

LIETUVOS Farmacijos žinios

Lithuanian Pharmaceutical News

2017 m. Nr. 3-4 (246-247)

FIP kongreso dalyviai iš Lietuvos Seule

(plačiau 34 psl.)

ISSN 1648-0066

Kristus – vaistininkas. Austrijos tapytojas A. Ehmann, XVIII a. pabaiga.
Iš knygos: Vida Maria „Apotheken Museen – Denkmälapotheken in Ungarn“, 1966.

Minčių aruodas	4
Interviu	
Interviu su (SFD) prezidente Justina Krukonyte	6
Interviu su „ENTAFARMA“ pardavimų vadovu Mariumi Aleksandravičiumi	8
Farmacijos fakultetų naujienos	10, 41
Iš LFS veiklos	14, 32, 37, 43, 59
Iš farmacijos muziejų veiklos	15
Naujos knygos	20
LFS XXXII suvažiavimas ir tarptautinė konferencija	21
Oficiali kronika	22
Fotoreportažas iš BaltPharm Forumo 2017	42
Memuarai „Prisiminimai“ <i>dr. Regina Stonkutė Žukienė</i>	47
Ką rašo spauda apie farmaciją	53, 71
Farmacijos mokslų naujienos	56
Jubiliejai	57
Užsienio spauda apie farmaciją	64
Išėjo Anapilin	66
Ką rašė „Farmacijos žinios“ prieš 80 metų	67
FF absolventų susitikimai	70
Kas, kur, kada	73
Farmacijos muziejai	75

*Rudens
minčių
puokštę mums
dovanoja
provizorius
Kęstutis
Orinas*

*Tau atnešiau aš rudeninį laišką –
Lietaus išblukintas rudens mintis.
Bet mano pėdomis gegužis vaikšto
Ir tavo šypsena man šviečia pilnatis.*

*O šitiek rudens, žiemų šerkšnotų
Pulkais, procesijom giedojo, nugiedojo.
Kiek išdegė per vasaras žaliausių plotų,
Bet liko dar gyva žolė po kojom.*

*Bet liko dar tie topoliai prie kelio
Ir mūsų žodžių virpuliui dar šnara,
Vis drasko paryčiais mūs pieva žalią
Ir vis kažką grėsmingai bara.*

*Tau rudeninį laišką atnešiau per lietų
Ir paguldžiau po medžiais purviną naktį,
Ant akmenio padėjau – šalto, kieta,
Liūdnai nusišypsojęs mūsų pilnaty.*

Prof. Johano Volfgango (1776-1859) amžino poilsio vieta Rasų kapinėse Vilniuje.

Artėja mirusiųjų pagerbimo diena - Vėlinės.
Kviečiame Kolegas ir Koleges, lankant
artimųjų kapus, neužmiršti uždegti atminimo
žvakutes ir buvusių dėstytojų, bendramokslių,
bendradarbių amžino poilsio vietose.

Sereikiškių parke Vilniuje dar žydi vaistažolės...

Vilnelės krantai pasipuošė klevų raudoniu...

**„Lietuvos farmacijos žinios“ – Lietuvos farmacijos
sąjungos periodinis žurnalas, skirtas farmacijos
specialistams, tęsia „Farmacijos žinių“
(1923-1940) tradicijas**

Vyr. redaktorius prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius

REDAKCINĖ KOLEGIJA

Vaist., gyd. Laimis Akramas, klinikinė farmacija, mikrobiologija;
doc. dr. Zita Barsteigienė, farmakognozija; dr. Romualdas Basevičius,
farmakologija; prof. dr. Vitalis Briedis, vaistų technologija; prof. dr.
Liudas Ivanauskas, toksikologinė chemija, vaistų technologija; doc. dr.
Rimantas Klimas, vaistų technologija; doc. dr. Romaldas Mačiulaitis,
klinikinė farmacija, farmakoterapija; doc. dr. Tauras Antanas Mekas,
farmacijos istorija, socialinė farmacija; doc. dr. Vaidas Skyrius,
socialinė farmacija; prof. habil. dr. Paulius Vainauskas, toksikologinė
chemija; dr. Regina Žukienė, farmacijos istorija, socialinė farmacija; dr.
Jonas Grincevičius, socialinė farmacija; doc. dr. Raimondas Radžiūnas,
socialinė farmacija.

REDAKCINĖS KOLEGIJOS PATARIAMOJI VALDYBA

Vaist. Marytė Ūzienė – LFS Vilniaus krašto pirmininkė; vaist. Jolanta
Narbutienė – LFS Panevėžio krašto pirmininkė; vaist. Vida Grušienė
– LFS Šiaulių krašto pirmininkė; vaist. Danutė Varvolytė – LFS
Klaipėdos krašto pirmininkė.

REDAKCINĖS KOLEGIJOS KONSULTANTAI

Doc. dr. Algis Baranauskas, socialinė farmacija; doc. dr. Jurga
Bernatienė, vaistų technologija; doc. dr. Vidmantas Dirsė, organinė
chemija; doc. dr. Valdas Jakštas, farmakognozija; doc. dr. Audronis
Lukošius, farmakognozija; doc. dr. Rūta Markšienė, toksikologinė
chemija; dr. Žydrūnas Martinėnas, vaistų technologija; vaist. Jadvyga
Mikalauskiene, farmacijos istorija; dr. Vilma Petrikaitė – vaistų
chemija; doc. dr. Ona Ragažinskienė, farmakognozija; dr. Saulė
Velžienė, vaistų technologija; vaist. Liudvikas Rulinskas, farmacijos
istorija; vaist. Birutė Varanavičienė, klinikinė farmacija; vaist. Liudas
Šlepikas, vaistų chemija.

REDAKCINĖS KOLEGIJOS GARBĖS NARIAI

Farm. dr. Juozas Kalvaitis, klinikinė farmacija, JAV, Čikaga; farm.
dr. Algirdas Lukoševičius, klinikinė farmacija, JAV, Niujorkas; farm.
dr. Algis Plūra, vaistų informacija, JAV, Niujorkas; farm. dr. Jerzy
Lazowski, onkologinė farmacija, Lenkija, Varšuva.

Leidėjo ir redakcijos adresas:

Universiteto g. 2, 01122 Vilnius,
tel. (8 5) 262 87 58, faksas (8 5) 262 87 58
El. paštas: LFSpharm@takas.lt

Šiame leidinyje pateikta informacija skirta tik
farmacijos ir medicinos specialistams.

Straipsnių autorių nuomonė gali nesutapti su redakcijos
nuomone. Recenzuojame tik mokslinius straipsnius.

Rankraščių negražiname. Redakcija už reklamos turinį neatsako.

© „Lietuvos farmacijos žinios“
2017, Nr. 3-4 (246-247)

Numerį parengė LFS leidybos centras,
Universiteto g. 2, LT-01122 Vilnius

Tiražas: 200 egz.

Spausdino:
UAB „Regrafas“
Piliakalnio g. 3, Kaunas. LT-46224
Tel. (8-37) 44 11 11

**MIELOS KOLEGĖS IR
MIELI KOLEGOS!**

*Sveikinu visus
„Lietuvos farmacijos
žinių“ žurnalo skaitytojus,
sulaukus dvigubo žurnalo
numerio, kuris išėjo iš
spaudos 2017 metų spalio
mėnesį.*

*Svarbu mums, vienos
seniausių žmonių isto-
rijoje profesijų atstovams*

*ypač jautriai ir atsakingai aptarnauti pacientus ir tuo
būdu prisidėti prie mūsų profesijos prestižo kėlimo.
Šiame žurnalo numeryje Jūs rasite straipsnius apie
farmacijos sektoriaus aktualijas. Skaitytojams pateikiame
medžiagą iš FIP kongreso Seule, LFS XXXII-ojo
suvažiavimo programa. Žurnale patalpinti fotoreportažai
iš BaltPharm Forumo-2017 ir Farmacijos dienų-2017.*

*Farmacijos istorijos mėgėjai galės susipažinti su
„Farmacijos žinių“ žurnalo aprašomais įvykiais prieš
80 metų. Skaitytojai susipažins su dr. Reginos Žukienės
memuarų tęsinio. Patalpinti sveikinimai LSMU FF ir VU
farmacijos absolventams.*

*Skaitytojai galės susipažinti su „LAPAS“ Čikagos
vaistininkų prezidento susitikimais su mūsų kolegomis
viešnagės Lietuvoje metu.*

*Žurnale patalpinta informacija apie įdomų farmacijos
muziejų Viekšniuose (Lietuva).*

*Tradiciškai pateikiama medžiaga apie užsienio
farmacijos naujienas bei oficiali kronika.*

*Laukiame naujų mūsų žurnalo skaitytojų, kurie
perskaitę mūsų žurnalą sulauks naujų žinių šaltinio
ir naujienų iš kolegų profesinės veiklos, ir farmacijos
mokslų bei praktikos apžvalgos ir naudingų patarimų
bei atsakymų į Jus dominančius klausimus.*

*Linkiu visiems mūsų žurnalo skaitytojams puikios
sveikatos, sėkmės darbe ir asmeninės laimės!*

Pagarbiai,
prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius

Interviu su Studentų farmacininkų draugijos (SFD) prezidente JUSTINA KRUKONYTE

„Lietuvos farmacijos žinių“ (LFŽ) žurnalo skaitytojams įdomu sužinoti kaip gyvena ir mokosi dabartiniai LSMU Farmacijos fakulteto studentai. Svarbų vaidmenį telkiant studentus bendriems tikslams pasiekti atlieka SFD, kurios prezidente Jūs esate. Man būnant FF dekanu 1990 m. teko inicijuoti atkurti šią studentų organizaciją, kurios ištakos siekia 1926 m., kai Vytauto Didžiojo universitete buvo įkurta studentų farmacininkų draugija. Kokie yra svarbiausi SFD veiklos barai?

Pagrindinis SFD tikslas – ugdyti bendruomeniškumą, didžiąją laiko dalį studijų praleidžiamame universitete, smagu turėti ir papildomos veiklos po studijų, pasidalinti įspūdžiais, patirtimis. Taip pat siekiame praplėsti studentų akiratį skatiname atlikti praktikas kitose valstybėse, važiuoti į tarptautinius renginius, ugdome komandinius įgūdžius SFD vidinių mokymų metu, taip pat organizuojame įvairias visuomenės sveikatos renginius, minime ir suteikiame informacijos apie populiarias vyraujančias ligas, taip pat aplankome beglobių kūdikių namus, vaikų, senelių ten su jais bendraujame, skiriame jiems savo laiką. Organizuojama Farmacijos dieną, kurios metu prisistato farmacinės įmonės ir studentai gali pabendrauti su bendrovių atstovais, užsitikrinti praktikos vietas ar net darbą. Studentų farmacininkų draugijoje tikrai netrūksta įvairaus pobūdžio veiklų, kiekvienas studentas prisijungęs prie SFD tikrai gali rasti sau tinkamiausią vietą ir savaip save tobulinti, įgauti gyvenimiškos patirties, reikia tik nebijoti ir parodyti, kad Tau bent kažkiek įdomu.

Gal galėtumėte papasakoti, kas Jus paskatino pasirinkti garbingą vaistininko profesiją?

Dar nuo mokyklos laikų man buvo įdomesni biomedicinos mokslai. Norėjosi įgyti tokią specialybę, kuri tikrai būtų naudinga, perspektyvi. Farmacininko specialybė gyvuoja jau nuo seno, todėl renkantis buvo ramu, kad būsiu reikalinga ir galėsiu pagelbėti kitiems.

Kalbant apie farmacijos studijas svarbus motyvacijos aspektas ir geri studentų ir dėstytojų santykiai. Ar turite ypač mėgstamų disciplinų ir dėstytojų?

Vienos kažkurios disciplinos neišskirčiau, kiekvienas sutiktas dėstytojas studijų metu savaip įdomus, reikalaujantis skirtingų dalykų, savitai bendraujantis. Su kiekviena disciplina įgauni ne tik naujų žinių, bet ir skirtingos bendravimo, bendradarbiavimo patirties. Tai tikrai pajvairina patį studijų procesą. Žinoma, geriausiai

sutariu su savo magistrinio darbo vadovu, daug laiko reikėjo skirti pačiam tyrimui, o dėstytojas tikrai daug mokė ir padėjo, kad tyrimas vyktų sklandžiai, tikrai esu dėkinga už kantrybę bei supratingumą.

Studentai visada būna kritiškai ir turi savo nuomonę dėl studijų proceso. Ką reikėtų tobulinti mokymo procese, gal būt, trūksta kai kurių disciplinų?

Studijų programas reikėtų nuolat tobulinti, tai turėtų būti nenutrūkstantis procesas, šiais laikais viskas greitai keičiasi, tobulėja. Suprantama, kad ne visada gali išeiti studijos koja kojon su naujovėmis, tačiau tam tikri metodai universitete yra pasenę, o ir kai kurių disciplinų praktikos darbai kartojasi, atrodo disciplinos skirtingos, o atliekame iš esmės tuos pačius praktinius darbus, norėtusi daugiau įvairovės.

Dar 1990 m. padėjau SFD užmegzti ryšius su Tarptautine studentų farmacininkų federacija. Kokiose renginiuose dalyvauja SFD nariai?

Labai džiaugiamės tarptautine veikla, kad turime galimybę išvykti ir susipažinti su kitais būsimais farmacijos specialistais, su kitų valstybių tradicijomis ir pan. Vienas populiariesnių SFD'iečių renginių EPSA (European pharmacy students' associations) vykstantys suvažiavimai, kiekvieną rudenį bei pavasarį skirtingose šalyse suvažiuoja farmacijos specialybės studentai iš beveik 34 Europos valstybių, SFD nariai kelis metus iš eilės važiuojant atranda tikrai gerų draugų, su kuriais kontaktai nenutrūksta ir vėliau. Taip pat vasaros atostogų metu SFD nariai gali atlikti praktiką bet kurioje pasaulio valstybėje, kuri priklauso Tarptautinei studentų farmacininkų federacijai. SFD taip pat turi suorganizuoti ir priimti Lietuvą atvykstančius praktikantus. Vienais metais teko ši atsakomybė man, tikrai buvo įdomi patirtis, norėjosi studentams atvykusiems iš JAV, Čekijos, Turkijos, Portugalijos, Egipto ir kt. parodyti ne tik Lietuvos farmacinės subtilybes, bet ir pačią Lietuvą, turėjau aktyvią vasarą ir pati įgavau daug patirties.

Ne vien mokslu studentas yra gyvas... Taigi, gal galite trumpai papasakoti apie Jūsų hobi, arba anot farmacijos mokslų daktarės Eugenijos Šimkūnaitės, svylą?

Žinoma didžiąją laiko dalį atima farmacijos studijos, papildomos veiklos, ne visada išeina suspėti visur sudalyvauti. Esu gan įvairiapusiškas žmogus, man visada įdomu išbandyti vis kažką naujo. Dar mokyklos

laikais lankiau šokių, šiuo metu negaliu daug laiko jiems skirti, bet visada vis dar galiu kelias valandas pražiūrėti internete įvairius šokių pasirodymus. Alternatyva šokiams – joga, šių užsiėmimų metu galima ne tik puikiai „prasijudinti“, bet ir atsipalaiduoti

ir išmokus pagrindus gali užsiimti joga bet kuriuo metu ir bet kurioje vietoje ☺. Taip pat mėgstu aktyvias pramogas: važinėju kartingais, kalnų dviračiu, esu šokusi su virve nuo tilto, išbandžiusi parasparnius, šią vasarą išmokau plaukti vandenlente ir t.t. Naujas šių metų planas išmokti gerai čiuožti snieglenoje, labai džiaugiuosi, kad šiais metais Lietuvoje vyrauja tikrai žiema ir tikrai galėsiu patobulinti savo įgūdžius.

Naudodamasis proga noriu padėkoti SFD už kvietimą dalyvauti Jūsų organizacijos renginiuose ir už Jūsų organizacijos narių aktyvų dalyvavimą Lietuvos farmacijos sąjungos (LFS) suvažiavimuose ir konferencijose. Linkiu Jums ir visiems SFD nariams geros kloties šiais atėjusiais Naujaisiais 2017 metais.

Interviu su vaistų didmeninės prekybos įmonės “ENTAFARMA” pardavimų vadovu farmacijos magistru MARIUMI ALEKSANDRAVIČIUMI

Jūs farmacijos studijas baigėte Kauno medicinos universitete. Gal galite trumpai apibūdinti to meto farmacijos studijų būklę farmacijos fakultete? Ar gavote pakankamai žinių ir praktinių įgūdžių profesinei veiklai farmacijos sektoriuje? Kaip vystėsi Jūsų profesinė karjera?

Už pasirinktą kryptį esu dėkingas savo mamai, kuri taip pat darbuojasi medicinos srityje. Farmacijos studijas baigiau 2000 metais. Nors

paskaitos ir užsiėmimai vyko per tris skirtingas Kauno vietas, visur suspėdavau laiku. Centriniuose rūmuose (A. Mickevičiaus g. 9, Kaunas) didelės erdvės, ilgi koridoriai, užsiėmimų auditorijos kūrė tam tikrą savotišką atmosferą, kurią galiu įvertinti tik dabar, atgaivindamas prisiminimus ir palygindamas su naujomis Farmacijos fakulteto patalpomis (Sukilėlių pr. 13, Kaunas). Senos, dabar jau antikvarinės, spintos reagentams; stalai bandymams, matę ne vieną šimtą studentų ir panašiai. Mokslo sėmėmės iš paskaitų ir vadovėlių, internetas dar tik buvo pradėjęs vystytis. Pirmosios darbo kompiuteriu pamokos taip pat buvo KMU. Gerai, kad kopijavimo aparatai jau tuo metu buvo, juk ne viską suspėdavai pilnai susikonspektuoti, o ir grupiokių raštas buvo dailesnis. Praktikos darbams nei reagentų, nei priemonių netrūkdavo. Didesnių incidentų ar ypatingų atvejų užsiėmimų metu nepamenu. Praėjus 18-ka metų, galiu pasakyti, kad universitete studentai daugiau buvo ruošiami pramoniniam darbui, o ne darbui paprastoje (privačioje) vaistinėje.

Trečiame kurse, 1997 metais, pirma mano praktikos vieta buvo Vilniaus Gedimino vaistinė, kuriai vadovavo puiki asmenybė - Regina Medzikauskienė. Tikrai džiaugiausi šia ypatinga vieta – pats miesto centras, daug lankytojų, stipriai išvystyta ekstemporalinė vaistų gamyba, didelis ir draugiškas kolektyvas. Vaistus gaminti nebuvo sunku, tam puikiai paruošė universitetas. Ši vaistinė vėliau, vasaros atostogų metu, tapo ir pirmąja mano darbo vieta. Džiaugiuosi, kad ši vaistinė veikia iki šiol ir kiekvieno apsilankymo metu vis suvirpina prisiminimus.

Kitas etapas – darbas privačioje vaistinėje, viename pirmųjų didelių prekybos centrų Ekonomija, Žirmūnuose (Vilniaus Akropolio dar nebuvo). O čia jau reikėjo to, ko baigęs universitetą neturėjau – firminių vaistų pavadinimų, supratimo apie asortimentą, apie prekių išdėstymą. Buvau ir esu imlus, greitai mokausi, svarbu, kad mokytojai būtų tinkami. Čia sutikau labai daug žinomų ir garbingų žmonių. Iš jų paminėsiu tik vieną - a.a. Vytautą Kernagį, kuris nuo mažų dienų savo kūriniais ir atlikimu formavo mano supratimą apie tai, kokia muzika man gali patikti ir su kuriuo vaistinėje būtinai padiskutuodavome apie tų dienų maestro darbus.

Trečias ir labai svarbus mano gyvenimo etapas – pati Gintarinės vaistinės pradžia ir pirmi penki jos gyvavimo metai. Einant 25-tus gyvenimo metus, čia, mano kaip vaistinės darbuotojo karjera baigėsi ir prasidėjo ofisinis darbas – tinklo plėtra, darbuotojų vaistinėms paieška, pirmieji marketinginiai žingsniai. Priėmus įstatymą, kad vaistinės direktoriai gali būti tik vaistininkas, teko atsakinga našta eiti šias pareigas. Dirbdamas šį atsakingą darbą tobulėjau kaip asmenybė, išmokau planuoti laiką ir dirbti su dideliu kolektyvu. Taip pat pažinau gimtąjį kraštą, aplankiau visus didžiuosius miestus ir kone visus didesnius miestelius. Meilė Lietuvai yra labai stipri ir niekur iš šios šalies išvažiuoti neketinu.

Nuo 2006 metų iki dabar dirbu lietuviško kapitalo įmonėje, UAB Entafarma.

Mokslinėse-praktinėse konferencijose ir Lietuvos žiniasklaidoje plačiai diskutuojama dėl „Farmacinės rūpybos“ koncepcijos apibrėžimo ir jos praktinio diegimo per farmacinės paslaugas. Jums dažnai tenka bendrauti su vaistininkais ir lankyti vaistinėse. Ar pakankamai laiko skiria kiekvienas vaistininkas, suteikdamas pacientui būtinąją farmacinės rūpybos paslaugą, kurią pagal Vaistinių geros praktikos taisykles privalo atlikti išduodant receptinį ar bereceptinį vaistą?

Šiai dienai mano darbas yra glaudžiai susijęs su privačiomis vaistinėmis, t. y. aš puikiai žinau kuo gyvena netinklinė vaistinė. Juk dažnu atveju dar ir dabar pacientas nusipirkęs vaistus tinklinėje vaistinėje ateina konsultuotis dėl vaistų vartojimo į privačią vaistinę, pas savo vaistininką, kur eilės mažesnės ir laiko suteikti farmacinę paslaugą, kuri vis dar nėra apmokestinta, yra daugiau. Tačiau iki bendro ir darnaus gydytojo darbo su vaistininku dar laukia ilgas kelias. Kiekvienas turime dirbti savo darbą, tačiau svarbiausia yra ligonio sveikata. Reikia imti geriausius užsienio pavyzdžius ir vystyti juos Lietuvoje.

Labai svarbus ir reikalingas kasdieniniame vaistinės darbe dalykas – Vaistų vartojimo suderinamumo programa, kurią Sveikatos apsaugos ministerija galėtų paruošti ir pateikti naudotis visoms Lietuvos vaistinėms. Tai būtų didelė pagalba visiems Lietuvos vaistininkams, o ne vieno vaistinių tinklo, žiūrinčio į pacientus plačiau, konkurencinis pranašumas. Juk dažnai vyresni žmonės serga ne viena liga ir gydytojai išrašo krūvas skirtingų vaistų. Tikiuosi gerb. sveikatos apsaugos ministras atkreips į tai dėmesį.

Jūs dirbate vaistų didmeninės prekybos įmonėje, kurioje dirba daugiausia vaistininkų, palyginus su kitomis analogiško profilio bendrovėmis. Koks tokio kolektyvo privalumas bendraujant su vaistinėmis?

Mūsų įmonės kolektyve vaistininkai bendradarbiai puikiai supranta vieni kitus, juk visi esame baigę tą patį universitetą, trynė tuos pačius suolus, net ir mokėsi pas tuos pačius dėstytojus. Visa tai mus vienija ir padeda siekti bendro tikslo – nenutrūkstanto prekių tiekimo Lietuvos vaistinėms.

Per 11 mano darbo metų UAB Entafarma esu pažįstamas praktiškai su visais privačių vaistinių savininkais, darbuotojais. Esu aplankęs kone kiekvieną tokią vaistinę. Su daugeliu esame gerais draugais ir po darbo. Bendrauti yra lengva, nes kalbamės tomis pačiomis temomis, ta pačia kalba. Pasitikėjimas

vieni kitais yra labai svarbus dalykas. Vaistininkai žino, kad nekursime nuosavo vaistinių tinklo, kad esame tas didmenininkas, kuris pirmasis išties pagalbos ranką, esant reikalui. Taip pat patys organizuojame kvalifikacijos kėlimo seminarus, kuriuose vaistininkai gauna daug žinių, bei taip reikalingus sertifikatus.

Atvirai pasakysiu – dėkoju likimui, kad galiu bendrauti su vienais šviesiausių Lietuvos žmonių, kurie nėra sugadinti komercijos, o visas savo pastangas ir gyvenimą yra paskyrę kitų žmonių sveikatos išsaugojimui.

Jūsų bendrovės vadovybė ir kolektyvo nariai dažnai dalyvauja LFS organizuojamuose renginiuose. Kokie Jūsų pastebėjimai dėl profesinės naudos dalyvavimo tokiuose renginiuose?

LFS šiai dienai yra vienintelė organizacija Lietuvoje kiekvienais metais, bent kelis kartus suburianti į vieną vietą Lietuvos farmacijos mohikanus – farmacijos elitą, vaistininkus, LSMU dėstytojus, bei studentus. Tik profesorius E. Tarasevičiaus neblėstančios energijos dėka, galime jaustis viena darnia šeima.

Kiekvienas toks renginys praturtina tiek emociškai, tiek dvasiškai, tiek profesiai. Juk kasdienybė nėra visa laiką džiuginanti, o čia randame puikią progą pabendrauti, sužinoti kaip su iškilusiais sunkumais susidoroja kolega iš kito Lietuvos krašto. Po tokių renginių dažnas vaistininkas pradeda bendrauti su kolega tiesiogiai.

Užsienio šalių svečiai atveža naujienų iš savo šalių, o betarpiškas bendravimas tik stiprina tautų draugystę.

Kviečių visus aktyviai dalyvauti tiek LFS kasmetiniuose suvažiavimuose, tiek tradicinėse LFS Vasaros dienose. Juk dabar labiau, nei kažkada reikia susitelkimo ir kalbėjimo viena kalba, vardan išlikimo.

Kiekvienas vaistininkas be farmacinės veiklos dar turi savo pomėgių. Kas Jums teikia malonumų praleidžiant laisvalaikį?

Esu ilgalaikis LR Vidaus reikalų ministerijos vyrų choro Sakalas choristas-baritonas. Šiuo metu savo dalyvavimą chorinėje veikloje pristabdžiau. Muzikos pažinimas man atvėrė kelius į chorą, o choras atvėrė kelius į pasaulio pažinimą. Su choru teko koncertuoti ne vienoje Europos šalyje, mus yra priėmę Danijos, Austrijos policijos chorai; Juozo Naujalio sukurtos mišios yra skambėjusios ne vienoje Europos bažnyčioje.

Turiu sukaukęs nemažą mėgstamos muzikos kolekciją, domiuosi arachnologija, šiuolaikinėmis technologijomis. Jau surandu kelias dienas metuose, kai galiu su draugais ar kolegomis pažvejoti, pradėjau aktyviau sportuoti.

Su šeima mėgstame aktyvų poilsį tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų. Su žmona Loreta auginame dvi dukras – Patriciją ir Oliviją, todėl beveik visas laisvalaikis yra skirtas joms.

„Lietuvos farmacijos žinių“ (LFŽ) žurnalo redkolegijos vardu noriu padėkoti už pateiktą nuomonę ir palinkėti jaunatviško Gimtadienio progą sėkmės profesinėje veikloje ir asmeniniame gyvenime

Pagarbiai, LFŽ žurnalo redaktorius
prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius

SVEIKINIMAI FF
ABSOLVENTAMS

Lietuvos farmacijos sąjungos (LFS) Valdyba nuoširdžiai sveikina 2017 metų vientisųjų studijų studentus, išlaikiusius baigiamąjį egzaminą farmacijos magistro kvalifikaciniam laipsniui gauti ir vaistininko profesinei kvalifikacijai įgyti ir linki geros kloties būsimoje profesinėje veikloje.

1. Linai Adeikytei	16. Eglei Bungaitei	31. Gintarei Gibiežaitei
2. Indrei Andrijauskaitei	17. Ugnei Čeponytei	32. Gabrielei Giedraitytei
3. Mindaugui Andriuliui	18. Renaldai Čyžiūtei	33. Monikai Girdvainytei
4. Justinai Armalytei	19. Justinui Daugalui	34. Gabijai Gustaitytei
5. Povilui Babarskui	20. Sigitai Daukantaitei	35. Gintarei Gustaitytei
6. Rimvydui Bakui	21. Ievai Dautartaitei	36. Ester Haimov
7. Karolinai Bakevičiūtei	22. Pauliui Dūdoniui	37. Agnei Jablonskytei
8. Domantui Balčaičiui	23. Gabrielei Duoblytei	38. Gretai Jakubaitytei
9. Monikai Balčiūnaitei	24. Arūnei Eidikienei	39. Gretai Jarušauskienei
10. Algiui Baronui	25. Yeal Elizarov	40. Laurynui Jarukui
11. Odetai Baškevičiūtei	26. Joanai Pokaitei	41. Viktorijai Jazovskytei
12. Aurelijai Batakytei	27. Santai Gasparavičiūtei	42. Editai Jonikaitei
13. Faustui Bertuliui	28. Simonai Gedminaitei	43. Julijai Jukilaitytei
14. Giedrei Bičiulaitienei	29. Justei Gedžiūtei	44. Mildai Kavaliauskaitei
15. Ekaterinai Biryukovai	30. Arnoldui Geniui	45. Monikai Kavaliauskaitei

46. Viliui Kavaliauskui	47. Silvijai Kedytei	48. Laurai Kisieliūtei	49. Almantui Klevinskui	50. Artūrai Kliepčiai	51. Yelyzavetai Kravchuk	52. Jonui Lengveniui	53. Linui Lukošui	54. Agnei Macijauskaitei	55. Gabrielei Matulevičiūtei	56. Ingai Matulytei	57. Gintarei Mažutavičiūtei	58. Martynai Mikalonytei	59. Emilijai Miliutei	60. Kristinai Misiūnaitei	61. Ugnei Mokreckaitei	62. Laurai Nekraševičiūtei	63. Justui Neverauskui	64. Domui Ožekauskui	65. Miglei Paškevičiūtei	66. Kiprui Pautieniui	67. Kristinai Perminaitei	68. Aušrinei Politaitei	69. Miglei Pročkienei	70. Ievai Ratautaitei	71. Reginei Razulevičiūtei	72. Alexander Shalamaev	73. Eimantui Skalandžiui	74. Monikai Staniulytei	75. Evelinai Stankūnaitei	76. Vytautui Šauliui	77. Simui Šileikai	78. Olivijai Šimkutei	79. Karolinai Šliogerytei	80. Vestai Štaupaitei	81. Simonai Štuikytei	82. Mahmoud Tabbikha	83. Ievai Tacionytei	84. Agnei Tarvainytei	85. Jovitai Tatol	86. Liucijai Toleikytei	87. Ramutei Urbonaitei	88. Justinai Vaitekėnaitei	89. Godai Vaitkevičiūtei	90. Gretai Vaitoškaitei	91. Karolinai Varnaitei	92. Emilei Varnauskaitei	93. Eglei Venckutei	94. Ramy Zreik	95. Agnei Žilytei	96. Petru Žukauskui

Lietuvos farmacijos sąjunga (LFS) sveikina
naujuosius Vilniaus universiteto (VU)
farmacijos magistrus, sėkmingai apginusius
baigiamuosius darbus ir gavusius
vaistininko diplomą

(Tai yra pirmoji farmacijos absolventų VU laida po daugiau nei 60 metų farmacijos studijų pertraukos šiame universitete)

Vilniaus universiteto Farmacijos Magistro baigiamųjų darbų autoriai ir vadovai (2017 m.)

Eil. Nr.	Studentas	Darbo tema	Darbo vadovas
1	Adomėnienė Aušra Janina	Veiksnių, turinčių įtakos vaisto pakuotės lapelio skaitymui, tyrimas	Dr. Audronė As-trauskienė
2	Juozapavičienė Edita	Veiksnių, turinčių įtakos vaisto pakuotės lapelio skaitymui, tyrimas	Dr. Audronė As-trauskienė
3	Stražnickienė Lolita	Farmacijos specialistų patiriamos psichinės-emocinės įtampos tyrimas	Dr. Dovilė Karči-auskaite
4	Žilionienė Danguolė	Farmacijos specialistų patiriamos psichinės-emocinės įtampos tyrimas	Dr. Dovilė Karči-auskaite
5	Gustaitė Viktorija	Pacientų požiūrio į racionalų antibiotikų vartojimą tyrimas	Dr. Kristina Garuo-lienė
6	Kučinskaitė Danutė	Pacientų požiūrio į racionalų antibiotikų vartojimą tyrimas	Dr. Kristina Garuo-lienė
7	Liubartaitė Elvyra	Širdžiai skirtų maisto papildų pasiūla ir vartojimo situacija Lietuvoje	Dr. (HP) Prof. Rimantas Stukas
8	Markevičiūtė Virginija	Širdžiai skirtų maisto papildų pasiūla ir vartojimo situacija Lietuvoje	Dr. (HP) Prof. Rimantas Stukas
9	Bekintienė Violeta	Vaistinių supratimas apie vaistų vartojimo rizikos mažinimo priemones	Dr. Doc.Jolanta Gulbinovič
10	Volertaitė Vilma	Vaistinių supratimas apie vaistų vartojimo rizikos mažinimo priemones	Dr. Doc. Jolanta Gulbinovič
11	Galatiltienė Audronė	Vaistinio kompetencijos ir žinių kontracepcijos klausimais tyrimas	Dr.Doc. Jolita Za-karevičienė
12	Vaškūnienė Gražina	Vaistinio kompetencijos ir žinių kontracepcijos klausimais tyrimas	Dr.Doc. Jolita Za-karevičienė
13	Giedraitienė Dalija	Veiksnių turinčių įtakos paciento sprendimui nereguliariai vartoti kraujospūdį mažinančius vaistus tyrimas	Dr. Prof. Virginija Grabauskienė
14	Viršilienė Rasa	Veiksnių turinčių įtakos paciento sprendimui nereguliariai vartoti kraujospūdį mažinančius vaistus tyrimas	Dr. Prof. Virginija Grabauskienė
15	Vainauskaitė Neringa	Antidepresantų vartojimo ypatumai Lietuvos regionuose	Dr. Doc.Jolanta Gulbinovič

16	Latožienė Rima	Farmacinių atliekų susidarymas ir tvarkymas visuomenės vaistinėje	Dr. Kristina Garuo- lienė
17	Patašienė Diana	Farmacinių atliekų susidarymas ir tvarkymas visuomenės vaistinėje	Dr. Kristina Garuo- lienė
18	Paukštienė Dalia	Vaistininio vaidmuo kardiovaskulinės rizikos prevencijoje	Dr. Prof. Virginija Grabauskienė
19	Šakėnaitė Salvina	Vaistininio vaidmuo kardiovaskulinės rizikos prevencijoje	Dr. Prof. Virginija Grabauskienė
20	Mikalauskienė Ramunė	Vaistininkų supratimas apie racionalų antibiotikų vartojimą	Dr. Doc.Jolanta Gulbinovič
21	Žalinauskienė Rasa	Vaistininkų supratimas apie racionalų antibiotikų vartojimą	Dr. Doc.Jolanta Gulbinovič
22	Trakienė Vaiva	Maisto papildai: maistui papildyti ar vaistams pakeisti	Dr. Doc.Jolanta Gulbinovič
23	Židanavičienė Aldona	Maisto papildai: maistui papildyti ar vaistams pakeisti	Dr. Doc.Jolanta Gulbinovič
24	Uscilienė Vida	Vaistininkų ir pacientų naudojami farmacinės informacijos šaltiniai	Dr. Kristina Garuo- lienė
25	Veževičienė Raselė	Vaistininkų ir pacientų naudojami farmacinės informacijos šaltiniai	Dr. Kristina Garuo- lienė
26	Buikauskienė Rita	Kontraceptinių priemonių vartojimas.Moterų požiūrio tyrimas, gydytojų rekomendacijos, vaistininio vaidmuo užtikrinant racionalų kontraceptinių priemonių naudojimą	Dr.Doc. Audronė Arlauskienė
27	Butrimaitė Ilona	Kontraceptinių priemonių vartojimas.Moterų požiūrio tyrimas, gydytojų rekomendacijos, vaistininio vaidmuo užtikrinant racionalų kontraceptinių priemonių naudojimą	Dr. Doc. Audronė Arlauskienė
28	Ambrasienė Snieguolė	Benzodiazepinų ir zolpidemo vartojimo ypatumai Lietuvoje	Dr. Kostas Ivanaus- kas
29	Puluikienė Edita	Benzodiazepinų ir zolpidemo vartojimo ypatumai Lietuvoje	Dr. Kostas Ivanaus- kas
30	Gumbelevičienė Alvyra	Menopauzės sukeltų simptomų medikamentinis gydymas bei vaistininio vaidmuo tokių ligų prevencijoje	Dr.Doc. Audronė Arlauskienė
31	Ramanauskaitė Stasė	Menopauzės sukeltų simptomų medikamentinis gydymas bei vaistininio vaidmuo tokių ligų prevencijoje	Dr.Doc. Audronė Arlauskienė
32	Galinienė Aldona	Visuomenės vaistinėse teikiamų paslaugų lėtinėms ligomis sergantiems gyventojams analizė	Dr. Audronė As- trauskienė
33	Ganatauskienė Lina	Visuomenės vaistinėse teikiamų paslaugų lėtinėms ligomis sergantiems gyventojams analizė	Dr. Audronė As- trauskienė
34	Bružienė Edita	Nereceptinių vaistų nuo skausmo vartojimo tendencijos Lietu- voje	Dr. Edita Kazėnaitė
35	Stankovičienė Daiva	Nereceptinių vaistų nuo skausmo vartojimo tendencijos Lietu- voje	Dr. Edita Kazėnaitė
36	Miškinienė Danguolė	Varfarino vartojimo paplitimas Lietuvos regionuose	Dr. Kristina Garuo- lienė
37	Urbietytė Gražina	Varfarino vartojimo paplitimas Lietuvos regionuose	Dr. Kristina Garuo- lienė
38	Gedminienė Jolanta	Vaistų sukeltos alergijos prevencijos priemonių vaistininio praktikoje tyrimas	Dr. Edita Kazėnaitė
39	Sebeckienė Gintarė	Vaistų sukeltos alergijos prevencijos priemonių vaistininio praktikoje tyrimas	Dr. Edita Kazėnaitė
40	Starienė Vida	Vaistininkų ir pacientų požiūrio į generinius vaistus tyrimas	Dr. Kristina Garuo- lienė

41	Sudeikienė Lijana	Vaistininkų ir pacientų požiūrio į generinius vaistus tyrimas	Dr. Kristina Garuo- lienė
42	Gedaminskaitė Milda	Metformino vartojimo paplitimas Lietuvos regionuose 2015 metais	Dr. Kristina Garuo- lienė
43	Kleizaitė Laura	Metformino vartojimo paplitimas Lietuvos regionuose 2015 metais	Dr. Kristina Garuo- lienė
44	Maniušienė Romualda	Narkotinių psichotropinių vaistų vartojimas be gydytojų paskyrimo	Dr. Audronė As- trauskienė
45	Pušklevič Irma	Narkotinių psichotropinių vaistų vartojimas be gydytojų paskyrimo	Dr. Audronė As- trauskienė
46	Baliukevičienė Jūratė	Vaistinių perspektyvos teikti farmacinės rūpybos paslaugas	Dr. Kostas Ivanaus- kas
47	Jonikienė Zita	Vaistinių perspektyvos teikti farmacinės rūpybos paslaugas	Dr. Kostas Ivanaus- kas
48	Baronienė Jurgita	Antibakterinių vaistų vartojimo tyrimas pagal vaistinėse išduotų antibiotikų receptus	Dr. Doc.Jolanta Gulbinovič
49	Vadapalaitė-Mašalienė Vilma	Antibakterinių vaistų vartojimo tyrimas pagal vaistinėse išduotų antibiotikų receptus	Dr. Doc.Jolanta Gulbinovič
50	Baliutienė Jolita	Farmacinės rūpybos paslauga cukriniu diabetu sergančiam pacientui, vaistininio intervencija	Dr. Kostas Ivanaus- kas
51	Pleškytė Dalia	Farmacinės rūpybos paslauga cukriniu diabetu sergančiam pacientui, vaistininio intervencija	Dr. Kostas Ivanaus- kas
52	Antanavičienė Lina	Farmacinės rūpybos paslauga bronchime astma sergantiems pacientams	Dr. Dovilė Karči- auskaitė
53	Gliebiūtė Alvyra	Farmacinės rūpybos paslauga bronchime astma sergantiems pacientams	Dr. Dovilė Karči- auskaitė
54	Dranseikienė Kristina	Nereceptinių vaistų, turinčių acetaminofeno, pardavimo prob- lemos Lietuvos vaistinėse	Dr. Kostas Ivanaus- kas
55	Pinkevičienė Ingrida	Nereceptinių vaistų, turinčių acetaminofeno, pardavimo prob- lemos Lietuvos vaistinėse	Dr. Kostas Ivanaus- kas
56	Balčiūnienė Vilija	Osteoporozės prevencijos priemonių vaistininio praktikoje tyrimas	Dr. Edita Kazėnaitė
57	Šneider Virginija	Osteoporozės prevencijos priemonių vaistininio praktikoje tyrimas	Dr. Edita Kazėnaitė
58	Liaukevičiūtė Laima	Vitaminų ir mineralinių medžiagų maisto papildų pasiūla ir vartojimo situacija Lietuvoje	Dr. (HP) Prof. Rimantas Stukas
59	Tamošauskaitė Birutė	Vitaminų ir mineralinių medžiagų maisto papildų pasiūla ir vartojimo situacija Lietuvoje	Dr. (HP) Prof. Rimantas Stukas
60	Griškėnaitė Ilona	Paciento žinių apie hipertenziją įtakos tinkamai kraujospūdžio kontrolei tyrimas	Dr. Prof. Virginija Grabauskienė
61	Jurkonienė Jūratė Rūta	Paciento žinių apie hipertenziją įtakos tinkamai kraujospūdžio kontrolei tyrimas	Dr. Prof. Virginija Grabauskienė
62	Platonovienė Rasa	Ilgas vaisto kelias iki paciento - nuo molekulės išradimo iki vaistinės	Dr. Prof. Virginija Grabauskienė
63	Radzevičienė Vida	Ilgas vaisto kelias iki paciento - nuo molekulės išradimo iki vaistinės	Dr. Prof. Virginija Grabauskienė

Fotoreportažas iš diplominių darbų gynimo patalpintas 41 psl.

LIETUVOS FARMACIJOS SĄJUNGOS (LFS) PRANEŠIMAS ŽINIASKLAIDAI

Nuo 2009 m. kasmet rugsėjo 25 d. visame pasaulyje pažymima **tarptautine farmacininkų diena**. Tarptautinė farmacijos federacija (TFF) šią dieną skiria pabrėžti farmacijos profesijos vertę ir poveikį *gyventojų* sveikatos gerinimui. Šių metų farmacininkų dienos šūkis yra „**Nuo mokslo tyrimų iki sveikatos priežiūros: Jūsų vaistininkas - Jūsų paslaugoms**“. Tačiau ar tikrai vaistininkas visada bus Jūsų paslaugoms?

Liberalių pažiūrų politikai jau du kartus siūlė LR Seimui priimti Farmacijos įstatymo pataisas šiuo klausimu, tačiau abu kartus Seimas balsavo „prieš“. 2016 gegužę analogiškas tuometinio seimo nario E. Masiulio Farmacijos įstatymo pakeitimo *trečiasis* siūlymas, leidžiantis berecepčiais vaistais prekiauti degalinėse ir parduotuvėse, buvo sutrukdytas teisėsaugos institucijų veiksmų. Buvęs Sveikatos reikalų komiteto pirmininkas/pavadootojas A. Matulas pritarė liberalų pasiūlymui, aiškindamas, kad būtina kompensuoti degalinių pelno praradimus, suvaržius jose alkoholio pardavimą. Šiuo metu Lietuvoje vėl stengiamasi liberalizuoti berecepčių vaistų prekybą, prisidengiant vaistų prieinamumo gerinimo ir vaistų kainų mažinimo argumentais.

Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) ir Tarptautinė farmacijos federacija (TFF) skatina visas šalis dar aktyviau įtraukti vaistininkus į farmacinės rūpybos paslaugų teikimą gyventojams, siekiant racionaliai ir saugiai vartoti vaistus. Turimi duomenys rodo, kad kitų šalių farmacijos rinkos dereguliavimas, turi ir neigiamų aspektų.

ES šalių farmacijos rinkos dereguliavimo ataskaita rodo, kad liberalizavus vaistų pardavimą vaistų prieinamumas nepagerėjo. Liberalizavus rinką, padidėjo nereceptinių vaistų, tokių kaip paracetamolis pardavimai. Čia iškilo dvi problemos – paracetamolio naudojimas atitolino reikiamo gydymo paskyrimą, nes pacientas negavo farmacininko konsultacijos reikiamu metu, ir padidėjęs paracetamolio neracionalus vartojimas sąlygojo nepageidaujamų reakcijų skaičiaus didėjimą.

Amerikoje berecepčių vaistų galima įsigyti tiesiog prekybos centre. Tačiau JAV ekspertų paskelbti duomenys liudija, kad šioje šalyje su di-

agnoze „vaistaligė“, kasmet į ligonines paguldoma 1,5 milijono gyventojų. Apie 770 tūkstančių iš jų kasmet dėl nepageidaujamo vaistų poveikio patiria sužalojimų ar miršta. JAV skaičiuojama, kad per metus vaistaligės gydymui išleidžiama apie 7.2 bilijonai dolerių, o visa nepageidaujamų reakcijų našta valstybei (nedarbingumo dienos, neuždirbtas pelnas) vertinama apie 100 bilijonų dolerių. Europos Sąjungoje skaičiuojama, kad vieno paciento su nepageidaujama reakcija gydymas vidutiniškai kainuoja nuo 321 € iki 5005 € priklausomai nuo *vaistų* sukkelto nepageidaujamo efekto. Kadangi dauguma šalutinių poveikių atsiranda neteislingai juos vartojant, todėl labai svarbu, kad kiekvienas pacientas gautų tinkamą farmacinę paslaugą iš farmacijos specialisto.

Kitas svarus argumentas, kuriuo dažnai manipuluojama, vaistų kaina. Vaistų pardavimas kitose vietose – degalinėse ir maisto prekių parduotuvėse - nesumažins nei ten parduodamų vaistų kainų, nei vaistų likusių vaistinėje kainų. Jei argumento logika būtų teisinga, tai maisto prekės, kurios parduodamos degalinėse būtų pigesnės nei maisto parduotuvėse. Tačiau ar taip yra? Tik labai maža dalis vaisto kainos priklauso nuo mažmeninės prekybos įmonės. Didžiąją vaisto kainos dalį sudaro gamintojo kainos dalis, kuri yra deklaruota, ir 21% PVM mokestis. Neoficialiomis žiniomis, Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba planuoja, kad naujų vaistų mažmeninės prekybos įmonių priežiūrai ir kontrolei, kurių jų skaičiavimais gali būti iki 10000, turės samdyti papildomus žmogiškuosius išteklius – apie 12 inspektorių. Jau neminint, kad pagausėjusių nepageidaujamų reakcijų sukeltų pasekmių gydymas taip pat pareikalaus didesnių Valstybinės ligonių kasos lėšų.

Taigi įgyvendinus siūlomus Farmacijos įstatymo pakeitimus ne tik kad nepagerinsime vaistų prieinamumo, bet ir padidinsime pacientų ir valstybės tiesiogines ir netiesiogines išlaidas sveikatos apsaugai.

Eduardas Tarasevičius

Lietuvos farmacijos sąjungos (LFS) prezidentas
prof. habil. biomedicinos mokslų dr.

LR Nusipelnęs sveikatos apsaugos darbuotojas

VAISTININKŲ ŠVENTĖ LIETUVOS MEDICINOS IR FARMACIJOS ISTORIJOS MUZIEJUJE

Minint ateinanti Lietuvos Nepriklausomybės šimtmetį š. m. rugsėjo 28 d. Kaune, Lietuvos medicinos ir farmacijos istorijos muziejuje buvo surengta šventė „*Gloriae pharmaciae Lituaniae*“. Jubiliejaus proga muziejus išleido albumą „Senoji vaistinė“ apie muziejaus turimus farmacijos senovinius eksponatus. Šventės ir albumo išleidimo mecenatas - Anatolijus Kostiukevičius, Jungtinės Karalystės Karališkosios vaistininkų draugijos narys, Lietuvos ir Jungtinės Karalystės vaistininkas. Jis 1987 metais baigė Kauno medicinos instituto Farmacijos fakultetą ir jau 12 metų gyvena ir dirba Londono vaistinėje.

Į šventę sugužėjo farmacijos veteranai iš visos Lietuvos. Šventė prasidėjo 13 valandą šv. Mišiomis, kurios Kauno katedroje buvo aukojamos už Lietuvos vaistininkus.

Po šv. Mišių renginys tęsėsi muziejuje Rotušės g. 28. Renginio vedėja garsi Lietuvos žurnalistė, LRT laidų vedėja ir prodiuserė Edita Mildažytė.

Susirinkę į šventę farmacininkai pirmiausia buvo pakviesti į Muziejaus „Senąją Lietuvos vaistinę“ paragauti „Trejų devynerių“ vaisto, daugiau kaip prieš 150 metų pradėto gaminti Palangos vaistinėje.

Pavaišinti sumuštinukais ir kava bei arba a, nes jau buvo pietų metas, šventės dalyviai buvo pakviesti į antrame aukšte esančią muziejaus konferencijų salę.

Šie metai ir muziejui yra jubiliejiniai. Rotušės g. 28 pastate muziejus įsikūrė ir duris atvėrė plačiai visuomenei prieš 30 metų. Oficialus Lietuvos medicinos ir farmacijos istorijos muziejaus atidarymas įvyko 1987 m. lapkričio 5 d.

Muziejus buvo pradėtas kurti prieš 80 metų. 1936 m. Lietuvos farmaceutų sąjunga ir Lietuvos vaistininkų draugija sutarė, kad Lietuvoje reikia įsteigti farmacijos muziejų – „Lietuvos senovės vaistinės muziejų“. Pradėjo jam rinkti eksponatus, o 1937 m. Vaistininkų draugija pirmiems muziejaus eksponatams K. Donelaičio g. 9 išnuomavo patalpą.

1940 m. Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą (visuomeninės organizacijos, jų tarpe ir Farmaceutų Sąjunga bei Vaistininkų draugija, buvo likviduotos. Muziejaus eksponatai buvo sukrauti vaistų sandėlyje, o po karo atiteko Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakulteto Farmacijos skyriui. Mažesni daiktai, senovinės knygos buvo saugojamos Farmacijos skyriaus vadovo prof. B. Šiaulio kabinete, o stambesni daiktai - vaistinių spintos, stalai ir kt. buvo sukrauti Medicinos fakulteto rūmų rūsyje, kuriame buvo ir kai kurios laboratorijos.

1946 m. didžiojo pavasario potvynio metu išsiliejusio Nemuno vanduo užtvindė visą A. Mickevičiaus gatvę, užliejo Medicinos fakulteto rūmų rūšį. Jame buvę muziejiniai eksponatai vandens buvo sugadinti. Jų restauravimui tuo metu nebuvo nei lėšų, nei sąlygų, todėl visi buvo išvežti į šiukšlyną.

1957 m. Prof. B. Šiaulis staiga mirė. Jo išsaugoti eksponatai buvo perduoti farmacinio darbo organizavimą

ir farmacijos istoriją dėsčiusiam Alfonsui Kaikariui. A. Kaikaris, pats būdamas vaistininkas ir užaugęs vaistininkų šeimoje, visada domėjosi farmacijos istorija ir norėjo ateities kartoms išsaugoti senovėje vaistinėse naudotus prietaisus, literatūrą ir kt. Jis pasitelkęs į pagalbą studentus, pradėjo rinkti muziejinius eksponatus vaistinėse ir vaistų gamybos įmonėse. Jau vyko vaistinių modernizacija ir daugelis senovinių daiktų buvo nebenaudoja. A. Kaikario pasišventimo dėka ir pritariant Vyr. farmacijos valdybos viršininkui J. Eišvydžiui buvo surinkta didelė senovinių farmacinių daiktų kolekcija, kuri kasmet augo. Iš pradžių eksponatai buvo saugojami Farmacijos fakulteto koridoriuose, rūmų palėpėje. 1975 m. KMI rūmų trečiame aukšte buvo surasta patalpa ir padedant instituto rektoriui Z. Januškevičiui, prof. A. Praškevičiui ir doc. E. Tarasevičiui bei talkinant chemijos farmacijos fabrikui „Sanitas“ ir VFV Kauno tarprajoninei kontorai, buvo įrengtas ir pradėjo veikti Lietuvos farmacijos muziejus. Jame buvo atkurta XIX a. pabaigos vaistinė, kurios ekspoziciją parengė doc. A. Kaikaris. Muziejus greitai sulaukė vaistininkų bei apsilankančių institute ir Kauno mieste svečių dėmesio. Į jį atkreipė dėmesį ir Kauno miesto valdžia, kuri ir išskyrė muziejui patalpas - seną namą Rotušės aikštėje. Kelius metus užtruko pastato remontas. Jo pritaikymas muziejaus reikmėms ir 1985 m. jame pradėjo kurtis muziejus, atspindintis ne tik farmacijos bet ir medicinos istoriją Lietuvoje.

Renginio pradžioje visus susirinkusius pasveikino muziejaus direktorius doc. Tauras Mekas ir padėkojo iš Anglijos į šventę atvykusiam Anatolijui Kostiukevičiui už finansinę paramą.

Pradžioje buvo parodytas filmas apie muziejų ir pristatyta kė tik išleista knyga „Senoji vaistinė“. Iš jos ištraukas paskaitė nusipelnusi Lietuvos kino aktorė V. Mainelytė. Po to įsimintina koncertą surengė Lietuvos nusipelnęs operos solistas ir pedagogas, garsiausias Lietuvos tenoras Virgilijus Noreika.

Vaistininkai negailėjo skambių plojimų gerbiamaam Maestro už jo atliktas gražias dainas.

Po koncerto sekė Lietuvai nusipelnusių farmacijos veteranų apdovanojimas gražiu muziejaus sukurto „Garbės ženklu“. Jo centre – pirmojo farmacijos profesoriaus, kilusio iš Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir amžiams likusiu ilsėtis Vilniuje, Johano Frydricho Volfgango (1776-1859) miniatiūrinis portretas. J. F. Volfgango iniciatyva 1819 m. buvo įsteigtas Vilniaus medicinos draugijos Farmacijos skyrius, o 1820 m. pradėtas leisti pirmasis Rusijos imperijoje farmacijos žurnalas.

Prieš paskelbiant apdovanojamojo pavardę apie jo nuveiktus darbus Lietuvai ir farmacijai salei ekrane buvo demonstruojami jo bendradarbių pasisakymai (buvo sukurtas specialus filmas).

Garbės ženklu „*Gloriae pharmaciae Lituaniae 2017*“ buvo apdovanoti:

– provizorius Donatas Liudvikas Butkų (1939-2016)

Tibeto liaudies medicinos tyrinėtojas, už ką 1972 m. buvo KGB persekiojamas, o rankraščiai konfiskuoti. Jis talkino UNESCO projekte ruošiant „Tibeto medicinos atlasą“, kuris 1992-1996 m. buvo išleistas anglų, italų, rusų ir vokiečių kalbomis. 2014 m. išleido Tibeto medicinos vaistinių žaliavų žinyną lietuvių kalba.

– vaistinininko padėjėjas, ilgametis Lietuvos Vyr. farmacijos valdybos viršininkas Jonas Eišvydis (1898-1977). Jis daug nuveikė atstatant ir plečiant sugriautą karo metu Lietuvos vaistinių tinklą. Jo darbo dėka Lietuvos vaistinės garsėjo visoje Sovietų sąjungoje interjeriais ir darbo organizavimu.

– profesorius, habil. daktaras Antanas Gendrolis. Jis pastatė ir 20 metų vadovavo Kauno Endokrininių preparatų fabriku, yra 19 išradimų, 170 mokslinių darbų autorius, išleidęs keletą knygų ir besidomintis bičių produktais.

– jaunesniosios kartos vaistinininkė, provizorė Šiaulių „Valerijono“ vaistinės direktorė Alaira Girdenienė, g. 1946 m. A. Girdenienės svarus indelis telkiant vaistininkų bendruomenę, išsaugojant Lietuvos vaistininkystės tradicijas ir prestižą.

– Šiaulių vaistinininkai Liudvikas Rulinskas, g. 1937 m. ir Antanina Klupšaitė-Rulinskienė, g. 1930 m. Jie daug metų dirbo vadovaujantį darbą, visada domėjosi farmacijos istorija, šia tema parašė nemaža straipsnių, išleido knygą „Farmacijos praeities akimirkos“. Jų sūnus pasekė tėvų pėdomis - tapo vaistinininku.

– Vilniečiai vaistinininkai - Vladas Sakalauskas (1933-2010) ir Jadvyga Milerytė-Sakalauskienė g. 1932 m. Vladas Sakalauskas daugiau kaip 20 m. kaip J. Eišvydžio įpėdinis, vadovavo Lietuvos farmacijos sistemai. Jam vadovaujant Lietuvos vaistinės buvo pavyzdžiu net ir kitoms Rytų Europos vaistinėms. Jis užtikrina, kad Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, blokados metu gyventojai buvo aprūpinti vaistais.

Jo žmona daugiau kaip 40 m. dirbo vaistinės vedėja Kaune ir Vilniuje. Vilniaus „Katedros“ vaistine, kurios direktore ji buvo, tai viena geriausių farmacinį darbą organizavusių Lietuvos vaistinių.

– provizorius, medicinos m. daktaras Aloyzas Seibutis (1941-1995). Jis visą savo vaistinininko patirtį atidavė, pramoninei vaistų gamybai, 1980 m. paskirtas Bakterinių preparatų įmonės direktoriumi, pastatė įmonei naują pastatą, organizavo naujų bakterinių preparatų gamybą, moksliniuose žurnaluose atspausdino apie 20 straipsnių. Žuvo 1995 m.

– Liaudės medicinos ir vaistinių augalų žinovė, habil. m. daktarė, vaistinininkė Eugenija Šimkūnaitė (1920-1996) visoje Lietuvoje garsėjusi paskaitomis apie liaudies mediciną ir vaistinius augalus, parašiusi daugybę straipsnių bei keletą knygų, kurių dalis išleista

po mirties.

– profesorius, habil. m. dr., Nusipelnęs Lietuvos sveikatos apsaugos darbuotojas, Lietuvos farmacijos sąjungos prezidentas Eduardas Tarasevičius, g. 1942 m., š.m. rugpjūčio 25 d. atšventęs gražų 75 m. jubiliejų. Per beveik 50 metų pedagoginio darbo paruošė daugelį jaunų farmacijos specialistų, kurie užėmė vadovaujančias pareigas, dirbo mokslinį ir pedagoginį darbą. Padeda kelti Lietuvos vaistininkų profesinę kvalifikaciją pasauliniuose kongresuose, leidžia žurnalą „Lietuvos farmacijos žinios“, visur gina vaistininkų reikalus ir teises, parašė vadovėlių ir daugybę mokslinių straipsnių.

– provizore, socialinių m. daktarė, nusipelnusi Lietuvos sveikatos apsaugos darbuotoja Regina Stonkutė-Žukienė, g. 1928 m. Daugiau kaip 40 m. buvo atsakinga už Lietuvos farmacijos pramonės darbą ir gyventojų aprūpinimą medikamentais ir medicinos prekėmis. Daug dėmesio skiria Lietuvos farmacijos istorijai. Išleido knygas „Lietuvos farmacininkų erškėčių keliai“, „Lietuvos farmacija dvidešimtame amžiuje“, kartu su prov. A. Kostiukevičiumi „Lietuvos žymiausieji farmacininkai“. Bendradarbiauja farmacinėje ir visuomeninėje spaudoje. Parašė per 400 įvairių straipsnių.

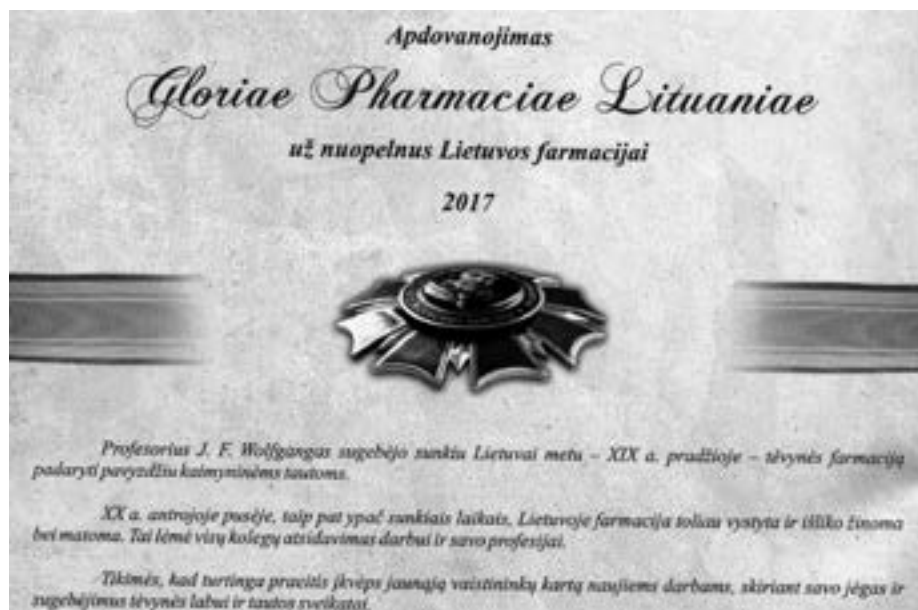
Renginio pabaigoje įrėmintu Garbės ženklu buvo apdovanotas ir šios šventės mecenatas Anatolijus Kostiukevičius.

Jis pasveikino visus renginio dalyvius, palinkėjo sveikatos ir sėkmės gyvenime ir darbuose, apgailestavo, kad Lietuvos vaistinės priklauso ne vaistinininkams, o verslininkams. Kurie pirmiausia siekia pelno, dėl to vaistinėse vyrauja reklama, uždamos vaistinės miesteliuose, nes jos neduoda pelno.

Po iškilnių visi buvo pakviesti pasivaikšinti pietumis muziejaus kiemelyje.

Šventė baigėsi. Visi išsiskirstė apimti pakilios šventiškos savitarpio draugystės nuotaika, kuri lydėjo grįžtant į namus. Lydėjo ir pasididžiavimas garbinga vaistinininko profesija, kuri teisia pagalbą ištiktiems ligos, ir geras vaistinininko žodis suteikia pasveikimo viltį.

Regina Žukienė 2017.10.30

Donatas Liudvikas Butkus (1939-2016)

1962 m. - tuometinio Kauno medicinos instituto (KMI) provizorius. Dirbo Buriatijos ASSR analitiku. 1965-1968 m. studijavo aspirantūroje Peterburge (tuometiam Leningrade), rinko medžiagą mokslo darbui (disertacijai) „Tibeto medicinos gydymo priemonės ir receptūra“, kartu studijavo tibetiečių kalbą. 1968-1971 m. - SSRS Mokslų akademijos Sibiro skyriaus mokslo bendradarbis. Nuo 1972 m. patyrė KGB persekiojimą, jo rankraščiai buvo konfiskuoti. 1984 m. UNESCO paskelbtame tarptautiniame projekte buvo atsakingas už „Tibeto medicinos atlaso“ vaistinių žaliavų skyrių. 1992-1996 m. šis atlasas išleistas anglų, italų, rusų ir vokiečių kalbomis. Nuo 1990 m. bendradarbiavo su Tibeto medicinos tyrėjais visame pasaulyje. 2014 m. išleido Tibeto medicinos vaistinių žaliavų žinyną lietuvių kalba „Tyrojo krioštolio vėrinys“.

Jonas Eišvydis (1898-1977)

1917 m. Saratovo universitete gavo vaistinininko padėjėjo diplomą. 1937 m. patyrė Stalino represijas. 1947 m. paskirtas Lietuvos SSR Vyriausios farmacijos valdybos (VFY) viršininku. Vadovaujant J. Eišvydžiui, atkurta per Antrąjį pasaulinį karą sugriauta Lietuvos farmacijos sistema bei ūkinė veikla. Tik J. Eišvydžio dėka Lietuvos VFV, vienintelėje visoje SSRS, raštvedyba buvo gimtąja lietuvių kalba (kitose respublikose - rusų kalba). Noriai priimdavo į darbą iš Sibiro grįžtančius lietuvius farmacininkus. Asmeninėmis savybėmis ir profesiniais gebėjimais pelnė didžiulę kolegų pagarbą.

Prof. Antanas Gendrolis, g. 1926 m.

1950 m. baigė Respublikinės feličerių akušerių mokyklos Farmacijos skyrių (Kaune). Dirbo vaistinėje ir vaistų sandėlyje Klaipėdoje. Pašauktas į sovietinę armiją, dirbo karinio dalinio vaistinės viršininku. 1953 m. - Kauno Psichoneurologinės ligoninės vaistinės vedėjas. Pateikė daug racionalizacinių pasiūlymų, vaistinė tapo pavyzdine. 1959 m., baigęs studijas Maskvos I medicinos instituto Neakivaizdiniame skyriuje, gavo provizoriaus diplomą, 1967 m. paskirtas tuomet statomos naujos Kauno endokrininių preparatų gamyklos vyriausiuoju inžinieriumi, 1968 m. - direktoriumi. Jam vadovaujant, gamykla tapo pavyzdine farmacijos įmone Rytų Europoje. 1974 m. apgynė farmacijos mokslų kandidato (dabar - daktaro), 1987 m. - farmacijos mokslų daktaro (dabar - habil. daktaro) disertacijas. 19 išradimų autorius, 170 mokslinių darbų autorius, vadovėlio „Vaistų technologija“ bendraautorius. 1988-1992 m. - KMI Vaistų technologijos ir farmacijos organizavimo katedros vedėjas, daugelio knygų autorius, devynių daktaro disertacijų mokslinis vadovas.

Almyra Girdenienė, g. 1946 m.

KMI Farmacijos fakultetą baigė 1969 m. 1998 m. suteikta aukščiausioji darbo organizatoriaus kvalifikacinė kategorija. 2001-2005 m. - Vaistinių asociacijos „Provifarma“ valdybos pirmininkė. Svarus A. Girdenienės indėlis telkiant vaistininkų bendruomenę, išsaugant Lietuvos vaistininkystės tradicijas ir profesijos prestižą. Nuo 1979 m. vadovauja „Valerijono“ vaistinei (Šiauliai), kurioje puoselėjamos šimtmetės vaistinės tradicijos, vykdoma švietimo veikla, gaminami vaistai. Vaistinė ir jos kolektyvas pelnė lankytojų pagarbą ir pripažinimą.

Liudvikas Rulinskas, g. 1937 m.

1962 m. – KMI provizorius. Dirbo vaistinėse Kelmėje, Šiauliuose bei VFV Šiaulių skyriaus provizoriumi inspektoriumi. Nuo 1975 m. - Šiaulių vaistų sandėlio vedėjas, nuo 1995 m. - AB „Šiaulių vaistų sandėlis“ direktorius. Rinko istorinę medžiagą, rašė straipsnius farmacijos, istorijos ir liaudies medicinos temomis, išleidi kelias knygas. 1997m. įsteigė „Liudviko Rulinsko vaistinę“.

Antanina Klupšaitė-Rulinskienė, g. 1930 m.

1954 m. – KMI provizorė. Dirbo vaistinėje Šiauliuose, VFV Šiaulių skyriaus farmacijos inspektore. Nuo 1959 m. - VFV Šiaulių tarprajoninės kontoros valdytojo pavaduotoja. Domėjosi farmacijos istorija, rinko eksponatus ir kitą istorinę medžiagą. 1993 m. įsteigė privačią vaistinę Šiauliuose.

Vladas Sakalauskas (1933-2012)

1957 m., su pagyrimu baigęs Kauno medicinos institutą, gavo provizoriaus diplomą. Paskirtas VFV inspektoriumi. Nuo 1961 m. - Kauno vaistų sandėlio vedėjo pavaduotojas, 1967 m. - vedėjas. 1970 m. ilgametis VFV viršininkas. J. Eišvydis, rengdamas sau pamainą ir matydamas talentingą darbuotoją, pakvietė V. Sakalauską dirbti VFV viršininko pavaduotoju, nuo 1974 m. paskirtas viršininku. 1988 m., VFV reorganizavus į Respublikinį gamybinį susivienijimą „Farmacija“, V. Sakalauskas paskirtas direktoriumi, 1995 m. - AB „Lietuvos farmacija“ generaliniu direktoriumi. V. Sakalausko vadovavimo laikotarpiu Lietuvos vaistinės tapo pavyzdžiu daugeliui Rytų

Europos šalių vaistinėms. V. Sakalauskas organizavo vaistų tiekimą Lietuvai ir ekonominės blokados metu 1990 m.

Jadvyga Milerytė-Sakalauskienė, g. 1932 m.

1957 m. KMI įgijo provizorės diplomą. Dirbo Vilniaus ir Kauno vaistinėse. 1972 m. paskirta Vilniaus vaistinės Nr. 3 (Katedros vaistinės) vedėja. Katedros vaistinė buvo viena geriausių farmacinę darbą organizavusių vaistinių. Joje mokėsi ir profesinę kvalifikaciją tobulino farmacininkai ir studentai.

Aloyzas Seibutis (1941-1995)

1966 m. - KMI provizorius. 1966 m. pradėjo dirbti Kauno mėsos kombinato Organų preparatų ceche 1968 m. paskirtas Kauno Endokrininių preparatų gamyklos cecho viršininku, 1971 m. - gamybos skyriaus viršininku. 1980 m. paskirtas Bakterinių preparatų įmonės direktoriumi. 1983 m. Maskvoje apgynė farmacijos mokslų kandidato (dabar daktaro) disertaciją. Paskelbė per 20 straipsnių moksliniuose žurnaluose, kūrė naujus vaistus. Jam vadovaujant buvo suprojektuotas ir pastatytas naujas Bakterinių preparatų įmonės pastatas. Skyrė daug pastangų ir energijos, kad įmonė nebūtų privatizuota, o išsaugota farmacininkų rankose. Žuvo 1995 m.

Dr. Eugenija Šimkūnaitė (1920-1996)

1941 m. baigė studijas Kauno Vytauto didžiojo universiteto Medicinos fakulteto Farmacijos skyriuje, gavo chemiko - vaistinininko diplomą. Dirbo Vilniuje vaistinėje ir Vilniaus universiteto farmakognostiniame sode, Kauno botanikos sode, Mokslų akademijoje Vilniuje. 1952 m. apgynė biologijos mokslų kandidato (dabar - daktaro) disertaciją. 1969 m. paskirta VFV Vaistažolių skyriaus viršininke. 1971 m. apgynė biologijos mokslų daktaro disertaciją (dabar - habil. dr.). Viena žinomiausių Lietuvos farmacijos profesionalių, daug rašiusi sveikatos temomis, buvo labai populiari viešojoje erdvėje, mėgta ir vertinta visuomenėje.

Prof. Eduardas Tarasevičius, g. 1942 m.

1964 m. baigė KMI, gavo provizoriaus diplomą. 1967 m. Lvove apgynė farmacijos mokslų kandidate disertaciją (dabar - daktaro) ukrainiečių kalba. Grįžo į KMI, Farmacinės chemijos katedrą, nuo 1972 m. - docentas, Farmacinės chemijos katedros vedėjas. 1977-1999 m. - KMI Farmacijos fakulteto dekanas. Stažavosi Vokietijoje ir Šveicarijoje. 1990 m. apgynė habilituoto daktaro disertaciją. Vadovavo rengiant mokslo darbus, dalyvavo steigiant Lietuvos farmacijos muziejų. Nuo 1990 m. - Lietuvos farmacijos sąjungos prezidentas. Atgaivino tarpukario žurnalo „Farmacijos žinios“ leidybą. Siekė Lietuvos farmacininkų pripažinimo pasaulio farmacininkų bendruomenėje, ugdė studentus, skiepydamas jiems pagarbos savo profesijai ir profesionalumo principus.

Dr. Regina Stonkutė-Žukienė, g. 1928 m.

1949 m. su pagyrimu baigė Kauno valstybinį universitetą ir gavo provizorės diplomą. Dirbo vaistinėse Anykščiuose, nuo 1952 m. - VFV Vilniuje. Nuo 1971 m. - VFV viršininko pavaduotoja prekybos reikalams. 1989 m. - susivienijimo „Farmacija“ generalinio direktoriaus pavaduotoja komercijai. 1972 m. apgynė ekonomikos mokslų kandidato (dabar daktaro) disertaciją. Parašė per 50 straipsnių farmacijos klausimais ir per 200 straipsnių kitomis temomis. Yra knygų „Lietuvos farmacija I. Žymiausieji Lietuvos farmacininkai“, „Lietuvos farmacija II. Lietuvos farmacininkų erškėčių keliai“ ir „Lietuvos farmacija XX amžiuje“ autorė.

Prof. Johanas Frydrichas Wolfgangas (1776-1859)

Vilniaus universiteto 1801 m. farmacijos magistras. Dirbo vaistinėse Ščiučine ir Vilniuje. 1804 m. - Vilniaus universiteto vaistinės vedėjas, 1807 m. - filosofijos daktaras, 1810 m. - Farmacijos ir farmakologijos katedros profesorius - pirmasis farmacijos profesorius, kilęs iš LDK. 1819 m. J. F. Volfgango iniciatyva įsteigtas Vilniaus medicinos draugijos Farmacijos skyrius. 1820 m. pradėjo leisti

pirmąjį Rusijos imperijoje farmacijos žurnalą „Pamiėtnik farmaceutychny Wilenskij“ („Vilniaus farmacijos užrašai“), šio žurnalo redaktorius. Buvo darbštus, plataus akiračio mokslininkas, visų mėgtas, principingas, teisingas ir jautrus. Itin nepalankiu istoriniu momentu (po Abiejų Tautų Respublikos žlugimo) sugebėjo organizuoti Lietuvoje farmacijos studijas, mokslą ir praktiką pagal to meto Vakarų Europos standartus ir lygį.

Leidinio mecenatas - Anatolijus Kostiukevičius, Jungtinės Karalystės Karališkosios vaistininkų draugijos narys, Lietuvos ir Jungtinės Karalystės vaistininkas.

Istorija

Lietuvos vaistininkystės muziejaus pradžia - 1936 m., kai Kaune Lietuvos vaistininkų draugija metiniame susirinkime pritarė provizoriaus padėjėjo A. Maciaus (1882-1969) pasiūlymui steigti „Senovės Lietuvos vaistinės muziejų“. Pradėtos rinkti aukos, kaupiti eksponatai, tačiau muziejus nebuvo atidarytas - tuo

metu nebuvo atsakingo žmogaus. 1940 m., Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, Lietuvos vaistininkų draugija buvo likviduota, o muziejaus eksponatai galų gale perduoti Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakulteto Farmacijos skyriui. Ši kolekcija labai stipriai nukentėjo 1946 m., kai Kaune, išsiliejęs Nemunui, kilo potvynis. Kolekcijos likučiai iki 1957 m. saugoti Farmacijos fakulteto dekanų prof. B. Šiaulio (1887-1957) kabinete. Po to jie perduoti vyr. dėstytojui Alfonsui Kaikariui (1922-1997). A. Kaikario pasišventimo ir nuoseklaus darbo dėka bei remiant Lietuvos vaistininkams eksponatų skaičius sparčiai augo. 1975 m. Kauno medicinos institute (padedant rektoriui prof. Z. Januškevičiui (1911-1984), prof. A. Praškevičiui, doc. E. Tarasevičiui) atidarytas Lietuvos farmacijos muziejus. Jame atkurta XIX a. pabaigos Lietuvos miesto vaistinė, kurios ekspozicijos planą parengė doc. A. Kaikaris. Tais pačiais metais, muziejuje apsilankius farmacininkams iš JAV, Kaune pasklido žinia apie naują, ypatingą, idomą ir savitą muziejų. Taip doc. A. Kaikario darbas sulaukė tuometinės Kauno valdžios dėmesio, kurios sprendimu muziejui skirtas XVI a. pastatas Rotušės aikštėje Nr. 28. 1987 m. lapkričio 5 d. Kauno medicinos instituto Lietuvos medicinos ir farmacijos istorijos muziejus iškilmingai atidarytas.

LIETUVOS FARMACIJOS SĄJUNGOS (LFS)

XXXII suvažiavimas ir tarptautinė mokslinė – praktinė konferencija

Tema: „VAISTINIŲ VEIKLOS IŠŠŪKIAI – FARMACINIŲ PASLAUGŲ ĮVAIROVĖ“

Renginio data 2017 m. spalio 14 d., šeštadienis

Vilnius, Lietuvos Edukologijos universitetas

Adresas: Studentų g. 39, LT-08106 Vilnius

10.00-11.00 Registracija

11.00-15.00 Plenarinė sesija

- 11.00-11.15** LFS suvažiavimo ir tarptautinės konferencijos atidarymas
Prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius, Lietuvos Farmacijos sąjungos prezidentas
- 11.15-11.45** Lietuvos Farmacijos aktualijos
Miglė Domeikienė, LR Sveikatos apsaugos ministerija, Lietuva
- 11.45-12.05** Farmacijos įmonių inspektavimas, siekiant užtikrinti farmacinės rūpybos paslaugų teikimo pacientams kokybę
Dr. Žydrūnas Martinėnas, Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba (VVKT) prie SAM, Lietuva
- 12.05-12.25** Vaistų ir maisto papildų kokybės užtikrinimo reglamentavimas ir iškylančių problemų sprendimas
Prof. dr. Liudas Ivanauskas, LSMU Farmacijos fakultetas, Lietuva
- 12.25-12.40** **Atgaivos pertraukėlė / Stendinių pranešimų pristatymas**
- 12.40-13.00** Farmacijos tradicijų tęstinumas – mūsų Mokytojų rankose
Doc. dr. Tauras Antanas Mekas, LSMU Medicinos ir farmacijos istorijos muziejus, Lietuva
- 13.00-13.20** Vaistininkų dvasiniai globėjai
Br. Kun. Julius Sasnauskas OFM, Lietuva
- 13.20-13.40** 100 dienų „Vaistinė vaistininkui“: Revoliucija ar farmacijos rinkos stabilizavimas?
Tomasz Leleno, dr. Jerzy Lazowski, Lenkijos Vaistininkų Rūmai, Lenkija
- 13.40-14.00** Farmacinės paslaugos ir vaistų kainos Jungtinėje Karalystėje ir kitose ES šalyse
Vaist. Anatolijus Kostiukevičius, Jungtinė Karalystė
- 14.00-14.15** Gamtos reiškinių kaitos įtaka žmogaus sveikatai
Prof. Dr. Ona Ragažinskienė, Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva
- 14.15-14.30** Kaip vaistininkams reaguoti į naujas pertvarkas
Vaist. Aurimas Vietrinis, Lietuva
- 14.30-14.40** LFS Garbės narių rinkimas
- 14.40-15.15** **Pietų pertrauka**
- 15.15-15.35** LFS Valdybos trijų metų veiklos apžvalga ir FIP rekomenduojamos veiklos kryptys
Prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius, Lietuvos Farmacijos sąjungos prezidentas
- 15.35-17.00** **Praktiniai užsiėmimai**
- 15.35-16.00** Praktiniai užsiėmimai „Vaistininko teikiamos pagrindinės farmacinės paslaugos algoritmai“ sekcijose
- 16.00-16.10** Praktinių užsiėmimų atskirų sekcijų rezultatų pristatymas
- 16.10-16.40** Vaistininko tribūna – problemos, pasiūlymai, diskusijos
- 16.40-17.30** Suvažiavimo dokumentų priėmimas ir Pažymėjimų įteikimas. LFS Valdybos rinkimai. LFS XXXIII suvažiavimo pirmininko rinkimai
- 18.00-20.00** **Baigiamosios diskusijos prie kavos ir sumuštinių**
Pastaba: pranešimų temos ir autoriai gali būti tikslinami

Konferencijos dalyviams įteikiami kvalifikacijos kėlimo 9 valandų pažymėjimai.
el. paštai informacijai: keramass@gmail.com, taredas@gmail.com

Organizacinis komitetas

Pirmininkas: Vaistininkas Kęstutis Ramanauskas

Mokslinis komitetas: pirmininkė - prof. dr. Ona Ragažinskienė, **Sekretorius** - vaistininkas Vytautas Petreikis, **Sekretorė** - dr. Jurgita Daukšienė.

Nariai: prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius, vaist./dakt. Indrė Trečiokienė, dr. Kostas Ivanauskas, prof. dr. Liudas Ivanauskas, dr. Zita Barsteigienė.

Projektas	
LIETUVOS RESPUBLIKOS FARMACIJOS ĮSTATYMO NR. X-709 2, 8, 19, 33, 35, 35¹, 59¹, 68¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO AŠTUNTUOJU¹ SKIRSNIU ĮSTATYMAS	
2017 m.	d. Nr.
Vilnius	

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 2 straipsnio 14 dalį ir ją išdėstyti taip:

„14. **Farmacinė veikla** – sveikatinimo veikla, apimanti:

1) vaistinių preparatų, tiriamųjų vaistinių preparatų, veikliųjų medžiagų gamybą, importą iš trečiųjų šalių, kokybės kontrolę;

2) didmeninį vaistinių preparatų platinimą ir vaistinių preparatų prekybos tarpininkavimą, veikliųjų medžiagų platinimą;

3) vaistinių preparatų lygiagretų importą ir lygiagretų platinimą;

4) vaistinių preparatų pardavimą ar išdavimą galutiniams vartotojams;

5) farmacinių paslaugų teikimą;

6) farmacinę rūpybą;

7) ekstemporalinių vaistinių preparatų gamybą, kokybės kontrolę;

8) farmacinės informacijos apie vaistinius preparatus teikimą.“

2. Pakeisti 2 straipsnio 24 dalį ir ją išdėstyti taip:

„24. **Kraujo vaistinis preparatas** (toliau – kraujo preparatas) – vaistinis preparatas iš žmogaus kraujo ar plazmos, pagamintas pramoniniu būdu tokią teisę turinčių asmenų.

3. Pakeisti 2 straipsnio 51 dalį ir ją išdėstyti taip:

„51. **Vaistinė** – Lietuvos Respublikoje įsteigtas juridinis asmuo ir jo padalinys, užsienio valstybės juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys, įsteigtas Lietuvos Respublikoje (toliau – juridinis asmuo), konkrečioje veiklos vietoje vykdančys farmacinę veiklą, apimančią vaistinių preparatų įsigijimą, laikymą, pardavimą (išdavimą) galutiniam vartotojui, farmacinių paslaugų teikimą ir (ar) ekstemporalinių vaistinių preparatų gamybą, jų kokybės kontrolę, farmacinę rūpybą. Šiame įstatyme sąvoka „vaistinė“ neapima veterinarijos vaistinių.“

4. Pakeisti 2 straipsnio 66 dalį ir ją išdėstyti taip:

„66. **Vaistinio preparato registruotojas** – asmuo, kurio vardu pagal teisės aktų nustatytus reikalavimus įregistruotas vaistinis preparatas.“

5. Papildyti 2 straipsnį 54¹ dalimi:

„54¹. **Vaistinio preparato dozuo**tė – vaistinio preparato vienetas (tabletė, kapsulė, ampulė ir kt.), turintis tam tikrą veikiosios medžiagos kiekį.“

6. Papildyti 2 straipsnį 54² dalimi:

„54². **Vaistinio preparato farmacinė forma** – vaistinio preparato būklė, tinkama vartoti pacientui.“

7. Papildyti 2 straipsnį nauja 69¹ dalimi:

„69¹. **Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė** – juridinis asmuo, šio įstatymo nustatyta tvarka turintis teisę parduoti vaistinius preparatus gyventojams. Šiame įstatyme ši sąvoka neapima vaistinių.“

8. Buvusias 2 straipsnio 69¹ ir 69² dalis laikyti atitinkamai 69² ir 69³ dalimis.

2 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas

Papildyti 8 straipsnį 12¹ dalimi:

„12¹. Vaistinėse ir vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonėse įsigyti tinkamos kokybės vaistiniai preparatai negrąžinami ir nekeičiami, išskyrus naikintinus vaistinius preparatus, kurie priimami vaistinėse.“

3 straipsnis. 19 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 19 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Juridiniams asmenims išduodamos šių rūšių licencijos:

1) gamybos licencija;

2) didmeninio platinimo licencija;

3) vaistinės veiklos licencija.“

4 straipsnis. 33 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 33 straipsnio 1 dalies 9 punktą ir jį išdėstyti taip:

„9) tiekti vaistinius preparatus tik asmenims, kurie turi didmeninio platinimo, vaistinės veiklos ir (ar) asmens sveikatos priežiūros veiklos licencijas, vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonėms, ikiklinikinius tyrimus atliekantiems asmenims arba kitos EEE valstybės asmenims pagal tos valstybės teisės aktus;“.

5 straipsnis. 35 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 35 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Ligoninės vaistinė – vaistinė, kuri yra asmens sveikatos priežiūros įstaigos padalinys, kuris aprūpina šią įstaigą vaistiniais preparatais ir (ar) vaistinių prekėmis bei pacientams parduoda (išduoda) vaistinius preparatus, kurie jiems skiriami gydyti šios įstaigos dienos stacionare suteikiant sveikatos priežiūros paslaugą. Kai ligoninės vaistinė pacientams parduoda (išduoda) vaistinius preparatus, kurie jiems skiriami gydyti šios įstaigos dienos stacionare suteikiant sveikatos priežiūros paslaugą, farmacinė paslauga gali būti neteikiama, išskyrus atvejus, kai šie vaistiniai preparatai pacientams siūlomi parduoti nuotoliniu būdu.“

2. Pakeisti 35 straipsnio 9 dalį ir ją išdėstyti taip:

„9. Vaistiniai preparatai gyventojams parduodami (išduodami) sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka. Parduodant (išduodant) gyventojams vaistinius preparatus turi būti tiesiogiai bendraujant suteikiama farmacinė paslauga, išskyrus tuos atvejus, kai vaistiniai preparatai siūlomi parduoti nuotoliniu būdu bei šio straipsnio 5 dalyje nustatytu atveju. Kai vaistinės siūlo parduoti vaistinius preparatus nuotoliniu būdu, farmacijos specialistas farmacinę paslaugą gyventojui teikia naudodamasis ryšio priemonėmis.“

2. Pakeisti 35 straipsnio 17 dalį ir ją išdėstyti taip:

„17. Ligoninės vaistinė gali steigti tik asmens sveikatos priežiūros įstaigos.“

6 straipsnis. 35¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 35¹ straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Siūlyti parduoti Lietuvos Respublikoje nuotoliniu būdu leidžiama registruotus nereceptinius ir receptinius vaistinius preparatus pagal elektroninius receptus, išskyrus vaistinius preparatus, kurių sudėtyje yra narkotinių ir (ar) psichotropinių medžiagų, įrašytų į sveikatos apsaugos ministro tvirtinamus kontroliuojamų narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus. Šis reikalavimas taikomas ir šio straipsnio 3 dalyje nurodytiems asmenims.“

7 straipsnis. Įstatymo papildymas aštuntuoju¹ skirsniu

Papildyti Įstatymą aštuntuoju¹ skirsniu:

**„AŠTUNTASIS¹ SKIRSNIS
VAISTINIŲ PREPARATŲ PARDAVIMAS VAISTINIŲ
PREPARATŲ MAŽMENINĖS PREKYBOS
ĮMONĖSE****41¹ straipsnis. Vaistinių preparatų pardavimo
vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonėse
bendrosios nuostatos**

1. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė turi teisę parduoti gyventojams tik vaistinius preparatus, kurie įrašyti į sveikatos apsaugos ministro patvirtintą Vaistinių preparatų, leidžiamų parduoti vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonėse, sąrašą ir tik lietuviškomis pakuotėmis.

2. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės vaistinius preparatus gali įsigyti tik iš juridinių asmenų, turinčių gamybos ar didmeninio platinimo licenciją, išduotą Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos, arba asmenų, turinčių gamybos ar didmeninio platinimo licenciją, išduotą kitos EEE valstybės įgaliotos institucijos.

3. Vaistinių preparatų mažmeninėse prekybos įmonėse draudžiama teikti informaciją apie vaistinius preparatus, išskyrus šio įstatymo 41⁶ straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodytą informaciją, kuri gali būti pateikiama tik kartu su laikomais vaistiniais preparatais.

4. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonėse draudžiama nurodyti kainų etiketėse vaistinių preparatų kainų sumažinimą.

5. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonėms draudžiama parduoti vaistinius preparatus:

1) naudojant prekybos automatus;

2) nestacionariose vietose;

3) asmenims iki 16 metų.

6. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonėse draudžiama parduoti vaistinius preparatus su pažeistomis vaistinių preparatų išorinėmis ir (ar) vidinėmis pakuotėmis.

7. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonei draudžiama gabenti (transportuoti) įsigytus vaistinius preparatus į kitą veiklos vietą.

**41² straipsnis. Vaistinio preparato įrašymas į Vaistinių
preparatų, leidžiamų parduoti vaistinių preparatų
mažmeninės prekybos įmonėse, sąrašą**

Vaistinis preparatas sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka įrašomas į Vaistinių preparatų, leidžiamų parduoti

vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonėse, sąrašą, jei atitinka visas šias sąlygas:

1) vaistinio preparato pakuotėje yra mažiausias to paties bendrinio pavadinimo, stiprumo ir vaistinio preparato farmacinės formos vaistinio preparato dozuočių kiekis;

2) į vaistinio preparato sudėtį įeina tik viena veiklioji medžiaga. Šis kriterijus netaikomas tradiciniams augaliniams preparatams ir homeopatiniais vaistiniams preparatams, registruotiems taikant supaprastintą registracijos procedūrą;

3) vaistinis preparatas pagal ATC (anatominę-terapinę-cheminę) vaistų klasifikaciją turi kodą, prasidedantį N02B, M01AE, N07BA, R02AA, D08A, A07DA03, R06AX13 arba A02BC;

4) nėra registruota to paties vaistinio preparato pavadinimo (nepaisant jų stiprumo, vaistinio preparato farmacinės formos ar vaistinio preparato dozuočių kiekio pakuotėje) receptinių vaistinių preparatų;

5) vaistinis preparatas neskirtas vaikams iki 12 metų;

6) vaistinio preparato, vartojamo per burną, sudėtyje nėra etanolio.

**41³ straipsnis. Teisės parduoti vaistinius
preparatus įgijimas ir įgyvendinimas**

1. Juridinis asmuo, neturintis vaistinės veiklos licencijos, vaistinius preparatus, įrašytus į Vaistinių preparatų, leidžiamų parduoti vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonėse, sąrašą, gali parduoti gyventojams tik būdamas įrašytas į Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą.

2. Juridinis asmuo, neturintis vaistinės veiklos licencijos ir siekiantis parduoti gyventojams vaistinius preparatus, įrašytus į Vaistinių preparatų, leidžiamų parduoti vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonėse, sąrašą, turi atitikti šiuos reikalavimus:

1) turi patalpas, kuriose numatoma parduoti vaistinius preparatus, atitinkančias šiuos reikalavimus:

a) jos yra veiklos vietoje (-ose), kuriai (-ioms) išduotas maisto tvarkymo subjekto patvirtinimas;

b) jose vaikams skirtų prekių dalis sudaro 50 ar mažiau procentų metinės mažmeninės prekių apyvartos;

c) jos nėra įrengtos viešojo maitinimo vietose, švietimo, kultūros įstaigose, interneto kavinėse (internetu klubuose ir pan.) ar gyvenamosiose patalpose;

2) per pastaruosius penkerius metus iki deklaracijos apie ketinimą parduoti vaistinius preparatus gyventojams (toliau – deklaracija) pateikimo dienos juridiniam asmeniui arba jo vadovui ar kitiems darbuotojams (jeigu jie veikė juridinio asmens ar jo filialo vardu ar dėl jų interesų) nėra ir nebuvo įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis, priimtas muitinės, policijos ar Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos nutarimas dėl administracinės nuobaudos skyrimo už neteisėtą vertinimą su vaistiniais preparatais susijusia veikla, taip pat už falsifikuotų vaistinių preparatų gamybą, importą iš trečiųjų šalių, eksportą, didmeninį platinimą, pardavimą ir falsifikuotų vaistinių preparatų prekybos tarpininkavimą;

3) per pastaruosius penkerius metus iki deklaracijos pateikimo dienos, juridinio asmens vadovas nebuvo juridinių asmenų ar jų filialų, kuriems buvo įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis už šios dalies 2 punkte nurodytas veikas, vadovas;

4) yra praėję šio įstatymo 41⁵ straipsnio 3 dalyje nustatyti terminai, kai vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė išbraukta iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo šio įstatymo 41⁵ straipsnio 1 dalies 4–7 punktų pagrindais.

3. Juridinis asmuo į Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą įrašomas neterminuotam laikui.

4. Laikoma, kad juridinis asmuo yra įrašytas į Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą kitą dieną po deklaracijos, kurioje pateikiami sveikatos apsaugos ministro nustatyti duomenys ir kuria deklaruojama atitiktis šio straipsnio 2 dalyje nustatytiems reikalavimams bei įsipareigojama per 30 dienų nuo deklaracijos pateikimo Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai dienos pateikti sveikatos apsaugos ministro patvirtintose Įrašymo į vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą taisyklėse nurodytus įrašyti į Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą reikalingus dokumentus, jei jie nepateikti kartu su deklaracija, pateikimo Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai dienos arba nuo deklaracijoje nurodytos dienos, jeigu ši diena yra vėlesnė negu kita diena po deklaracijos pateikimo Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai diena.

5. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė turi teisę parduoti vaistinius preparatus tik Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašė nurodytose veiklos vietose, kuriose teisė parduoti vaistinius preparatus neišbraukiant vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo nėra sustabdyta.

6. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašas turi būti tikslinamas, jeigu pasikeičia juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas, buveinės adresas, veiklos vietos adresas (kai teisės aktų nustatyta tvarka suteikiamas naujas pavadinimas gyvenamosioms vietovėms, gatvėms, pastatams, statiniams; suteikiamas naujas numeris pastatams, pastatų kompleksams, patalpoms, korpusams). Paraiška patikslinti Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą, kurioje pateikiami pasikeitę sąrašo duomenys, turi būti pateikiama Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai per 10 darbo dienų nuo Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo duomenų pasikeitimo dienos. Paraiškos patikslinti Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą nereikia pateikti, kai sąrašas tikslinamas dėl duomenų, kuriuos Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba gauna pati iš oficialių Lietuvos Respublikos registrų. Šių duomenų sąrašą Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba skelbia savo interneto svetainėje. Tokiais atvejais Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo duomenis patikslina Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba pagal registrų duomenis per 10 darbo dienų nuo šių duomenų gavimo dienos.

7. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašas turi būti papildomas, jeigu vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė nori vykdyti veiklą naujoje veiklos vietoje. Norėdama papildyti Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą, vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė turi pateikti Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai paraišką papildyti Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą. Laikoma, kad vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės nauja veiklos vieta

yra įrašyta Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašė kitą dieną po paraiškos papildyti Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą, kurioje pateikiami sveikatos apsaugos ministro nustatyti duomenys ir kuria deklaruojama naujos veiklos atitiktis šio straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytiems reikalavimams bei įsipareigojama per 30 dienų nuo paraiškos pateikimo Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai dienos pateikti sveikatos apsaugos ministro patvirtintose Įrašymo į vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą taisyklėse nurodytus Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą reikalingus dokumentus, jei jie nepateikti kartu su paraiška, pateikimo Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai dienos arba nuo paraiškoje nurodytos dienos, jeigu ši diena yra vėlesnė negu kita diena po paraiškos pateikimo Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai diena.

8. Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prašymu valstybės ir savivaldybės institucijos, taip pat kiti asmenys privalo nedelsdami jai pateikti turimą informaciją apie juridinio asmens steigėjus, akcininkus, vadovus, juridinio asmens finansinę būklę, veiklą, nustatytus įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimus, atliktų tikrinimų ir revizijų išvadas bei kitą informaciją, kuri Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai reikalinga priimti sprendimą dėl juridinio asmens įrašymo į Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą.

41⁴ straipsnis. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymas neišbraukiant jos iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo

1. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės teisė parduoti vaistinius preparatus sustabdoma neišbraukiant jos iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo (toliau – teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymas) visose Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašė nurodytose veiklos vietose šiais atvejais:

1) vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės prašymu ne ilgiau kaip vieniems metams;

2) jei vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė visose Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašė nurodytose veiklos vietose nesilaiko šio įstatymo 41¹ straipsnyje ar 41³ straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytų veiklos sąlygų ir (ar) nevykdo 41⁶ straipsnyje nustatytų pareigų ir per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą terminą neįvykdė reikalavimo ištaisyti šiuos trūkumus ir (arba) nepateikė Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai šių trūkumų pašalinimą įrodančių dokumentų;

3) kai vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė per šio įstatymo 41³ straipsnio 4 dalyje nustatytą terminą pateikė ne visus, netinkamai įformintus įrašyti į Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą reikalingus dokumentus ir (ar) juose pateikė ne visą ir (ar) netikslią informaciją ir per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą terminą neįvykdė reikalavimo ištaisyti šiuos trūkumus ir (arba) nepateikė Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai šių trūkumų pašalinimą įrodančių dokumentų;

4) jei vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė per šio įstatymo 41³ straipsnio 4 dalyje nustatytą terminą

nepateikė įrašyti į Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą reikalingų dokumentų, jei jų nebuvo pateikusi kartu su juridinio asmens deklaracija;

5) jei vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė deklaracijoje pateikė netikslią, neišsamią (ne visą) informaciją ar klaidingus duomenis ir per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą terminą neįvykdė reikalavimo ištaisyti šiuos trūkumus ir (arba) nepateikė Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai šių trūkumų pašalinimą įrodančių dokumentų;

6) jei vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė nepateikė paraiškos patikslinti Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą per 41³ straipsnio 6 dalyje nustatytą terminą;

7) jei nesumokėta valstybės rinkliava, jei ji turėjo būti sumokėta.

2. Nustačiusi šio straipsnio 1 dalies 2, 3, 4, 5, 6 ir (ar) 7 punktuose ar šio straipsnio 3 dalies 2, 3, 4 ir (ar) 5 punktuose nurodytus trūkumus, Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba Įrašymo į Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą taisyklėse nustatyta tvarka praneša vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonei apie nustatytus trūkumus ir, atsižvelgdama į vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės padarytų pažeidimų pobūdį ir apimtį, nurodo terminą trūkumams pašalinti, kuris negali būti ilgesnis kaip 90 dienų nuo vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės informavimo apie nustatytus trūkumus dienos. Jei per Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos nustatytą terminą vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė jų nepašalina, Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba ne vėliau kaip per 3 darbo dienas po nustatyto termino pabaigos priima sprendimą vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonei sustabdyti teisę parduoti vaistinius preparatus visose veiklos vietose ar konkrečioje (-iose) veiklos vietoje (-ose) ir šio sprendimo priėmimo dieną apie jį praneša Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonei, nurodo sprendimo sustabdyti teisę parduoti vaistinius preparatus visose veiklos vietose ar konkrečioje (-iose) veiklos vietoje (-ose) priėmimo priežastis, pagrindą bei sprendimo apskundimo tvarką ir įspėja, kad per vienus metus nepašalinus trūkumų, dėl kurių sustabdyta vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės teisė parduoti vaistinius preparatus ir (arba) nepateikus Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai šių trūkumų pašalinimą įrodančių dokumentų praneša, kad vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė ar atitinkamai konkreti veiklos vieta bus išbraukta iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo.

3. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės teisė Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašė nurodytoje (-ose) konkrečioje (-iose) veiklos vietoje (-ose) sustabdoma:

1) vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės prašymu ne ilgiau kaip vieniems metams;

2) dėl šio įstatymo 41¹ straipsnyje ar 41³ straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytų veiklos sąlygų nesilaikymo ir per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą terminą vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė neįvykdė reikalavimo ištaisyti šiuos trūkumus ir (arba) nepateikė Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai šių trūkumų pašalinimą įrodančių dokumentų;

3) dėl 41⁶ straipsnyje nustatytų pareigų nevykdymo ir per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą terminą vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė neįvykdė reikalavimo ištaisyti šiuos trūkumus ir (arba) nepateikė Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai šių trūkumų pašalinimą įrodančių dokumentų;

4) kai vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė per šio įstatymo 41³ straipsnio 7 dalyje nustatytą terminą pateikė ne visus, netinkamai įformintus papildyti Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą reikalingus dokumentus dėl naujos veiklos vietos papildymo ir (ar) juose pateikė ne visą ir (ar) netikslią informaciją ir per šio straipsnio 3 dalyje nurodytą terminą neįvykdė reikalavimo ištaisyti šiuos trūkumus ir (arba) nepateikė Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai šių trūkumų pašalinimą įrodančių dokumentų;

5) jei nesumokėta valstybės rinkliava, jei ji turėjo būti sumokėta.

4. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonei draudžiama parduoti vaistinius preparatus gyventojams veiklos vietoje, kurioje teisė parduoti vaistinius preparatus sustabdyta.

5. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymas visose veiklos vietose ar atitinkamai konkrečioje (-iose) veiklos vietoje (-ose) panaikinamas, jei per vienus metus nuo sprendimo sustabdyti vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės teisę parduoti vaistinius preparatus neišbraukiant jos iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo priėmimo dienos vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė pateikia:

1) prašymą panaikinti vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymą, jei vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės teisė parduoti vaistinius preparatus buvo sustabdyta šio straipsnio 1 dalies 1 punkto ar šio straipsnio 3 dalies 1 punkto pagrindu;

2) šio straipsnio 1 dalies 2–7 punktuose arba šio straipsnio 3 dalies 2–5 punktuose nurodytus teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymo priežasčių pašalinimą įrodančius dokumentus, jei vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonei teisė parduoti vaistinius preparatus buvo sustabdyta šio straipsnio 1 dalies 2–7 punktų pagrindu ar šio straipsnio 3 dalies 2–5 punktų pagrindu.

6. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymas visose veiklos vietose ar konkrečioje (-iose) veiklos vietoje (-ose) panaikinamas arba rašytinis motyvuotas atsisakymas panaikinti vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymą pateikiamas Įrašymo į Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą taisyklių nustatyta tvarka per 5 darbo dienas nuo prašymo panaikinti vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymą, jei vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės teisė parduoti vaistinius preparatus buvo sustabdyta šio straipsnio 1 dalies 1 punkto pagrindu ar šio straipsnio 3 dalies 1 punkto pagrindu, arba visų vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymo

priežasčių pašalinimą įrodančių dokumentų, jei vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonei teisė parduoti vaistinius preparatus buvo sustabdyta šio straipsnio 1 dalies 2–7 punktų pagrindu ar šio straipsnio 3 dalies 2–5 punktų pagrindu, gavimo Valstybinėje vaistų kontrolės tarnyboje dienos.

41⁵ straipsnis. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės ir vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės veiklos vietos išbraukimas iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo

1. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė išbraukiama iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo, jeigu:

1) vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė pateikia prašymą išbraukti ją iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo;

2) vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė yra likviduota;

3) vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė, kuriai buvo sustabdyta teisė parduoti vaistinius preparatus šio įstatymo 41⁴ straipsnio 1 dalies 1 punkto pagrindu visose veiklos vietose, nesikreipė dėl teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymo panaikinimo per prašyme sustabdyti teisę parduoti vaistinius preparatus nurodytą terminą;

4) vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė, kurios teisė parduoti vaistinius preparatus buvo sustabdyta šio įstatymo 41⁴ straipsnio 1 dalies 2–7 punktų pagrindu visose veiklos vietose, per teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymo terminą nepašalino trūkumų, dėl kurių buvo sustabdyta teisė parduoti vaistinius preparatus, ir (ar) nepateikė teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymo priežasčių pašalinimą įrodančių dokumentų;

5) vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė, kurios teisė parduoti vaistinius preparatus sustabdyta konkrečiose arba visose veiklos vietose, toliau pardavinėja vaistinius preparatus;

6) paaiškėja, kad buvo pateikti suklastoti įrašyti į Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą ar jį papildyti reikalingi dokumentai apie atitiktį šio įstatymo 41³ straipsnio 2 dalyje nustatytiems reikalavimams;

7) paaiškėja, kad vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė neatitinka 41³ straipsnio 2 dalies 2 ir (ar) 3 punkte nustatytų reikalavimų.

2. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės konkreči (-ios) veiklos vieta (-os) išbraukiama (-os) iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo, jeigu:

1) vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė pateikia prašymą išbraukti konkrečią (-ias) veiklos vietą (-as) iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo;

2) vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė, kuriai buvo sustabdyta teisė parduoti vaistinius preparatus šio įstatymo 41⁴ straipsnio 3 dalies 1 punkto pagrindu konkrečioje veiklos vietoje, nesikreipė dėl teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymo panaikinimo per prašyme sustabdyti teisę parduoti vaistinius preparatus nurodytą terminą;

3) vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė, kurios teisė parduoti vaistinius preparatus buvo sustabdyta šio įstatymo 41⁴ straipsnio 3 dalies 2–5 punktų pagrindu konkrečioje veiklos vietoje, per teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymo terminą nepašalino trūkumų, dėl kurių buvo sustabdyta teisė parduoti vaistinius preparatus, ir (ar) nepateikė teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymo priežasčių pašalinimą įrodančių dokumentų.

3. Dėl pakartotinio įrašymo į Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą, kai vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė buvo išbraukta iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo šio straipsnio 1 dalies 1, 2 ar 3 punkto pagrindu arba konkreči vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės veiklos vieta buvo išbraukta iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo šio straipsnio 2 dalies 1 ar 2 punkto pagrindu, kreiptis galima iš karto po išbraukimo iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo. Jei vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė buvo išbraukta iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo šio straipsnio 1 dalies 4–7 punktų pagrindu, juridinis asmuo dėl įrašymo į Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą gali kreiptis po 6 mėnesių po išbraukimo iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo. Jei vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės konkreči įmonės veiklos vieta buvo išbraukta iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo šio straipsnio 2 dalies 3 punkto pagrindu, vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė dėl pakartotinio šios veiklos vietos įrašymo į Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą gali kreiptis po 6 mėnesių po jos išbraukimo iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo.

4. Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio straipsnio 1 ir (ar) 2 dalyje nustatyto pagrindo (-ų) nustatymo dienos priima sprendimą išbraukti vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonę iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo ar išbraukti vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės konkrečią (-ias) veiklos vietą (-as) iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo ir apie šį sprendimą Įrašymo į Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašą taisyklį nustatyta tvarka šio sprendimo priėmimo dieną raštu praneša vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonei, nurodant vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės ar jos konkrečios (-ių) veiklos vietos (-ų) išbraukimo iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo priežastis, pagrindą bei sprendimo išbraukti vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonę ar jos konkrečią (-ias) veiklos vietą (-as) iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo apskundimo tvarką.

41⁶ straipsnis. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių pareigos

1. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės privalo:

1) veiklą su vaistiniais preparatais vykdyti vadovaudamosi šiuo įstatymu;

2) užtikrinti vaistinių preparatų laikymą gamintojo nurodytomis sąlygomis. Vaistinių preparatų laikymo vietoje

turėti metrologiškai patikrintą ir galiojantį metrologinės patikros sertifikatą turintį temperatūros matavimo įrenginį;

3) vaistinius preparatus laikyti vaistinio preparato gamintojo nurodytomis sąlygomis ant atskirai nuo kitų prekių įrengtos laikymo įrangos, kuri negali būti greta žaislams laikyti skirtos įrangos;

4) ant įrangos, skirtos vaistiniams preparatams laikyti, turi būti pateikta aiškiai matoma, lengvai įskaitoma:

a) vaistinių preparatų pardavimo kaina;

b) informacija „Nereceptiniai vaistai“, „Prašome įdėmiai perskaityti pakuotės lapelį, jei jo nėra – informaciją ant išorinės pakuotės, ir vaistą vartoti, kaip nurodyta. Netinkamai vartojamas vaistas gali pakenkti Jūsų sveikatai“, „Jei simptomai nepraeina ar atsirado šalutinis poveikis, dėl tolesnio vaisto vartojimo būtina pasitarti su gydytoju ar vaistininku“;

c) išpėjimas gyventojams apie draudimą ardyti vaistinių preparatų pakuotes;

d) draudimas pirkti vaistinius preparatus asmenims iki 16 metų;

5) tinkamai ir operatyviai dalyvauti atšaukiant vaistinius preparatus iš rinkos;

6) dalyvauti įgyvendinant farmakologinio budrumo sistemą;

7) saugoti ir tvarkyti vaistinių preparatų įsigijimo dokumentus, kuriuose, be kitų privalomų rekvizitų, turi būti ši informacija: vaistinio preparato pavadinimas, vaistinio preparato farmacinė forma, serija, vaistinio preparato pakuočių kiekis;

8) parduoti vaistinius preparatus gyventojams tik patalpoje (-ose), esančioje (-iose) Mažmeninės prekybos įmonių, parduodančių vaistinius preparatus, sąraše nurodytoje (-ose) veiklos vietoje (-ose), kuriai (-ioms) yra išduotas maisto tvarkymo subjekto patvirtinimas;

9) nutraukti vaistinių preparatų pardavimą gyventojams iš karto po pranešimo apie išbraukimą iš Mažmeninės prekybos įmonių, parduodančių vaistinius preparatus, sąrašo ar pranešimo apie teisės parduoti vaistinius preparatus neišbraukiant mažmeninės prekybos įmonės iš Mažmeninės prekybos įmonių, parduodančių vaistinius preparatus, sąrašo sustabdymą gavimo;

10) nutraukti vaistinių preparatų pardavimą gyventojams visose Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąraše nurodytose veiklos vietose ar konkrečioje veiklos vietoje, vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė privalo ne vėliau kaip per 30 dienų nuo vaistinių preparatų pardavimo nutraukimo dienos informuoti apie tai Valstybinę vaistų kontrolės tarnybą bei pateikti prašymą dėl vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonės ar konkrečios veiklos vietos teisės parduoti vaistinius preparatus sustabdymo ar išbraukimo iš Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių sąrašo;

11) leisti tarnybinį pažymėjimą ir pavedimą atlikti patikrinimą pateikusiems Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos inspektoriams, turintiems administravimo įgaliojimus pagal pareigas pavaldiems ir nepavaldiems asmenims, laisvai ir be išankstinio perspėjimo mažmeninės prekybos įmonės darbo valandomis, o kitu laiku – įstatymų

nustatyta tvarka pasitelkus kompetentingų teisėsaugos institucijų pareigūnus, įeiti į visas patalpas, esančias Mažmeninės prekybos įmonių, parduodančių vaistinius preparatus, sąraše nurodytose veiklos vietose, siekiant patikrinti, ar laikomasi šio įstatymo reikalavimų, pateikti duomenis ir dokumentus (jų patvirtintas kopijas, išrašus), reikalingus Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos funkcijoms atlikti.

2. Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonei draudžiama pavesti, įgalioti ar kitaip perleisti teisę parduoti vaistinius preparatus kitam asmeniui.“

8 straipsnis. 59¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 59¹ straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Vaistinė, vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė, parduodama nekompensuojamuosius vaistinius preparatus, negali taikyti didesnio prekybos atkainio negu nustatytas Vyriausybės.“

9 straipsnis. 68¹ straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 68¹ straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos ir (ar) vaistinio preparato registruotojo inicijuojamus vaistinių preparatų atšaukimus iš didmeninių vaistinių preparatų platintojų, vaistinių, vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonių ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų bei gyventojų.“

2. Pakeisti 68¹ straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Jeigu vaistinis preparatas, keliantis didelį pavojų visuomenės sveikatai, tarp EEE valstybių pirmą kartą nustatomas Lietuvos Respublikoje, Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba turi nedelsdama išsiųsti skubų pranešimą apie tai visiems Lietuvos Respublikos didmeniniams vaistinių preparatų platintojams, vaistinėms ir vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonėms, taip pat kitų EEE valstybių įgaliotoms institucijoms. Kitų EEE valstybių įgaliotos institucijos apie vaistinio preparato atšaukimą turi būti informuojamos Bendrijos inspektavimo ir pasikeitimo informacija procedūrų sąvado nustatyta tvarka ir terminais. Jeigu didelį pavojų visuomenės sveikatai keliančio vaistinio preparato įsigijo gyventojai, Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba per 24 valandas apie tai viešai paskelbia ir inicijuoja vaistinio preparato atšaukimą iš gyventojų. Pranešimuose visuomenei turi būti pakankamai informacijos apie įtariamą kokybės efektą ar įtariamą falsifikavimą ir su tuo susijusią riziką.“

10 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2018 m. lapkričio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras iki 2018 m. spalio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą

Respublikos Prezidentas

Projektas PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2017 m. nutarimu Nr.

VAISTŲ POLITIKOS GAIRĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vaistų politikos gairės nustato vaistų politikos plėtros tikslą, uždavinius, plėtros kryptis, laukiamus rezultatus ir vertinimo kriterijus.

2. Vaistų politikos gairės parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta 2016 m. gruodžio 13 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ nuostatomis, įvertinus Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos atlikto Kompensuojamųjų vaistinių preparatų rinkos tyrimo išvadas, Valstybinio audito ataskaitoje „Kompensuojamųjų generinių vaistų prieinamumo užtikrinimas“ pateiktas rekomendacijas.

3. Vaistų politikos gairėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos farmacijos įstatyme, Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatyme, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. rugsėjo 13 d. nutarimo Nr. 994 „Dėl Ambulatoriniam gydymui skiriamų vaistinių preparatų ir medicinos pagalbos priemonių, kurių įsigijimo išlaidos kompensuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų, bazinių kainų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. balandžio 5 d. įsakymo Nr. 159 „Dėl Ligų, vaistinių preparatų, medicinos pagalbos priemonių įrašymo į kompensavimo sąrašus ir jų keitimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Pasaulio sveikatos organizacijos dokumentuose vartojamas sąvokas.

II SKYRIUS PADĖTIES APŽVALGA

4. Pirminės Lietuvos nacionalinės politikos nuostatos buvo patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. birželio 5 d. nutarimu Nr. IX-1604 „Dėl Lietuvos nacionalinės vaistų politikos nuostatų patvirtinimo“. Šios nuostatos buvo gairės valstybės vykdomajai valdžiai planuojant, pasirenkant bei atliekant farmacinės veiklos reguliavimo ir priežiūros Lietuvos Respublikoje veiksmus ir buvo orientuotos į programų, kaip racionaliai, nepažeidžiant asmens ir visuomenės interesų, aprūpinti gyventojus tinkamos kokybės, saugiais ir veiksmingais vaistais ir teikti tinkamos kokybės farmacinės paslaugas, įgyvendinimą.

5. Lietuvai 2004 m. įstojus į Europos Sąjungą (toliau – ES), dauguma veiklų, susijusių su vaistais, priskiriami harmonizuotai ES teisės sričiai. Vaistų tiekimas rinkai, vaistų registracija, klinikiniai tyrimai, gamyba, importas iš trečiųjų šalių, lygiagretus importas ir platinimas, didmeninis

platinimas ir prekybos tarpininkavimas, vaistų reklama, internetinė prekyba, veiklos su farmacijos produktais priežiūra, vaistų kainodaros skaidrumo užtikrinimo principai, formalusis vaistinių rengimas yra reglamentuojami Europos Sąjungos teisės aktais. Atsižvelgiant į tai, Vaistų politikos gairės apims tik tas sritis, kurios priskiriamos valstybių narių kompetencijai.

6. Iki šiol įgyvendinant vaistų prieinamumo gerinimo ir kainų mažinimo priemones pagrindinis dėmesys buvo skiriamas racionaliam Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto lėšų naudojimui. Nors pagal Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) skelbiamą informaciją ir palyginimą su kitomis šalimis Lietuvoje išlaidos vaistams sudaro 1,5 proc. nuo bendro vidaus produkto (toliau – BVP) ir šis rodiklis yra artimas EBPO vidurkiui (1,4 proc.), tačiau Lietuvoje valstybės išlaidos vaistams sudaro 0,6 proc., o gyventojų – 0,9 proc. nuo BVP, kai daugelyje kitų ES valstybių stebimos priešingos tendencijos. Europos Komisija savo ataskaitoje „Šalies ataskaita. Lietuva 2017“ taip pat atkreipė dėmesį, kad pacientai patiria dideles išlaidas, išgydami vaistus. Be to, skirstant PSDF biudžetą skirtingoms sveikatos sritims finansuoti, PSDF biudžeto lėšų dalis, skiriama vaistams, ne visuomet auga proporcingai PSDF biudžeto didėjimui, nors pacientų poreikis gydytis didelę terapinę vertę turinčiais, tačiau brangiais vaistais, yra augantis. Naujų, didelę terapinę vertę turinčių, tačiau labai brangių vaistų atėjimas į rinką ir jų kompensavimas ne tik suteikia modernaus gydymo galimybes, bet ir sąlygoja labai didelį PSDF biudžeto išlaidų augimą. Kadangi Lietuvos rinka ir atitinkamai potencialių vartotojų skaičius yra labai riboti lyginant su kitomis ES valstybėmis narėmis, nacionaliniu lygiu vykdomos priemonės (pvz. derybos su vaistų gamintojais) nėra pakankamos siekiant užtikrinti naujų ir labai brangių vaistų prieinamumą ir sveikatos priežiūros sistemos tvarumą.

7. Nors kompensuojamųjų vaistų pasiūla didėja: kompensuojamųjų vaistų sąrašas nuolat papildomas naujais vaistais (2012-2016 m. įtraukta net 96 naujų bendrinių pavadinimų vaistai), augančios paciento priemokos už kompensuojamuosius vaistus išlieka opi problema. Pagal PSDF informacinės sistemos „Sveidra“ duomenis, paciento priemoka už kompensuojamuosius vaistus per paskutinius trejus metus išaugo apie 2 proc.: 2013 m. paciento priemokos sudarė 19,28 proc. nuo visų išlaidų kompensuojamiesiems vaistams, 2016 m. – 21,18 proc. Valstybinio audito ataskaitoje „Kompensuojamųjų generinių vaistų prieinamumo užtikrinimas“ taip pat buvo atkreiptas dėmesys, kad vartotojams generinių vaistų prieinamumas kainos požiūriu negerėjo, nes Kompensuojamųjų vaistų kainynuose (toliau – Kainynas) didėjo apskaičiuotos pacientų priemokos, kurių didėjimui įtakos turėjo tai, kad į grupę įrašius pigesnę vaistą ir sumažėjus visos grupės vaistų bazinei kainai, priemokos už kitus grupės vaistus didėjo, nes nemažėjo tų vaistų gamintojų deklaruotos kainos.

8. Iš dalies gyventojų išlaidų kompensuojamiesiems vaistams dalies didėjimą sąlygoja tai, kad pacientai nėra linkę rinktis tos pačios grupės vaistų, už kuriuos priemoka mažiausia. Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistai taip pat nėra suinteresuoti pasiūlyti tokius vaistus įsigyti. Nustatytų vaistų išrašymo ir išdavimo (pardavimo) reikalavimų

įgyvendinimas nėra pakankamai veiksmingas: jų taikymas neužtikrina kokybiškos paslaugos bei objektyvios ir visapusės informacijos gyventojui suteikimo.

9. Šalyje taikomi kompensuojamųjų vaistų kainodaros reikalavimai neužtikrina gamintojų konkurencijos. PSDF informacinės sistemos „Sveidra“ duomenimis, paciento priemokos už populiariausias veikliąsias medžiagas tarp atskirų pakuočių skiriasi iki 80 proc. ir kai kuriais atvejais vaistų pakuočių, už kurias paciento priemoka yra mažiausia, receptų skaičius sudaro 5 procentus ar mažiau. Taikytos priemonės: reikalavimų naujai į Kainyną įrašomiems generiniams vaistams (vadinamieji „kainų laiptai“) griežtinimas ir didžiausio skirtumo tarp pigiausio ir brangiausio vaistų grupėje, kurią sudaro daugiau negu trijų gamintojų vaistai, kainų (vadinamasis „kainų tunelis“) mažinimas, nėra pakankamos, kad užtikrintų veiksmingą konkurenciją ir sumažintų analogų turinčių vaistų kainas. Svarbu paminėti, kad Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba, atlikusi kompensuojamųjų vaistinių preparatų rinkos tyrimą, nustatė, kad teisinis reguliavimas sudaro palankias sąlygas Kainyne išlikti gamintojams su kelis kartus aukštesnėmis kainomis nei konkurentų.

10. Įtraukiant naujus vaistus į kompensavimo sistemą turėtų būti teikiama didesnė pirmenybė veiksmingiems vaistams, kurie ilgina išgyvenamumą, mažina sergamumą ir (ar) ligotumą sunkiomis ligomis sergantiems pacientams. Teisinis reguliavimas sudarė palankias sąlygas į kompensavimo sąrašus įtraukti daug sudėtinių vaistų. Nors šie vaistai yra patogesni vartoti, ypač tais atvejais, kai pacientui yra paskirta ir vienu metu tenka vartoti keletą vaistų, tačiau reikšmingos pridėtinės vertės jie neturi.

11. 1. Didesnis biologinių vaistų, panašių į referencinius biologinius vaistus (toliau – biopanašus vaistas) vartojimas yra viena iš esminių priemonių, leidžiančių sutaupyti PSDF lėšas ir jas nukreipti naujiems vaistams kompensuoti. Nors įvykdžius centralizuotus biologinių vaistų pirkimus, nauji pacientai gydomi pigiausiu biopanašiu vaistu, tačiau seniau pradėti gydyti pacientai ir toliau gydomi brangesniu originaliu biologiniu vaistu. Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK) atliktos analizės duomenimis brangiausias originalus biologinis vaistas perkamas 55 proc. didesne kaina nei pigiausias biopanašus vaistas. Biopanašių vaistų vartojimo klausimas ES valstybėse narėse sprendžiamas skirtingai, tačiau bet kuriuo atveju labai svarbi aiški valstybės pozicija ir rekomendacijos dėl šių vaistų pakeičiamumo. Ta pati problema – valstybės mokama skirtinga kaina už to paties terapinio poveikio vaistus – išlieka ir su tarpusavyje keičiamais vaistais, ypač kardiologiniais, kurių grupavimas kartu leistų sutaupyti apie 10 mln. eurų. PSDF biudžeto lėšų ir didinti prieinamumą inovatyviems vaistams.

12. 11. Svarbi išlieka kompensuojamųjų vaistų stebėsenos rodiklių sukūrimo reikšmė, siekiant įvertinti racionalų kompensuojamųjų vaistų paskyrimą. Tačiau trūkstant informacijos apie pacientui taikyto gydymo rezultatus, kurie šiuo metu yra neprieinami, ir nesant e. sveikatos plėtros, nėra galimybės taikyti stebėsenos rodiklių, kurie ne tik padėtų vertinti pacientui taikomą gydymą, bet ir įvertinti, ar efektyviai yra naudojamos PSDF biudžeto lėšos. Šiuo metu šalyje turimos vaistų duomenų kaupimo ir apdorojimo sistemos

kaupia duomenis apie kompensuojamųjų vaistų išrašymą, tačiau neleidžia analizuoti naujai pradėtai kompensuoti vaistais gydymo efektyvumo, nes nėra gaunami duomenys iš gydymo įstaigų apie paciento sveikatos būklę ir tyrimo rezultatus. Nesant išsamių duomenų, negalima sukurti stebėsenos rodiklių ir jų įvertinti. Vieningos stebėsenos sistemos sukūrimas padėtų strategiškai spręsti neracionalaus vaistų vartojimo problemas.

13. Nors jau sukurta E. sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinė sistema (toliau – ESPBI IS) ir yra galimybė išrašyti e. receptus, vis dar trūksta susistemintos metodinės pagalbos (atitinkamų klasifikatorių), kuri padėtų sveikatos priežiūros specialistui racionaliai skirti vaistus: padėtų parinkti tinkamą vaisto dozę, įvertintų nesuderinamumus ir pan. Taip pat trūksta klasifikatorių, reikalingų struktūruotai užpildyti paciento e. sveikatos istoriją (toliau – ESI). Todėl metodinės pagalbos ir klasifikatorių naudojantis ESPBI IS ir jos posistemėmis sukūrimas yra būtina sąlyga, siekiant užtikrinti racionalų vaistų skyrimą ir vartojimą, taip pat vykdyti paskirtų vaistų vartojimo stebėseną.

14. Nors reikalavimas, kad vaistai būtų išrašomi bendriniais pavadinimais galioja jau nuo 2010 m., įvertinus situaciją rinkoje, pastebėta, kad Lietuvoje neretai vartojami ne pigiausi, o tie vaistai, kurių pardavimai yra labiausiai skatinami vaistų reklamuotojų, sveikatos priežiūros specialistų, farmacijos specialistų ir kt. Kadangi vaistų vartojimą lemia ir išgyjant vaistus didžiausią įtaką pacientų sprendimams daro sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistai, rekomenduodami ar išduodami vieno ar kito gamintojo vaistus, svarbu užtikrinti sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo programų kokybę, kad neformaliojo švietimo renginiuose būtų teikiama objektyvi ir neįtakota informacija apie vaistus, o ne konkrečių vaistų reklama. Taip pat svarbu sudaryti ir tinkamas sąlygas kontroliuoti farmacijos specialistų teikiamas farmacinės paslaugas išduodant (parduodant) vaistus.

15. Nepaisant to, kad šiuo metu kompensuojamieji vaistai yra skirti visiems apdraustiesiems Kompensuojamųjų vaistų sąrašuose nurodytiems susirgimams gydyti, kuriems yra numatyti tam tikri bazinės kainos kompensavimo procentai (100, 90, 80 arba 50 procentų), tačiau VLK kaupiama statistinė informacija rodo, kad skirtingo amžiaus pacientų sumokama suma už kompensuojamuosius vaistus labai skiriasi. VLK duomenimis vidutinė priemokų suma per metus pensininkui siekia apie 23 Eur, o darbingo amžiaus žmogus vidutiniškai per metus primoka apie 19 Eur, o vaikams ši priemoka siekia tik apie 4 eurus. Tokie dideli primokamų sumų skirtumai tarp skirtingų amžiaus grupių susidaro dėl to, kad apie 70 proc. pacientai primoka už kompensuojamuosius vaistus, kuriems numatytas 80 proc. kompensavimo procentas. Taip pat 60 proc. šios sumos pacientai sumoka už kardiologinius vaistus, kurių vartotojai yra vyresnio amžiaus žmonės. Siekiant išvengti socialinio netolygumo būtina numatyti atskirą vaistų kompensavimo modelį mažas pajamas gaunantiems pacientams. Taip pat svarbi ir neatsiejama vaisto kompensavimo proceso dalis siekiant kompensuoti tik pridėtinę terapinę naudą turinčius vaistus yra teisingas kompensavimo lygmenų nustatymas. Be to, būtinas ir aiškių vaistų priskyrimo vienam ar kitam

kompensavimo lygmeniui kriterijų parengimas. Šiuo metu Sveikatos draudimo įstatymu yra įtvirtinti 4 kompensavimo lygmenys, bet faktiškai egzistuoja tik 2 iš jų – 100 ir 80 procentų. VLK duomenimis 2016 m. 70 proc. PSDF biudžeto išlaidų vaistų ir medicinos pagalbos priemonių kompensavimui teko vaistams, kompensuojamiems 100 proc., 25 proc. – vaistams, kompensuojamiems 80 proc. lygmeniu. Tačiau pacientai už vaistus, kompensuojamus 80 proc. lygmeniu, primoka net 70 proc. visos priemonių sumos. Priemonių suma, tenkanti 100 proc. kompensavimo lygmeniui, sudaro tik 15 proc. nuo visos 2016 m. priemonių sumos, skirtos vaistų ir medicinos pagalbos priemonių kompensavimui. Jei pridėtinę terapinę naudą turintiems vaistams būtų taikomas tik pats aukščiausias kompensavimo lygmuo, tai ne tik padėtų pacientams racionaliai vartoti vaistus, bet ir sudarytų sąlygas mažas pajamas gaunantiems žmonėms gauti prieinamą gydymą už optimalią priemonę.

16. Šiuo metu yra nustatyta, kad kompensuojamiesiems vaistams ir receptiniams nekompensuojamiesiems vaistams, kurių išorinės pakuotės apmokestinamoji vertė yra daugiau negu 300 eurų, yra taikomas lengvatinis 5 proc. pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) tarifas. Sveikatos apsaugos ministerijos atlikta analizė parodė, kad 2017 m. sausio ir vasario mėnesiais, kai galioja PVM įstatymo pakeitimas, nustatantis lengvatinį PVM tarifą nekompensuojamiesiems vaistams, kurių išorinės pakuotės apmokestinamoji vertė didesnė negu 300 eurų, lengvata buvo pritaikyta 22 prekių pavadinimų vaistams. Jei šios PVM lengvatos nebūtų, pacientai būtų sumokėję beveik 90 tūkst. Eurų didesnį PVM mokesį. Atsižvelgiant į tai, kad nekompensuojamiesiems vaistams, kurių išorinės pakuotės apmokestinamoji vertė didesnė negu 300 eurų, sudaro tik mažą dalį visų nekompensuojamųjų vaistų rinkos, tikėtina, kad pritaikius lengvatinį 5 proc. PVM tarifą visiems nekompensuojamiesiems vaistams, kuriems šiuo metu taikomas 21 proc. PVM tarifas, pacientų sutaupoma išlaidų suma ženkliai padidėtų. Be to, teisės aktuose nėra nustatytas reikalavimas, kad tais atvejais, kai vaistas yra parduodamas ir kaip kompensuojamasis, ir kaip nekompensuojamasis, jo deklaruoja kaina turi būti vienoda. Tokio reikalavimo nebuvimas lemia tai, kad kai kurie gamintojai, mažindami deklaruojamą kompensuojamojo vaisto kainą, šio vaisto kaip nekompensuojamojo deklaruoja kaina nesumažina.

17.. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymu, visi vaistai (nereceptiniai ir receptiniai) gyventojams gali būti parduodami tik vaistinėse. Siekiant skatinti konkurenciją, tikslinga mažinti leistiną vaistų prekybos koncentraciją vaistinėse ir skatinti alternatyvių prekybos tam tikrais vaistais kanalų atsiradimą. 18. Šiuo metu iš 1303 vaistinių. Taip pat vaistinės gyventojus aprūpina vaistais per 684 kaimo vietovėse esančias pirminės sveikatos priežiūros įstaigas. 1064 vaistinės priklauso vaistinių tinklams. Dominuoja penki vaistinių tinklai: UAB „Nemuno vaistinė“ priklauso 295 vaistinės (sudaro 22,64 % vaistinių), UAB „Eurovaistinė“ – 285 vaistinės (21,87%), UAB „Gintarinė vaistinė“ – 230 vaistinė (17,65 %), UAB „Norfos vaistinė“ – 96 vaistinės (7,37%), BENU Vaistinė Lietuva, UAB – 83 (6,37 %), vaistinės. Visi didieji vaistinių tinklai yra tiesiogiai arba netiesiogiai susiję su juridiniais asmenimis, turinčiais didmeninio platinimo licenciją: UAB „Nemuno vaistinė“ turi didmeninio platinimo licenciją, UAB „Eurovaistinė“

vertikaliai susijusi su didmeninio platinimo įmone UAB „EVD Baltija“, UAB „Gintarinė vaistinė ir UAB „Norfos vaistinė su UAB „Limedika“, BENU Vaistinė Lietuva – su UAB „TAMRO“. Vaistinių tinklams nepriklausančios vaistinės nepajėgia konkuruoti su vaistinėmis, priklausančioms tinklams, ir jų skaičius nuolat mažėja: 2008-12-31 jos sudarė 55 % visų vaistinių, 2010-12-31 – 40 %, 2012-12-31 – 31 %, o 2016-12-31 – tik 18,34 %, nes vaistinių „tinklai“, valdydami 81,66 % vaistinių, ir esant didmeninės ir mažmeninės prekybos integracijai, kai tinklui priklauso ir didmeninio platinimo įmonė, ir vaistinė, turi didelę derybinę galią ir sugeba iš vaistų gamintojų gauti dideles nuolaidas. Nors rinkoje egzistuoja santykinai didelis vaistinių kiekis, gyventojai patiria pakankamai dideles išlaidas įsigydami vaistus, kaip nurodoma EBPO ir Europos Komisijos ataskaitose.

III SKYRIUS VAISTŲ POLITIKOS PLĖTROS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

19. Vaistų politikos plėtros tikslas – pridėtinę terapinę naudą turinčių vaistų pagalba gerinti ir stiprinti žmonių sveikatą, užtikrinti geresnį vaistų prieinamumą, racionalų valstybės biudžeto ir gyventojų lėšų naudojimą.

20. Uždaviniai Vaistų politikos gairių 19 punkte nurodytam vaistų politikos plėtros tikslui pasiekti:

20.1. Tolygiai gerinti pridėtinę terapinę naudą turinčių kompensuojamųjų vaistų prieinamumą sunkiomis ligomis sergantiems gyventojams;

20.2. Nuosekliai diegti racionalaus vaistų vartojimo nuostatas;

20.3. Nuosekliai diegti vaistų kainų mažinimo priemones.

IV SKYRIUS VAISTŲ POLITIKOS PLĖTROS KRYPTYS

21. Siekiant užtikrinti tolygų pridėtinę terapinę naudą turinčių kompensuojamųjų vaistų prieinamumą, numatomos šios Vaistų politikos kryptys:

21.1. siekiant užtikrinti valstybės lėšų, numatytų vaistams kompensuoti, didėjimą, įteisinti nuostatą, kad augant PSDF biudžetui, išlaidų vaistams dalis didėtų ne mažesniu procentu nei didėja bendras PSDF biudžetas;

21.2. Prognozuojant PSDF biudžetą trumpuoju laikotarpiu, įvertinti ne tik praėjusių metų PSDF išlaidas, bet ir išlaidų poreikį Rezerviniame sąraše esantiems vaistams kompensuoti, įtraukiant šią sumą į 3 ateinančių metų PSDF biudžeto planą;

21.3. vykdyti PSDF biudžeto išlaidų stebėseną pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytus kriterijus;

21.4. keisti terapinės vertės nustatymo ir įrašymo į kompensavimo sąrašus eiliškumo kriterijus, nustatant, kad pirmenybė teikiama aukštą terapinę naudą turintiems vaistams, kurie ilgina išgyvenamumą, mažina sergamumą ir (ar) ligotumą; panašaus poveikio vaistus į kompensavimo sąrašus įtraukti tik tuo atveju, jei jie yra pigesni;

21.5. siekti, kad nustatant naujų vaistų vertę būtų pritaikoma užsienio šalių geroji praktika (pvz, pasinaudojant EUnetHTA keičiamasi vertinimo metodologijomis ir vertinimo rezultatais)

21.6. reguliariai peržiūrėti kompensavimo sąrašus ir išbraukti iš jų pridėtinės terapinės naudos neturinčius vaistus;

21.7. tobulinti sutarčių su vaistų gamintojais sudarymo

modelius, sudarant daugiau gydymo rezultatais pagrįstų sutarčių;

21.8. vystyti tarpvalstybinį bendradarbiavimą labai brangių, tarp jų ir retoms ligoms skirtų vaistų, bendrų pirkimų bei derybų srityje.

22. Siekiant skatinti racionalų vaistų vartojimą, numatomos šios Vaistų politikos kryptys:

22.1. gilinti sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų žinias apie racionalų vaistų skyrimą ir vartojimą ir formuoti nuostatą, kad vaistai turi būti tinkamai skiriami ne tik medicinos, bet ir ekonominiu požiūriu, siekiant kuo didesnės terapinės naudos bei mažesnių kaštų ir valstybei, ir gyventojams;

22.2. skleisti informaciją gyventojams apie racionalų vaistų skyrimą ir vartojimą, Švedijos racionalaus vaistų vartojimo praktikos pavyzdžiu sudarant „Įsmirtingą vaistų sąrašą“ (angl. „Wise list“); taip pat skatinant visus sveikatos sistemos dalyvius prisidėti prie tarptautiniu mastu vykdomos iniciatyvos „Rinkis protingai“ (angl. „Choosing wisely“)

22.3. plėtoti farmacinės rūpybos paslaugas, užtikrinant farmacijos ir sveikatos priežiūros specialistų glaudų bendradarbiavimą;

22.4. vykdyti vaistų vartojimo stebėseną, tobulinant ESPBI IS duomenų, susijusių su vaistų paskyrimu, išdavimu (pardavimu) ir vartojimu, analizės ir ataskaitų priemones, paciento informavimo (pvz. apie e. recepto galiojimo termino pradžią/pabaigą ir kt.) priemones, sukuriant metodinės pagalbos (sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistams) priemones ir klasifikatorius, reikalingus naudojantis ESPBI IS ir jos posistemėmis;

22.5. kurti ir tobulinti duomenų apie kompensuojamųjų vaistų vartojimo veiksmingumą kaupimo ir apdorojimo bei gydymo rezultatų stebėsenos sistemas;

22.6. didinti generinių ir biopanašių vaistų suvartojimą lyginant su visais suvartotais vaistais;

22.7. skatinti klinikinių farmakologų ir klinikinių vaistinininkų rengimą ir jų teikiamas paslaugas;

22.8. keisti sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo programas, nustatant reikalavimus, kad neformaliojo švietimo renginiuose būtų teikiama objektyvi ir neįtakota informacija apie vaistus ir ribojama vaistų reklama;

22.9. skatinti vaistų skyrimo ir gydymo metodikų rengimą bei vertinti, ar vaistai skiriami pagal parengtas gydymo metodikas;

22.10. plėtoti vaistų skyrimo ir gydymo rezultatų kokybės stebėseną ir gydytojų skatinimą už gerą vaistų skyrimo praktiką.

23. Siekiant užtikrinti vaistų kainų mažėjimą, numatomos šios Vaistų politikos plėtros kryptys:

23.1. nustatyti tos pačios terapinės vertės vaistams vienodą kompensuojamąją kainą, grupuojant juos kartu ir nustatant kompensuojamąją kainą pagal pigiausio vaisto grupėje kainą;

23.2. riboti brangių vaistų, turinčių pigesnių analogų, įrašymą į Kainyną; nustatyti, kad sudėtiniai vaistai įrašomi į kompensavimo sąrašus ir Kainyną tik tuo atveju, jei jo bazinė kaina ir priemonė už ją nėra didesnės negu ji sudarančių veikliųjų medžiagų kainų ir priemonių už jas sumos;

23.3. vertinti į Kainyną įrašomų vaistų priemokas;

23.4. gerinti pridėtinę terapinę naudą turinčių vaistų prieinamumą mažas pajamas gaunantiems asmenims;

23.5. peržiūrėti vaistų kompensavimo lygmenų nustatymo kriterijus,

23.6. nustatyti, kad gydymo kompensuojamaisiais vaistais tvarkos aprašuose gydytojai būtų skatinami paskirti pigesni, analogiško poveikio vaistai;

23.7. siekti nustatyti vienodą 5 proc. PVM tarifą visiems receptiniams vaistams;

23.8. nustatyti reikalavimą, kad vaisto, kai jis parduodamas kaip kompensuojamasis ir kaip nekompensuojamasis, deklaruojama kaina turi būti vienoda;

23.9. leisti mažmeninėse prekybos įmonėse (ši sąvoka neapima vaistinių) parduoti gyventojams vaistus, kurie įrašyti sveikatos apsaugos ministro tvirtinamą Vaistų, leidžiamų parduoti mažmeninės prekybos įmonėse, sąrašą. Taip pat leisti ligoninių vaistinėms parduoti (išduoti) vaistus ambulatoriškai besigydančioms pacientams.

V SKYRIUS. LAUKIAMIE REZULTATAI IR VERTINIMO KRITERIJAI

24. Vaistų politikos plėtros tikslo ir uždavinių įgyvendinamas vertinamas pagal laukiamus rezultatus ir vertinimo kriterijus:

25. Įgyvendinus Vaistų politikos plėtros uždavinius laukiami šie rezultatai:

25.1. geresnis pridėtinę terapinę naudą turinčių vaistų, kurie ilgina išgyvenamumą, mažina sergamumą ir (ar) ligotumą, prieinamumas;

25.2. generinių ir biopanašių vaistų vartojimo didėjimas;

25.3. paciento išlaidų receptiniams vaistams mažėjimas;

25.4. kompensuojamųjų vaistų vartojimo dalies didėjimas lyginant su visų receptinių vaistų suvartojimu;

26. Vaistų politikos plėtros uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai:

26.1. nuo 48 proc. (2015 m.) iki 75 proc. (2020 m.) ir 85 proc. (2027 m.) padidėjęs generinių ir biopanašių vaistų vidutinės terapinės dienos (paros) dozių (toliau – DDD) skaičius nuo visų kompensuojamųjų vaistų DDD skaičiaus;

26.2 nuo 21.2 proc. (2016 m.) iki 16 proc. (2020 m.) ir iki 11 proc. (2027 m.) sumažėjusi paciento išlaidų kompensuojamiesiems vaistams dalis nuo visų išlaidų vaistams kompensuoti;

26.3. nuo 54 proc. (2015 m.) iki 60 proc. (2020 m.) ir iki 68 proc. (2027 m.) padidinti kompensuojamųjų vaistų suvartojamą kiekį lyginant su visais suvartojamais receptiniais vaistais;

26.4. nuo 2015 m. (0,18 euro) iki 2020 m. sumažinti 25 proc. ir vėliau iki 2027 m. 30 proc. (sumažinti analogų turinčių vaistų vienos DDD kompensavimo sumą lyginant su 2015 m. kompensavimo sumo vidurkiu tenkančiu 1 DDD vienetai);

26.7. iki 2020 m. persvarstyti vaistus, kurių įsigijimo išlaidos kompensuojamos 5 metus ir ilgiau ir kurių įsigijimo išlaidoms kompensuoti per metus išleista daugiau kaip 0.5 proc. visų PSDF biudžeto išlaidų vaistams kompensuoti.

VI SKYRIUS. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27. Vaistų politikos gairėms įgyvendinti Sveikatos apsaugos ministerija parengia ir patvirtina Vaistų politikos gairių įgyvendinimo priemonių planą, kuriame nustato priemonių įvykdymo terminus ir atsakingus vykdytojus.

LIETUVOS FARMACIJOS SĄJUNGA
(Įkurta 1819, atkurta 1990)

Trakų 14, LT-01132 Vilnius, Lietuva
Tel.: (8 5) 2628758
Faks.: (8 5) 2628758
El. paštas: LFSpharm@takas.lt

SOCIETAS PHARMACIAE LITHUANIAE
(Founded 1819, refounded 1990)

Trakų str. 14, LT-01132 Vilnius, Lithuania
Phone: (+370 5) 2628758
Fax: (+370 5) 2628758
E-mail: LFSpharm@takas.lt

Jos Ekscelencijai Daliai Grybauskaitėi, LR Prezidentei
LR Seimo Pirmininkui Viktorui Pranckiečiui,
LR Vyriausybės ministrui Pirmininkui Sauliui Skverneliui,
LR SAM Ministrui Aurelijui Verygai,
LR Valstybės kontrolei, LR Konkurencijos tarybai

KREIPIMASIS
Vilnius, 2017 09 26

Dėl Farmacijos įstatymo Nr. X-709 2, 8, 19, 33, 35, 351,
591, 681 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo
aštuntuoju 1 skirsniu įstatymo projekto

Lietuvos farmacijos sąjunga (LFS) visuomeninė, ne pelno siekianti organizacija atkreipia dėmesį į šios Vyriausybės programos realizuojamą siekį išplėsti berecepčių vaistų prekybą už vaistinės ribų. Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) ir Tarptautinė farmacijos federacija (TFF) skatina visas šalis dar aktyviau įtraukti vaistininkus į farmacinės rūpybos paslaugų teikimą gyventojams, siekiant racionaliai ir saugiai vartoti vaistus. Mūsų šalyje liberalios pakraipos politikai jau keletą metų stengiasi liberalizuoti berecepčių vaistų prekybą. Liberalių pažiūrų politikai (R. Šimašius, G. Steponavičius, E. Gentvilas, E. Masiulis) du kartus siūlė LR Seimui priimti Farmacijos įstatymo pataisas šiuo klausimu, tačiau abu kartus Seimas balsavo „prieš“. Trečią kartą buvo Seimo nario E. Masiulio analogiškas siūlymas Seimui priimti Farmacijos įstatymo pataisas, leidžiančius berecepčiais vaistais prekiauti degalinėse ir parduotuvėse. Šį kartą realizuoti pasiūlymą sutrukdė teisėsaugos institucijų veiksmai. Kyla klausimas, kodėl taip energingai siekiama realizuoti šią idėją, galbūt buvo įsipareigojimai degalinėms ir kitiems prekybininkams. Buvęs Sveikatos reikalų komiteto pirmininkas/pavaduotojas A. Matulas pritarė liberalų pasiūlymui, aiškindamas, kad būtina kompensuoti degalinių pelno praradimus, suvaržius jose alkoholio pardavimą. Nesuprantama, kodėl šią idėją palaiko dabartinė valdančioji dauguma. Dėstant numatomus pavojus realizavus šią idėją SAM ministrui, teko išgirsti atsakymą, kad tai yra politinis sprendimas.

Paskelbti JAV ekspertų duomenys liudija, kad dėl medikamentinės savigydos šioje šalyje kasmet paguldoma į ligonines 1,5 milijono gyventojų su diagnoze „vaistaligė“, o šimto tūkstančių gyvybių nepavyksta išgelbėti. Net plačiai žinomas aspirinas turi 19 kontraindikacijų ir be specialistų patarimo nevartotinas, norint išvengti nepageidaujamų reakcijų. Kai kuriose šalyse jau ribojamas paracetamolio neracionalus vartojimas, išaiškėjus kepenų pakenkimo simptomams.

Negautas iš SAM pagrįstas paaiškinimas, koks yra berecepčių vaistų pardavimo liberalizavimo tikslas. Jei kalbama apie geresnį vaistų prieinamumą, tai Lietuva Europos Sąjungoje užima antrą vietą pagal aptarnaujamų

gyventojų skaičių vienai vaistinei. Mūsų šalyje yra apie 1400 vaistinių ir apie 700 pirminių sveikatos priežiūros centrų, kuriuose aptarnaujami kaimo vietovių gyventojai ne tik berecepčiais, bet ir kompensuojamaisiais vaistais. Danijoje aptarnaujamų gyventojų skaičius vienai vaistinei – apie 15 000 gyventojų, ES vidurkis - 3300 gyventojų, Lietuvoje – apie 1300 gyventojų. Vienas iš argumentų – degalinės dirba per naktį, bet ne visose gyvenvietėse jos įrengtos, o maisto prekių parduotuvės taip pat naktį nedirba. Kiekviename automobilyje yra vaistinėlė, taigi kiekvieno piliečio pareiga pasirūpinti savo sveikata ir geriausiai žinant galimus negalavimus iš anksto nusipirkti vaistinėlę, patariant vaistininkui, tinkamą vaistą. Teigiama, kad sumažės vaistų kainos, bet praktika rodo, kad maisto prekės, kurios parduodamos degalinėse, yra brangesnės negu maisto parduotuvėse. Lietuvoje esant didmeninės vaistų prekybos įmonių vertikaliai integracijai su vaistinių tinklais nesuvokiama situacija, kad šios įmonės pardavinės vaistus parduotuvėse pigiau, negu savo vaistinėse.

Farmacijos įstatymo pakeitimo ir papildymo projekte kalbama, kad SAM ministras parengs penkių ATC (anatominės-terapinės-cheminės) klasifikacijos grupių firminių vaistų pavadinimų sąrašą. Šiuo atveju kyla pavojus, kad sąrašo sudarytojai bus neapsaugoti nuo korupcijos apraiškų, įtraukiant vienos ar kitos firmos vaistus. Norint pakliūti į sąrašą galima lobistinė vaistų gamintojų veikla.

Sudarant vaistų sąrašą firminiais, o netarptautiniais pavadinimais ir nesant specialisto, kuris galėtų paaiškinti pirkėjui, kad tie du ar trys skirtingų pavadinimų vaistai turi tą pačią veikliąją medžiagą, galimi ne tik lėtiniai, bet ūminiai apsinuodijimai.

Potencialių berecepčių vaistų pardavimo vietų gali susidaryti apie 10000. Tokių prekybos vietų priežiūrai reikalingi farmacijos inspekcijos papildomi žmogiškieji resursai, kurie reikalaus biudžeto išlaidų.

Minėto įstatymo projekte subjektas (vieta), kuriam bus leista prekiauti riboto asortimento vaistais pavadintas „Vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė“. Taigi tokį statusą projekto autoriai siūlo suteikti maisto prekių parduotuvėms, kuriose berecepčių riboto asortimento vaistų prekybos dalis bendroje apyvartoje sudarytų keletą procentų. Visų šalių teisės aktuose vaistinė yra vaistinių preparatų mažmeninės prekybos įmonė. Tačiau šiame įstatymo projekte minėtas apibūdinimas netaikomas Lietuvos vaistinėms...

Lietuvos farmacijos sąjunga kreipiasi į Jus padėti sustabdyti pavojingą žmonių sveikatai eksperimentą, kurio neigiamas pasekmės pajus Lietuvos gyventojai, tačiau ar bus patraukti atsakomybėn politikai, kurie įteisins šį įstatymo projektą, dėl sužalotos žmonių sveikatos.

Pagarbiai, LFS prezidentas Eduardas Tarasevičius

LIETUVOS FARMACIJOS SĄJUNGA
(Įkurta 1819, atkurta 1990)

Trakų 14, LT-01132 Vilnius, Lietuva
Tel.: (8 687) 14474
El. paštas: taredas@gmail.com

SOCIETAS PHARMACIAE LITHUANIAE
(Founded 1819, refounded 1990)

Trakų str. 14, LT-01132 Vilnius, Lithuania
Phone: (+370 687) 14474
E-mail: taredas@gmail.com

Lietuvos Respublikos
Sveikatos apsaugos ministrui
Prof. Aurelijui Verygai

SAM viceministrei
Kristinai Garuolienei

SAM Farmacijos departamento direktorei
Gitai Krukienei

Vilnius, 2017 05 19

Pasiūlymai dėl vaistų politikos gairių (VPG)
projekto (pataisyto)

Lietuvos farmacijos sąjunga (LFS) balandžio 25 d. raštu ministerijai pateikė pastabas ir pasiūlymus. Gautame VPG pataisytame projekte, mūsų manymu, liko šie taisytiniai punktai:

1. 4 punkte praleistas žodis „vaistų“, turi būti: *Pirminės Lietuvos nacionalinės vaistų politikos nuostatos buvo patvirtintos...*
2. Siūlome palikti „Padėties apžvalgoje“ buvusį 18 punktą, nes Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) rekomenduojamoje Nacionalinės vaistų politikos programoje akcentuojama vietinės vaistų gamybos svarba, kuri turi įtakos vaistų kainų mažinimui ir darbo vietų kūrimui. Šiems aspektams dabartinė Vyriausybė skiria ypatingą dėmesį.
3. 22.7 punktą siūloma papildyti po žodžio *paslaugas, įteisinant šių pareigybių etatus ligoninėse ir poliklinikose;*
4. 23.9 punktą pakeisti išplečiant tik antrąjį sakinį: *leisti ligoninių vaistinėms parduoti (išduoti) vaistus ambulatoriškai besigydomiems pacientams, suaktyvinus valstybinio vaistų tiekimo kanalą, esantį Ekstremalių sveikatai situacijų centre*
5. Įrašyti papildomą punktą 23.10: *skatinti vietinę pramoninę ir ektemporalinę vaistų gamybą bei įteisinti stambių vaistų pakuočių registraciją ir šių vaistų vartojimą ligoninėse.*
6. Įrašyti papildomą punktą: 22.11. *tobulinti farmacijos specialistų rengimą, atsižvelgiant į farmacinės rūpybos koncepciją bei jų poreikį šalies farmacinei veiklai.*
7. Įrašyti papildomą punktą: 22.12. *plėsti mokslinius vaistų tyrimus, kuriant ir tobulinant vaistinius preparatus, tikslingai panaudojant farmacijos mokslininkų potencialą.*

Pagarbiai,
LFS prezidentas

prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius

77-ASIS TARPTAUTINIS FIP KONGRESAS IR PIETŲ KORĖJOS FARMACIJA

Prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius
Lietuvos farmacijos sąjungos prezidentas

Šių metų rugsėjo 10 – 14 d. Pietų Korėjos sostinėje Seule vyko Tarptautinės farmacijos federacijos (FIP) Pasaulinis farmacijos mokslų ir praktikos kongresas. Jo tema buvo: „Vaistai ir su jais susijusios paslaugos sudaro farmacijos dvasingumą“. Kongresui parinkta ypatinga vieta. Korėjos respublika tapo nepriklausoma šalimi 1948 m. 38-oji paralelė ją skiria nuo Šiaurės Korėjos. Seule gyvena dešimt milijonų gyventojų, o tai sudaro penktadalį šalies gyventojų. Šis miestas užima 605 kv. km. plotą. Pietų Korėjoje yra 35 farmacijos fakultetai, o vienas iš jų yra Seule ir jis užima 17-ąją vietą pasaulyje pagal 2017 m. atliktą farmacijos aukštųjų mokyklų reitingą. Beje, farmacijos studijų trukmė – šešeri metai (nuo 2011 m.), įskaitant vienerių metų studijas farmacijos praktikos doktorantūroje. Analogiškas studijų modelis yra JAV.

I kongresą atvyko farmacijos mokslų ir praktikos specialistai daugiau nei iš šimto pasaulio šalių. Gausiausia buvo Korėjos respublikos delegacija – 512 dalyvių, antroje vietoje – JAV delegacija – 123 delegatai, trečioje vietoje – Kinijos Taivano delegacija – 114 narių. Iš kitų šalių atvyko mažesnės delegacijos iš Australijos – 69, Danijos – 42, Japonijos – 79, Nyderlandų ir Nigerijos – 60, Jungtinės Karalystės – 38, Švedijos – 28, Suomijos – 27, Kanados – 25, Filipinų – 22, Ganos – 25, Indonezijos ir Šveicarijos – 21, Pietų Afrikos respublikos – 20. Iš Lietuvos dalyvavo 18 vaistininkų, studentų ir lydinčių asmenų delegacija. Iš kitų šalių atvyko 1 – 19 delegatų.

Pagal tradiciją vieną dieną anksčiau iki FIP kongreso oficialaus atidarymo vyko Pasaulinis farmacijos dekanų forumas, kuris tęsėsi dvi dienas. Jo metu buvo diskutuojama, kokios turi būti farmacijos studijų programos ateityje ir kokie iššūkiai iškils dėstytojams ir studentams. Dvi dienas vyko farmakotechnikų simpoziumai. Jų metu buvo aptariamasi šių specialistų dalyvavimo komandiniame darbe visuomenės ir ligoninių vaistinėse svarba ir perspektyvos. Dvi dienas vyko FIP Tarybos posėdžiai, kuriose dalyvavo kiekvienos šalies atstovai. Lietuvai atstovavo Lietuvos farmacijos sąjungos prezidentas prof. Eduardas Tarasevičius. Tarybos posėdžiuose pirmininkavo FIP prezidentė dr. Carmen Pena. Prezidentė su malonumu prisiminė viešnagę Lietuvoje dalyvaujant BaltPharm Forume-2016 Klaipėdoje. Ji domėjosi, kokie priimami su farmacie veikla susiję teisės aktai mūsų šalyje. FIP tarybos posėdžiuose buvo patvirtintas FIP biudžetas ateinantiems metams, išklaustytos FIP padalinių darbo ataskaitos, priimti svarbūs FIP nutarimai dėl racionalaus antibiotikų vartojimo, dėl vaistininkų veiklos ypatingų situacijų atvejais ir kiti dokumentai, kurie artimiausiu metu po redakcijos bus atsiųsti kiekvienai šaliai. Oficialus FIP 77-ojo pasaulinio kongreso atidarymas įvyko Seulo Parnas viešbučio salėje, dalyvaujant FIP vadovybei, organizacinio komiteto nariams, Korėjos respublikos ministrams ir atvykusiems vaistininkams iš įvairių valstybių. Organizatoriai įspūdingai pristatė Pietų Korėjos mokslo ir kultūros pasiekimus, supažindino dalyvius su nacionaliniais šokiais ir dainomis. Vėliau pagal programą dalyvius pasveikino FIP prezidentė, Korėjos farmacijos asociacijos ir farmacijos draugijos prezidentai. Po to vyko FIP veiklai nusipelnusių vaistininkų apdovanojimas medaliais ir

garbės raštais. Po oficialaus kongreso atidarymo visi kongreso dalyviai buvo pakviesti pasivaikinti sumuštiniais ir išgerti gaivinančios ženšenio arbatos. Kitą dieną prasidėjo darbas sekcijose ir buvo atidaryta farmacijos pramonės paroda, kurią galėjo aplankyti kongreso dalyviai ir lydinčios asmenys.

FIP kongreso darbas vyko 50 simpoziumų, sekcijų sesijose, plenariniuose posėdžiuose. Kongreso dalyviams buvo pristatyta virš 700 stendinių pranešimų. Pagal tematiką skaitytus pranešimus galima suskirstyti į penkias grupes. Pirmosios grupės tema buvo: „Farmacijos profesijos dvasingumo turtinimas“. Skaitytuose pranešimuose buvo kalbama ir apie farmacijos profesijos dvasingumo turtinimo iššūkius, ir apie mūsų profesijos platesnį pristatymą gyventojams, ir apie farmacijos profesijos humanistinį veidą, ir apie gydytojų bei vaistininkų bendradarbiavimą, ir apie įžymių vaistininkų-atradėjų propagavimą, ir apie farmacijos studijų tobulinimą, diegiant profesinės etikos principus. Antrosios pranešimų grupės tema buvo: „Farmakoterapijos tikslumas“. Pranešimuose buvo pabrėžiama būtinybė individualizuoti vaistų dozavimą, nes ta pati dozė netinka visiems. Ypač tai svarbu genų pagrindu paremtai terapijai bei biopanašiams vaistams. Pranešėjai siūlė kuo greičiau diegti į praktiką tikslią individualizuotą farmakoterapiją. Trečiosios grupės pranešimų tema buvo: „Papildomos farmacinės paslaugos, teikiamos šalia pacientų aprūpinimo bereceptiniais ir receptiniais vaistais“. Pranešėjai kalbėjo ir apie paslaugas pagyvenusiems žmonėms, ir apie paslaugas supažindinant pacientus su naujais vaistais, ir apie motinų ir vaikų medikamentinio išprusimo gerinimą, ir apie antimikrobinės terapijos aiškinimą gyventojams, ir apie visuomenės apsaugą nuo falsifikuotų vaistų ir papildų. Ketvirtosios pranešimų grupės tema: „Pažangioji farmacija“. Autoriai pristatė savo pasiūlymus, kaip diegti pažangias technologijas į mokymo procesą ir praktiką, kalbėjo apie telefarmacijos naują rūpybos erą, apie antikūnų vaistų vartojimo galimybes. Penktosios grupės pranešimų tema: „Specialių interesų pristatymas“. Šios grupės pranešimai buvo skirti natūralių produktų tinkamam vartojimui, vaistininkų dalyvavimui humanitarinėse akcijose, teikiant pagalbą pabėgėliams, farmacijos mokslo ir pramonės naujovėms, vaistininkų dalyvavimui imunizavimo programose, farmacinei inspekcijai, siekiant užtikrinti farmacijos praktikos standartizavimą.

Apibendrinant šio FIP kongreso darbą galima pažymėti, kad jis buvo gerai organizuotas. Tenka nuoširdžiai padėkoti Korėjos farmacijos asociacijos prezidentui ChanHwi Cho ir Korėjos farmacijos draugijos prezidentei Aree Moon už dėmesį kongreso dalyviams ir sudarytas sąlygas vaistininkams kelti savo profesinę kvalifikaciją, klausant pranešimų ir aplankant Seulo vaistines. Kitais metais FIP 78-asis kongresas vyks Škotijoje Glazgo mieste rugsėjo 2-6 d. LFS organizuos vaistininkų kelionę į šį kongresą ir kviečia kolegas planuoti atostogas nuo rugpjūčio paskutinės savaitės iki rugsėjo 6 dienos. Raginame Lietuvos farmacijos mokslininkus ir studentus-magistrantus aktyviai dalyvauti šiame prestižiniame pasaulio farmacijos mokslo ir praktikos atstovų forume, pateikiant mokslinius pranešimus.

FOTOREPORTAŽAS IŠ FIP KONGRESO SEULE

FOTOREPORTAŽAS IŠ FIP KONGRESO SEULE

FARMACIJOS DIENOS-2017

Šiais metais LFS „Farmacijos dienos-2017“ vyko birželio 17-18 dienomis Trakų nacionaliniame parke prie Galvės ežero kempinge „Slėnis“. Šeštadienį į renginį susirinko apie šimtas vaistininkų ir jų šeimos narių. Beje, šis renginys vyko jau dvidešimtą kartą, perėmus estų kolegų patirtį. Pirmąją dieną vaistininkams buvo surengta tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija. Dalyviai iš klausė Lenkijos vaistininkų rūmų atstovo dr. Jerzy Lazowski'o pranešimą apie šios šalies naujausius teisės aktus, susijusius su farmacine veikla. Įdomius pranešimus perskaitė prof. dr. Ona Ragažinskienė apie vaistinių ir prieskoninių augalų auginimo ir introdukcijos galimybes Lietuvoje; Kęstutis Ramanauskas kalbėjo Lietuvos vaistų politikos gaires; prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius pateikė BaltPharm Forumo-2017 tarptautinės konferencijos pranešimų apžvalgą; prof. dr. Liudas Ivanauskas kalbėjo apie maisto papildų kokybės užtikrinimo problemas; Marius Aleksandravičius pristatė vaistinių ir didmeninių vaistų tiekimo įmonių bendradarbiavimo svarbą; apie farmacijos studijų naujoves kalbėjo studentas Tautvydas Endriukaitis. Konferencijos metu vyko naudingos diskusijos, kuriose dalyvavo ir vaistininkai, ir gydytojai. Vakaronė vyko prie liepsnojančio laužo. Kitą dieną renginio dalyviai plaukiojo Galvės ežeru, aplankė Trakų pilį, dalyvavo sportinėse varžybose, susipažino su naujais vaistais ir maisto papildais. Šiose farmacijos dienose dalyvavo gausus studentų būrys. Renginys buvo sėkmingas ir jo dalyviai atsisveikino iki susitikimo kitais metais birželio 16-17 d. svetingame Dzūkijos krašte. LFŽ žurnalo skaitytojams pateikiamas fotoreportažas, iliustruojantis „Farmacijos dienų-2017“ tarptautinės konferencijos ir kolegų bendravimo akimirkas.

FOTOREPORTAŽAS IŠ FIP KONGRESO SEULE

FOTOREPORTAŽAS IŠ FARMACIJOS DIENŲ-2017

FOTOREPORTAŽAS IŠ FARMACIJOS DIENŲ-2017

FOTOREPORTAŽAS IŠ VU FARMACIJOS ABSOLVENTŲ DIPLOMINIŲ DARBŲ GYNIMO

FOTOREPORTAŽAS IŠ BALTPHARM FORUMO 2017 JŪRMALOJE

VAISTININKŲ IR GYDYTOJŲ BENDRADARBIAVIMAS – EFEKTYVIOS FARMAKOTERAPIJOS PAGRINDAS

Dr. Frans van de Vaart

Olandijos karališkoji asociacija farmacijos pažangai (KNMP)

(Pranešimas skaitytas BaltPharm Forumo metu Jūrmaloje 2017 m. balandžio 29 d.)

Amsterdame (sostinėje), tačiau Hagoje, nes ten yra ir NL Vyriausybė. KNMP buvo įkurta dar 1842 m., o prieš savaitę mes šventėme 175-ųjų metų jubiliejų. Iš viso turime apie 5,5 tūkstančius narių, o tai sudaro apie 90 % visų farmacijos studijas baigusių vaistininkų. Šiek tiek daugiau nei pusė yra visuomenės vaistinių vaistininkai. KNMP misija - vadovauti vaistininkų profesijai ir praktikai, siekiant padėti žmonėms racionaliai vartoti vaistus. Ši vaistininkų asociacija bendrauja su suinteresuotaisiais subjektais, tarnauja savo nariams, sukuriant jiems produktų ir paslaugų paketus farmacijos srityje.

Keletas žodžių apie save: aš pradėjau dirbti KNMP praėjus vieneriems metams nuo studijų baigimo. Teko atlikti daug įvairių funkcijų, o paskutiniu metu, kaip KNMP valdybos narys, esu atsakingas už profesinius reikalus. Niekada nebuvo praktikuojęs vaistininkas.

Kalbant apie vaistininkų ir gydytojų bendradarbiavimą NL, reikia pabrėžti, kad mes turime daugiametę tradiciją. Kaip mes pasiekėme minėto bendradarbiavimo? Aš pateiksiu istoriją chronologiniu būdu: praeitis - dabartis - ateitis. Bet, pirmiausia, leiskite man paaiškinti, kodėl minėtas bendradarbiavimas NL taps dar svarbesnis, negu jis yra šiuo metu. Svarbu pažymėti, kad tai yra visuomenės pageidavimas.

Palyginus su kitomis Europos šalimis, NL sveikatos priežiūra atrodo puikiai. NL užima pirmą vietą pagal Europos sveikatos vartotojų indeksą (EHCI). Šis indeksas apima pacientų teises, informacijos prieigą, gydymo pasekmes, saugos, prevencijos, o taip pat farmacijos klausimus. Tačiau šie rezultatai yra susiję su paslaugų kaina. NL sveikatos priežiūra yra brangesnė, palyginus su dauguma kitų Europos šalių. Dalinai tai yra susiję ir su ekonomine krize per pastaruosius metus. Be pokyčių politikoje viskas būtų buvę dar blogiau, nes sveikatos priežiūros biudžeto išlaidos būtų padidėjusios iki 40%.

Vyriausybė manė, kad tokia perspektyva yra nereali. Yra žinoma, kad olandai visada buvo labai kūrybingi, ieškant sprendimų sudėtingose situacijose (pvz., didėjant vandens lygiui). Siekiant išlaikyti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą Vyriausybė nusprendė šį tikslą pasiekti per integruotos pirminės sveikatos priežiūros (IPSP) sistemą. Pirminės sveikatos priežiūros gydytojai kiek įmanoma turi dirbti bendraudami su kitais sveikatinimo sistemos darbuotojais, suteikiant

Esu dėkingas už kvietimą kalbėti šioje konferencijoje apie bendradarbiavimą tarp vaistininkų ir gydytojų, nes mes sukūrėme tokią sistemą Nyderlanduose.

Aš kalbu Olandijos karališkosios asociacijos farmacijos pažangai (KNMP) vardu. Šioje asociacijoje aš jau dirbu 36 metus. Prieš keletą metų delegacija iš Latvijos aplankė KNMP ir mes keitėmės informacija apie farmacijos praktiką. Aš esu tikrai laimingas šia galimybe pasidalinti Olandijos patirtimi su tiek daug kolegų iš Latvijos, Lietuvos, Estijos.

Norėdami suprasti Olandijos situaciją leiskite man visų pirma pateikti jums keletą faktų apie gyventojų, vaistininkų ir gydytojų skaičius. Latvija - 1,9 mln. gyventojų, plotas - 65,3 tūkst. km². Estija - 1.3 mln. gyventojų, plotas - 45,3 tūkst. km². Lietuva - 2.8 mln. gyventojų, plotas - 64,5 tūkst. km². Iš viso - 6 mln. gyventojų, plotas - 175,1 tūkst. km². Nyderlanduose (NL) – 17 mln. gyventojų, plotas - 41,5 tūkst. km². Mano šalyje didelis gyventojų tankumas: beveik 3 kartus didesnis negu Baltijos šalyse, o plotas mažesnis nei vienas ketvirtadalis.

Turime beveik 2000 visuomenės vaistinių. Jose dirba beveik 3000 vaistininkų (pusė vaistinių turi daugiau negu vieną vaistininką). Turime 3 kartus daugiau bendrosios praktikos gydytojų (BPG), aptarnaujančių 3 kartus mažiau pacientų. KNMP būstinė yra ne

kiekvienam pacientui rūpybą. Šios grandies gydytojus galima palyginti su vartininkais, stabdančiais galimybę žmonėms naudoti antrinės sveikatos priežiūros įstaigas (ligonines, kitas institucijas), jei pacientų poreikiai gali būti patenkinti be ligoninės. Ligoninių paslaugos turėtų būti teikiamos tik tol, kol tinkama priežiūra negali būti teikiama namuose. Ypač svarbu panaudoti kompiuterių galimybes spręsti ne tik fizinės, bet ir psichologines problemas. Čia būtina efektyvi koordinavimo sistema tarp gydytojų ir slaugytojų, nes tai yra sąlyga sine qua non suteikiant aukštos kokybės sveikatos priežiūrą už prieinamą kainą. Vyko politinio lygio ir vieša diskusija apie bendradarbiavimo svarbą. Šia prasme labai svarbi oficiali farmacinės rūpybos politika, kurioje vaistinininkai, kaip ir slaugytojai, bendradarbiautų su šeimos gydytojais, pasidalijant atsakomybę dėl pacientų gydymo saugos ir rezultatų. Dabar tai gali atrodyti ambicingas tikslas, tačiau ši politika neateina iš niekur. NL yra ilga bendradarbiavimo tradicija. Nors inovacijos prasidėjo jau nuo 1970-ųjų, tačiau gydytojai ir vaistinininkai gyveno atskirai iki 80-ųjų pradžios. Gydytojai nustatydavo pacientų diagnozę, nusprendavo kokius vaistus skirti ir išrašydavo receptus. Vaistinininkai pagamindavo ir išduodavo vaistus pacientui tiksliai nurodymais, kaip juos saugiai vartoti, darant prielaidą, kad visada paskyrimas buvo pacientui geriausias. O jei ne, tai gydytojas buvo atsakingas.

Tačiau 80-ųjų pradžioje buvo įvesta kompiuterinė pirminės sveikatos priežiūros sistema (vaistininkai ją turėjo anksčiau). Taigi tapo daug lengviau patikrinti kiekvieną receptą ar teisingą dozę, nėra vaistų tarpusavio sąveikos, ar nėra kontraindikacijų, ar nėra dvigubo vaisto paskyrimo. Atsirado galimybė ilgai išlaikyti paciento įrašus laikmenoje ir sekti visų pacientui skirtų vaistų vartojimą, turint informaciją iš įvairių receptus išrašiusių gydytojų. Tikslą pasiekti padėjo ir Olandijos tradicija, kad pacientai gali laisvai pasirinkti savo vaistinę. Praktika parodė, kad pacientas pasirinkdavo vieną vaistinę. Žmonės suvokė, kad prasmingiau eiti į žinomą savo vaistinę, negu rizikuoti einant „apsipreikinti“.

Paaiškėjo, kad apie 5% visų receptų turėjo trūkumų! Dalis jų buvo tik administraciniai, bet apie 0,5% turėjo būti ištaisyti, nes buvo rimta rizika dėl pacientų saugos arba terapijos rezultatų.

Norėčiau apibūdinti problemų pobūdį. Dažniausiai jos yra susijusios su vaistų dozavimu. Joms spręsti pasirodė esąs labai svarbus bendradarbiavimas tarp gydytojų ir vaistininčių. Su vaistine lengvai galima susisiekti telefonu, o kitos galimybės nėra operatyvios. Pradžioje gydytojai ne visada buvo patenkinti dėl šios vaistininčių intervencijos, bet palaipsniui jie suprato, kad viskas iš tiesų gali būti geriau. Juk du specialistai žino daugiau negu vienas, ir pacientų saugumui turi būti skiriama pirmenybė.

Taigi reikėjo apie 10 metų, kol vaistų paskyrimo pacientui priežiūra tapo pagrindinė veikla vaistininkui (taip pat ir gydytojui). Didelės įtakos šiam procesui turėjo kompiuterizuota sistema vaistinėse ir pacientų lojalumas savo pasirinktai vaistinei.

Apie 90-uosius kitas reiškinys tapo dažna praktika vaistinėje: farmakoterapijos konsultacija. Šią veiklą galima suskirstyti į 4 lygmenis. Pirma: nereguliarūs susitikimai, sprendžiant ūmias problemas. Antra: susitikimai tapo reguliarūs, 4-5 kartus per metus, tačiau nebuvo aiškių susitarimų dėl recepto, o buvo naudojami apibendrinti receptinių klaidų skaičiai. Dažniausiai buvo trečiasis lygmuo: kai vaistininkas kreipdavosi į gydytoją, buvo susitarta, kaip optimizuoti šį procesą. Ketvirta: individualūs atsiliepimai apie tai, kaip susitarimai vykdomi praktiškai. 3 ir 4 lygmuo reikalauja gerų santykių, pasitikėjimo vienas kitu, nes pasitikėjimas suteikia saugumo jausmą! Laikui bėgant, daugumoje pirminės sveikatos priežiūros centrų (PSPC) atsirado 3 arba 4 lygmens bendradarbiavimo grupės. Svarbu pabrėžti, kad visi farmacininkai ir šeimos gydytojai tapo PSPC nariais! Taigi nuo to laiko, bendrieji principai yra aiškūs, o kiekvienas receptas yra tikrinamas du kartus, todėl niekas negali suklysti. Ši ataskaita buvo paskelbta 2006 metais ir buvo plačiai diskutuojama. Išaiškėjo daug problemų, kilusių po pacientų hospitalizacijos. Visi pavojai ir problemos buvo gerai žinomos. Šeimos gydytojai ir vaistininkai pateikė pasiūlymus rašyti protokolus, nurodančius, kaip reikia elgtis tam tikrose situacijose. Atlikus išsamų tyrimą, buvo pateikta 40 rekomendacijų, kaip išvengti rimtų problemų.

Kiekvienas rekomendacija reikalauja vaistininkų ir gydytojų bendradarbiavimo. Žinoma, labai svarbus ir paciento dalyvavimas šiame procese. Pagyvenę žmonės dažnai vartoja keletą vaistų ir dėl to atsiranda papildomi rizikos veiksniai. Atsargus vaistų vartojimas turi būti inkstų nepakankamumo atvejais. Įvertinus pacientų patirtį ir atsižvelgiant į galimas problemas sudaromas gydymo planas dalyvaujant šeimos gydytojui, vaistininkui ir pacientui. Pažymėtina, kad dabartinė vaistų vartojimo sistema nepakankamai efektyvi. Mes dabar kuriame naują požiūrį į vaistų vartojimą, atsižvelgiant į paciento amžių, inkstų funkcijos būklę ir kitus veiksnius. Atsižvelgiant į šias aplinkybes turi būti sudaromi sudėtingesni medikamentinio gydymo algoritmai. Pacientų laboratorinių tyrimų duomenys yra prieinami šeimos gydytojams ir vaistininkams. Jų pagrindu nustatoma optimali vaisto dozė, skirta individualiam pacientui. Naujausi moksliniai tyrimai rodo. Kad būtina atsižvelgti į pacientų genetinius skirtumus. Genetiniai rodikliai lengvai nustatomi, tačiau ši paslauga kainuoja keletą šimtų eurų. Šiuo metu Nyderlanduose vyksta mokslinių tyrimų projektas, kuriame dalyvauja 40 bendruomenės vaistinių ir

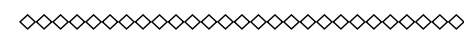
daugiau nei 200 pacientų, kurie naudoja vaistus iš kurių metabolizmas ir optimali dozė priklauso nuo genetinių savybių. Iš tikrųjų, genotipas turi būti žinomas prieš pradedant vartoti vaistus. Paaiškėjo, kad beveik 90% pacientų turi genotipą, kurio vienas arba daugiau genų skiriasi nuo daugumos gyventojų. 31 % pacientų teko daryti intervenciją ir iš dalies keisti vaisto dozę.

Mes turėjome daug problemų NL sprendžiant saugos duomenų ir pacientų privatumą. Bet dabar mes gerokai pasistūmėjo į priekį. Duomenys saugomi sistemoje, kur jie pirmą kartą pateikiami (ligoninė, laboratorija, bendrosios praktikos gydytojas, vaistinė) ir jais dalijamasi per jungiklį tik po to, kai gaunamas teigiamas paciento leidimas. Dauguma gydytojų ir vaistininkų yra prisijungę prie sistemos ir dauguma pacientų suteikė leidimą dalintis duomenimis.

Norėčiau pristatyti kai kuriuos ateities iššūkius. Pirma, labai svarbu sužinoti, kokia yra vaistininkų ir gydytojų nuomonė apie jų bendradarbiavimą kasdieninėje praktikoje? Ar jie visiškai sutinka su tuo, kas turėtų ką daryti? Atlikti tyrimai parodė, kad vaistininkai jau atliko didžiąją darbų dalį, o šeimos gydytojams didžiąją dalį darbų teks padaryti.

Gera naujiena yra tai, kad šeimos gydytojai gerai žino vaistininkų indėlį. Kyla pavojus, kad vaistininkai gali eiti per greitai ir tai gali sukelti įtampa tarp abiejų grupių. Tikėkimės, kad tai neįvyks ir geri santykiai išliks. Yra pakankamai darbo visiems: sparčiai didėja publikacijų apie racionalų narkotikų vartojimą ir tai bus didelis iššūkis abiem grupėms tinkamai pasinaudoti tomis žiniomis pacientų labui. Dabar mes nuolat ieškome galimų naujų modelių praktikoje. Pradėtas projektas, kuriame jaunas vaistininkas dirba kartu su šeimos gydytoju, būdamas „vaistininkas be vaistinės“ „.. Vaistininkų ir gydytojų bendradarbiavimas turi prasidėti nuo studijų periodo. Tačiau medicinos studentai ir farmacijos studentai tik retkarčiais susitinka, nes nėra tarpprofesinio švietimo, kuris išmokytų pamatyti kiekvienos specialybės kompetenciją ir vertę. Po universiteto baigimo reikalingi dar 2 metai papildomo mokymo vaistinėje norint tapti visuomenės vaistininku. Šio mokymo metu išmokstama žingsnis po žingsnio bendradarbiauti su šeimos gydytojais ir slaugytojomis.

NL nauja vyriausybė numatė strategiją pirminės sveikatos priežiūros srityje, kuri išliks kertiniu akmeniu visoje sveikatinimo sistemoje. Tikiuosi, kad mano pristatymas davė jums įspūdį apie olandų gydytojų ir vaistinininkų bendradarbiavimą. O bendravimą su šeimos gydytoju galima pradėti prie puodelio kavos pasidalijant idėjomis, kaip žengti pirmą ir kitus bendradarbiavimo žingsnius.

100 DIENŲ „VAISTINĖ VAISTININKUI“:

Revoliucija ar farmacijos rinkos stabilizavimas?

Tomasz Leleno, dr. Jerzy Lazowski
Lenkijos Vaistininų rūmų vyriausioji valdyba

Stabilios vaistų kainos, akivaizdi pusiausvyra ir rinkos ramybė, o taip pat didesnė vaistininkų atsakomybė už vaistinių veiklą - tai svarbiausi farmacijos įstatymo pakeitimo, vadinamo „vaistinė vaistininkui“ rezultatai. Kaip įstatymo pakeitimas įtakojo farmacijos sektorių po trijų mėnesių nuo jo įsigaliojimo?

Istatymo pakeitimai įsigaliojo nuo 2017 m. birželio 25 d. ir tai yra žingsnis formuojant vaistų rinką ateinantiems dešimtmečiams. Priimti sprendimai jau šiandieną rodo, kad teisės aktų leidėjo pasirinkta kryptis pasirodė teisinga - virš 15 tūkstančių esamų vaistinių toliau dirba, o dėl nuolatinės konkurencijos vaistų ir preparatų kainos išlieka panašios.

Stabilus kainų lygis

Išstatymo pakeitimo oponentų garsiai prognozuojamas keliolikos procentų narkotikų kainų padidėjimas nepasitvirtino. „QuintilesIMS“ kompanijos atlikti tyrimai parodė, kad TOP50 geriausiai parduodamų vaistinių produktų vidutinė pakuočių kaina padidėjo tik 2,9 proc., o dabartinė infliacija siekė 2 proc. Kainų pokytis išlieka ankstesnių metų lygyje ir nesusijęs su jau minėtu teisiniu reglamentavimu. Lyginant farmacijos sektorių su maisto sektoriumi, kurio kainos ryškiai padidėjo (sviesto + 44 %, duonos + 11 %, pieno + 4 %, mėsos + 26 %), matomas akivaizdus vaistų rinkos stabilumas ir tvarumas..

Rami vaistinių rinka

Po tris mėnesius galiojančio įstatymo pakeitimo „vaistinė vaistininkui“ akivaizdu, kad šis teisės akto pakeitimas skatina individualių ir tinklo vaistinių rinkos sisteminimą ir pusiausvyrą. Įstatymas didžiąja dalimi sustabdė agresyvią vaistinių tinklų plėtrą, kuri vyko individualių vaistinių sąskaita. Tinklų vaistinės – vertinant jų pardavimo apimtį - užėmė 60 % nacionalinės rinkos (2004 m. Lenkijoje buvo 45 tinklai, dabar - 420). Įvedus pakeitimus, paraiškų naujoms vaistinėms leidimų skaičius sumažėjo nuo

507 birželį iki vienos liepos mėnesį. Mitybos pasirodė nuodastavimai, kad dėl įstatymo nustatytų geografinių ir demografinių kriterijų įvyks rinkos stagnacija ir negalima bus atidaryti naujos vaistinės. Lenkijos žemėlapyje yra apie 800 patrauklių vietų, kur galima steigti naujas vaistines..

Vaistininkas turi privilegiją, bet ir visą atsakomybę

Iki šių metų birželio 25 d. leidimo turėti vaistinę galėjo prašyti tiek vaistininkas, tiek fizinis asmuo, neturintis nieko bendro su farmacija. Pakeistame farmacijos įstatyme numatyta, kad tik vaistininkai atsakingi už naujų vaistinių steigimą, įskaitant vaistininkų fizinių asmenų bendroves.

Ką tai reiškia praktiškai vaistininkui? Viena vertus, privilegija, kita vertus, dviguba atsakomybė: profesinė – dėl rimtų teisės pažeidimų jam gresia pavojus prarasti teisę vykdyti profesinę veiklą, o de facto tai reiškia, kad miršta jo profesija, finansinė - naujoje vaistinėje galės dirbti išrinktų fizinių asmenų bendrovėje, kuri atsako visu savo turtu, o ne tik įnašo dydžiu (kaip yra ribotos atsakomybės bendrovių atveju tinklų vaistinėse).

O kaip yra su vaistinės savininku, kuris nėra vaistininkas? Jei jo veikla pažeidė teisės aktus, paprastai neprarasdavo leidimo, ir jeigu dėl rimtų pažeidimų jo neteko tai, toje pačioje vietoje atidarydavo naują bendrovę ir toliau pagal naują licenciją, vykdė veiklą. Įsigaliojus įstatymo pakeitimams, tokia praktika, kuri buvo vykdoma masiškai, jau pasiliks istorijai - vaistinės tose vietose nebebus atidaromos.

„Vaistinė vaistininkui“ - padaryti pakeitimai trumpai

Remiantis taisyklėmis, naująją vaistinę gali valdyti tik vaistininkas arba farmacininkų fizinių asmenų bendrovė (vadinamoji „vaistinė vaistininkui“). Naujų vaistinių steigimui galioja geografiniai ir demografiniai kriterijai: t. y. 3 tūkstančiai savivaldybės gyventojų vienai vaistinei ir atstumas tarp kaimyninių vaistinių - ne mažesnis kaip 500 metrų. Tačiau šis kriterijus netaikomas, jei naujoji vaistinė įsikūrusi 1 km atstumu nuo esamos. Šis įrašas pašalina visas abejones dėl naujų vaistinių steigimo, kai demografiniai kriterijai nėra tenkinami, ypač kaimo vietovėse ir mažuose miesteliuose.

Tik vaistininkui leidžiama valdyti vaistinę
Kaip buvo iki šiol? Teisę valdyti vaistinę galėjo gauti fizinis asmuo, juridinis asmuo ir komercinės teisės bendrovė, neturinti juridinio asmens statuso.

Vaistinė buvo įpareigota įdarbinti asmenį, atsakingą už farmacinę (vaistinės administratoriaus) veiklą, suteikiant tinkamos vaistinės veiklos garantiją. Kokie padaryti įstatymo pakeitimai? Leidimus vaistininkai gali gauti tik turėdami teisę farmacijos praktikai, vykdant individualią ūkinę veiklą ir ūkinės bendrijos, kurių veikla yra tik vaistinėse ir kurių nariai (partneriai) yra tik farmacininkai, turintys licenciją farmacijos praktikai.

Vaistinių tinklų monopolijos ribojimas, individualių vaistinių vystymasis

Kaip buvo iki šiol? Apribojimai išduodant licencijas buvo siejamos su situacija, kai asmuo kreipiasi dėl leidimo (ar jo kontroliuojami subjektai), turėdamas vaivadijos teritorijoje daugiau negu 1% visų vaistinių. Nebuvo jokių apribojimų, susijusių su ūkio subjekto vaistinių skaičiumi. Todėl, kas ketvirta tinklų vaistinė šalyje pažeidžia antikoncentracines nuostatas (1,5 tūkst. vaistinių šalies mastu). Tokie veiksmai buvo vykdomi pažeidžiant įstatymus, nes tai patvirtino 12 skirtingų instancijų administracinių teismų sprendimai.

Kokie padaryti įstatymo pakeitimai? Įstatymas draudžia išduoti leidimą, jei pareiškėjas, bendrovės atstovas ar jo partneris valdo pats ar jo akcininkai/partneriai bent 4 visuomenės vaistines arba yra susijęs kapitalo ar korporacijos ryšiais su kitais subjektais, vykdančiais bent 4 vaistines.

Vienodas vaistinių prieinamumas pacientams

Kaip buvo iki šiol? Įstatymas nenumatė, išduodant leidimus visuomenės vaistinėms jokių demografinių (gyventojų savivaldybės vienam vaistinėje) arba geografinių (atstumas tarp vaistinių) apribojimų.

Kokie padaryti įstatymo pakeitimai? Įstatymu nustatomi geografiniai/demografiniai kriterijai. Naujoji vaistinė gali būti įsteigta, kai ji aptarnauja 3000. gyventojų (remiantis viešosios vaistinės paraiškos pateikimo dienos duomenimis, savivaldybėje turi būti mažiausiai 3000 žmonių) ir artimiausia vaistinė bus nuo jos už 500 metrų (minimumas tiesia linija). Yra šio kriterijaus išimtys. Sveikatos ministras gali individualiai išduoti leidimą, kai vaistinė neatitinka šio kriterijaus. Be to, demografinis kriterijus gali būti netenkinamas, kai naujoji vaistinė atidaroma per vieną km nuo esamos.

Iš lenkų kalbos vertė E. Tarasevičius

PRISIMINIMAI

Dr. Regina Stonkutė-Žukienė

Tęsinys. Pradžią skaitykite 2016 m. Nr. 3-4

Profesorius B. Šiaulis buvo stažavęsis Amerikoje. 1936 m. Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Mokslinėje Taryboje apgynė disertaciją ir jam 1937 m. buvo suteiktas docento vardas, o 1941 m. birželio 1 d. tapo profesoriumi. Po karo B. Šiaulis ėjo Medicinos fakulteto Farmacijos skyriaus vedėjo pareigas, o 1947 m. įkūrus Farmacijos fakultetą, buvo paskirtas jo dekanu.

Visi studentai mėgo profesorių, jis kiekvienam surasdavo malonų žodį, paremdavo kiek galėdamas neturtingus studentus. Buvo nevedęs, tačiau su savo ilgamete šeimininke turėję sūnų Mykolą. Mykolas studijavo mediciną ir dažnai jį matydavome tėvo kabinete. Šiaulis visada pristatydavo Mykolą kaip savo sūnų, bet savo pavardes jam nesuteikė. Būdamą grupės seniūne ir profsąjungos veikėja turėjau daug bendrų reikalų su dekanu. Kartą jis pasiskundė man: „Docentas J. Parnauskas man priekaištavo, kad blogai auklėjau sūnų, nes jis sėdėdamas jo paskaitose nuolat šypsoji. Reikėtų jį sudrausti“. Mykolas visada šypsojosi, jo būdas buvo panašus į tėvo. Tačiau jo likimas buvo tragiškas. Jauną gydytoją nušovė sovietiniai kareiviai. Profesorius to nebematė, nes 1957 m. mirė.

Farmakognozija mums skaitė profesorius K. Grybauskas, anksčiam mums dėstęs augalų sistematiką. Jo asistente buvo Gražina Laukaitytė, labai daili ir protinga mergina, Leipalingio vaistininko duktė. Profesorius K. Grybauskas buvo nedidukas, nedidele barzdele, visada gerai nusiteikęs, gerbė ir mėgo savo studentus. Kartu buvo ir Kauno botanikos sodo vedėju, daug rašė apie vaistinius ir kitus augalus, tarpukario Lietuvoje skatino žmones auginti vaistinius bei techninius augalus. Buvo pirmasis Respublikinės farmacininkų mokslinės draugijos ir Botanikų draugijos pirmininkas. Buvo išrinktas deputatą į LSSR Aukščiausiąją Tarybą. Turėjo savo automobilį, o tais pokario metais, tai buvo retas dalykas net profesorių tarpe. Mus, farmacijos fakulteto studentes, atliekančias Botanikos sode farmakognozijos praktiką dažnai savo automašina parveždavo į miestą.

Antrame kurse mums organinę chemiją skaitė Universiteto rektorius profesorius Antanas Parėnas. Jis buvo labai geras dėstytojas ir žmogus. Jis organinę chemiją dėstydamas iš atminties, neturėdamas jokių užrašų. Man organinės chemijos egzaminą leido išlaikyti prieš sesiją. Profesorius buvo kairiųjų pažiūrų, tačiau komunistas nebuvo. Jo žmona buvo garsi advokatė, Lietuvos seimo narė, socialdemokratė, ir teismuose gindavo tarpukario Lietuvoje politinius kalinius.

Trečiame kurse visus metus klausėme biologinės chemijos kursą, kurį skaitė doc. chemikas-vaistininkas A. Gabrėnas, jo tėvas taip pat buvo vaistininkas. Biologinės chemijos darbus laboratorijoje, kuri buvo antrame rūmų aukšte ir kurios langai išeidavo į Kauno kalėjimo pusę, vedė chemikas-vaistininkas Jurgis Arnastauskas, kurį laiką dirbęs Kauno vaistų sandėlio vedėju.

Per biologinės chemijos darbus mes slapčia pro langus stebėdavome kalėjimo kiemą, kuris buvo padalytas į

nedidelius narvus. Dažnai jose pagal sienas ratu eidavo susidėję už nugaros rankas vargšai pilkasermėgiai kaliniai. Tai daugiausia buvo politiniai kaliniai, paprasti kaimiečiai. Jie lėtu žingsniu, nesustodami sukdavo ratą po rato, tai kaliniams buvo suteikta malonė nors keletą minučių pabūti gryname ore. Širdį skaudėdavo į juos žiūrint. Bet greitai šie langai buvo uždažyti baltais dažais ir stebėti kalinių nebegalėjome. Kai kas išsigudrino nagu nukrapštyti dažų sluoksnį ir nors pro menką tarpelį pažvelgti į kalinius. Prie kalėjimo kasdien sėdėjo didžiulės eilės moterų, tikriausia dalis jų laukdavo ir per naktį, kad galėtų perduoti savo artimiesiems maisto ar švairius baltinius bei gauti kokią nors žinutę apie juos. Kalinių tarpe buvo ir vaistininkų, kurie buvo kaltinami padėję vaistais partizanams.

Žmogaus anatomiją išklausėme antrame kurse. Ją mums įkaitė vyr. dėstytoja J. Dobrovolskaitė-Tiknienė. Ji vokiečių okupacijos metais uždarius universitetą, 1943 m. rudenį kartu su technologijos fakulteto asistentą, busimu profesoriumi ir rektoriumi, Kazimieru Baršausku, organizavo suaugusių instituto kursus, kuriuose toliau slapta mokė studentus. Studentams farmacininkams, buvo išduotos studijų knygelės kaip medicinos technikai. Dėstytojos J. Dobrovolskaitės brolis buvęs kunigas, jis buvo suimtas ir įkalintas. Grįžęs iš lagerių, garsėjo, kaip vienuolis brolis Stanislovas. Jis gyveno Pabiržėje, vėliau Dotnuvoje. Žmonių buvo labai gerbiamas ir mylimas, net sovietiniais laikais pas jį lankydavosi daugelis inteligentų, aišku, slapčia.

1947 m. universitetui buvo atiduotas šalia Medicinos fakultete buvęs amatų mokyklos pastatas. Jame įsikūrė architektai, bet ir mums kai kuriuos dalykus - karinius medicinos mokslus skaitė čia.

Universitete labai susidraugavau su kurso ir grupės drauge Aldona Gerliakaite. Prie Smetonos jos tėvas buvo nuovados viršininkas, tačiau jaunas mirė. Aldona turėdama 16 metų baigė gimnaziją ir Kelmeje pradėjo dirbti vaistinės mokine. 1944 m. baigusi kursus gavo vaistininko padėjėjos pažymėjimą, metus dirbo Kelmės vaistinėje ir, kaip ir aš 1945 m. rudenį pradėję studijuoti farmaciją, o jos jaunesnis brolis Česlovas – statybą.

Bebaigiant trečią kursą Aldona ir jos brolis Česlovas buvo iškviesti į Mandatinę komisiją. Komisija Aldoną iš

universiteto pašalino, o jos brolių, kaip labai gabų studentą, užtariant profesoriumi K. Baršauskui, paliko. Aldona, būdama vaistininko padėjėja, pradėjo dirbti Šiauliuose, vaistinėje.

1947 metų vasarą, vieną dieną į mūsų namus atėjo sovietiniai pareigūnai ir pasakė, kad mums, kaip „liaudies priešui“ šeimai atimama žemė, paliekama tik 5 ha, taip pat atimama dalis pastatų, jų tarpe ir pusė gyvenamo namo. Kadangi mūsų žemė buvo dvejuose vietose, 2 ha mums atmatavo Varnių gatvėje, o 3 ha - Pašatrijoje, už trijų kilometrų, į mūsų namus įsikėlė siuvėjo Vaišvilo šeima. Jis buvo Žemės komisijos pirmininkas, bet abu su žmona buvo siuvėjai ir tuo amatu vertėsi. Jiems atiteko mūsų 6 ha, tame tarpe ir sodas.

Vaišvilas vokiečių okupacijos metais kaip kairiųjų pažinū, gal buvo komunistas, buvo areštuotas ir kurį laiką kalinamas Luokės daboklėje. Luokės daboklės sargas Lukauskas jį buvęs atsivedęs pas mus, kad naudodamasis mūsų siuvama mašina pasiūtų jam kokią tai rūbą. Vaišvilas kelias dienas siuvo pas mus, gal todėl ir panoro apsigyventi mūsų sodyboje, nors Luokės mieste gyveno gerame, buvusiame žydo Blanko name.

Mūsų mama buvo labai taikaus būdo, todėl su Vaišvilais sugyveno. Vaišvilai turėjo dukterį Reginą ir sūnų. Su Vaišvilais taip sutarėme, kad jie pakvietė mane būti jų dukters sutvirtinimo sakramento „kūma“.

Ir dabar nesuprantu kaip mama pragyveno tuo sunkiu metu, iš ko ji prasimanydavo pinigų susimokėti mokesčiams ir būtiniausiems dalykams nusipirkti, siųsti tėvui siuntinius. Parduoti nebuvo ko. Buvo likusi tik karvė ir užsiaugindavo vieną kiaulę. Iš to ji su mano jaunesne sesute prasimaitindavo. Bet aš dėl to, lyg ir visai nesukau galvos. Parvažiavus ir man įdėdavo vežtis maisto: sviesto gabalą, dešrą ar kumpio, sutirpytų lašinių, iškepėdavo kugelio. Gaudavau stipendiją, kaip labai gerai besimokančiai ji buvo padidinta ar ne iki 250 rublių. Kartą sugalvojau, kad reikia Luokėje turguje nusipirkti kelius kilogramus sviesto ir juos nunešus Kaune į turgų parduoti, gal užsidirbčiau keletą rublių kelionės bilietams apmokėti. Taip ir padariau, Kaune turguje mane tuoj apspito kelios pirkėjos, viena jų buvo ypač agresyvi, pradėjo įrodinėti, kad mano sviestas blogas ir turėjau jį parduoti nieko neuždirbdama. Taip mano prekyba ir baigėsi... Pirkėjos, o, gal tai buvo tos, kurios pačios spekuliuavo turguje, pamatė, kad čia jauna, nepritrysusi mergaitė, be to, konkurentė ir pasistengė ją atsikratyti.

Tačiau mama, neturėdama kitos išeities, pati pradėjo verstis spekuliacija. Dabar tai vadintume „verslu“. Nuvažiavusi į Telšius išsiųsti tėvui siuntinio, nes Luokėje paštas siuntinių nepriimdavo, iš prekeivių nusipirkdavo mielių ir jas Luokėje parduodavo. Mielės tuomet buvo paklausios, jų reikėjo naminiukės gamybai, be kurios beveik nei vienas kaimietis neišsiversdavo. Parduotuvėje mielių nebūdavo.

Besimokydama draugavau su savo bendrakisėmis telšietėmis: Onute Venslovaite, kurį buvo metais už mane anksčiau baigusi Telšių gimnaziją ir su gerokai vyresne Janina Tautkevičiūte. Jos tėvai tarpukario Lietuvoje Telšiuose turėjo malūną. Ji gimnaziją baigė 1941 metais ir vokiečių okupacijos metais dirbo Telšių vaistinėje, buvo jau vaistininko padėjėja. Janinai kai kurie dalykai sunkiai sekėsi ir dažnai manęs prašydavo padėti pasiruošti egzaminui. Gyveno netoli manęs Sopranų gatvėje su savo sese medike. Pavaišindavo mane pietumis ar koku nors skanėstu, kurio aš pati nusipirkti negalėjau...

Ir kitos mano kurso mergaitės sunkiai vertėsi, buvo prastai

apsirengusios. Ypač varganai atrodė žemaitė Levutė Nabažaitė. Ji nešiojo suplyšusius batus ir senamadišką nudėvėtą vasarinį paltą net ir žiemą. Mažai ką težinojau apie kitų studentėlių gyvenimą. Dauguma jų buvo vyresnės ir gerokai protingesnės už mane. Janina Paškevičiūtė būdama antrame kurse ištekėjo, o seniūnė Danutė Beržanskaitė - trečiame kurse už savo bendraklasio, medicinos fakulteto studento Simono Daukanto. Jis buvo neturtingas, našlės darbininkės sūnus, o Danutės tėvas taip pat jau buvo miręs. Jauna šeima susilaukusi vaikelio labai vargo.

Vietoje Danutės tada kurso seniūnu išsirinkome vaikiną – Julijų Gaulę, jis į farmaciją buvo perėjęs iš chemijos fakulteto. Bestudijuojant trečiame kurse mane vėl iškviatė į kadrų skyrių. Buvęs kadrų skyriaus viršininkas būk tai buvo suimtas, jo vietoje laikinai dirbo studentas architektas. Pasikvietęs mane šiek tiek paklausinėjo apie mano religines pažiūras, mano tėvą ir pasakė: „Aš Jūsų bylą kur nors užkišiu“ Padėkojam jam už jo gerumą.

Trečiame kurse po pusmečio vėl man pradėjo mokėti stipendiją, dar pinigų atsiųsdavo dėdė, todėl į namus parvažiudavau tik atostogų ir iš mamos pinigų neprašiau. Gyvenimas ir šiaip pagerėjo, pagal korteles pirkome tik duoną, kitų produktų atsirado parduotuvėse ir už pinigus buvo galima nusipirkti.

Isteigus 1947 m. Farmacijos fakultetą, jame buvo įsteigtas ir fakulteto studentų profsąjungos komitetas, atskiras nuo medicinos fakulteto. Pirmininke buvo išrinkta pirmo kurso studentė, partijos narė Elena Misiūnaitė, g. 1919 m., tarnavusi 16-je lietuviškoje divizijoje. Po metų vėl įvyko ataskaitinis rinkiminis profsąjungos susirinkimas sušauktas Medicinos fakulteto didžiojoje auditorijoje. Nebepresimenu kas pavedė man pirmininkauti susirinkimui. Iš anksto buvo paruoštas naujas komiteto narių sąrašas, jame buvo E. Misiūnaitė, keletas komjaunuolių iš pirmųjų kursų, iš mūsų kurso Aldona Kalvaitytė, aktyvi studentė. Po ataskaitinio pranešimo prasidėjo naujų narių siūlymas į komitetą. Buvo perskaitytas sąrašas. Kažkas iš auditorijos pasiūlė į sąrašą įtraukti ir pirmininkaujančią susirinkimui mane. Už naują komitetą buvo balsuojama slapta. Suskaičiavus balsus pasirodė, kad daugiausia balsų gavau aš, o Misiūnaitė - mažiausiai ir ji į komitetą nepateko. Mane išrinko komiteto pirmininke. Apie profsąjunginį darbą neturėjau nei mažiausio supratimo, nepamokė ir centrinis universiteto profkomitetas, kurio pirmininkas buvo ar ne mechanikos fakultete studentas, taip pat dalyvavęs kare, Jonas Rudokas. Žinojau tik, kad reikia užsiimti kultūrine, sportine fakultete veikla, surinkti nario mokesť. Kasininku buvo išrinktas pirmo kurso studentas.

Dirbti profsąjunginį darbą man padėjo mano kurso studentės, Aldona Kalvaitytė komitete buvo atsakinga už kultūrinį darbą. Ji suorganizavo fakultete merginų ansamblį, net ir baletą šokėjas. Atsirado gera solistė, dainuojanti lyrišku soprano balsu, Ona Stankevičiūtė. Ansambliui vadovavo Konservatorijos studentas, būsimas chorvedys Jocėnas, šokėjų grupei - Kauno teatro aktorė B. Senkutė. Vadovams sumokėdavome iš surenkamo nario mokesčio, kiek tai padėdavo ir prof. B. Šiaulis. Buvo priimta universitete rengti vakarus, kuriuose programą atlikdavo vis kitas fakultetas. Ir mes surengėme porą vakarų ir mūsų programa turėjo didelį pasisekimą. Prieš vakarą programą reikėdavo suderinti su universiteto komsorgu, prisimenu, nuėjau derinti ir aš. Programoje buvo solistes O. Stankevičiūtės daina Maironio

sukurtu tekstu: "Ar skauda man širdį?" Jame buvo žodžiai: "Gegutė kukuoja "ku-ku" miške; kukuoja dejuoja ir širdį graudina, lyg tartum į girią, į tamsią vadina..." perskaitęs žodžius, komsorgas pasakė, kad šios dainos dainuoti negalima, negalima į girią vadinti..."

Labai gražius vakarus rengdavo architektai, tuomet architektūrą studijavo ir būsimas garsus operos dainininkas A. Lietuvininkas, statybos fakultetas garsėjo savo instrumentiniu ansambliu, kuriam vadovavo ir dirigavo statybos fakulteto studentas, būsimas mokslininkas ir VISI rektorius Aleksandras Čyras, Merkinės vaistininko sūnus. Per medicinos fakulteto pasirėdymus solo dainuodavo fakulteto dekanas profesorius Zigmas Januškevičius.

Sužinojusios, kad ir mūsų dekanas groja fleita, nuėjome pas jį prašyti dalyvauti mūsų fakulteto programoje. Tačiau prof. B. Šiaulis nusijuokė ir pasakė, kad senai fleitą beturėjęs rankose ir dalyvauti programoje negali. Išėjome iš kabineto nusivylusios,...

Fakultetą studentės sėkmingai dalyvavo ir universiteto surengtame krose, tuo ir apsiriboję mūsų sportinę veiklą.

Mūsų kursas susimetėme pa keletą rublių ir užsisakėme mūsų sieniniam fakultete laikraščiui gražią akvarelę nutapytą vinjetę. Surengtoje universiteto sienlaikraščių konkursinėje parodoje laimėjome trečią vietą, manau tam turėjo įtakos ir E. Misiūnaitės parašytas kritinis ateistinis straipsnis apie studentėlių pamaldumą.

Tekdavo dalyvauti centrinio universiteto profkomiteto pasėdžiuose, o 1949 metų pradžioje kartu nuvažiuoti į Vilniaus universitete organizuotą universitetų profsąjungos veikėjų seminarą. Kartu su mūsų delegacija važiavo ir tuometinis mūsų universiteto rektorius J. Kupčinskas. Pasėdžiai vyko universiteto Kolonų salėje. Aplankėme Vilniaus katedrą, apsilankėme Operos ir baletą teatre, vakare buvo pobūvis valgykloje, kampiniame dabar Gedimino pr. ir Totorių gatvės name. Man teko didelė garbė - sėdėjau šalia universiteto rektoriaus prof. J. Kupčinsko.

Tačiau aš nesugebėjau kontroliuoti fakulteto profkomiteto finansinės veiklos, komitete kasininkas, pasirodo, nebuvo labai tvarkingas ir sąžiningas. Universiteto profkomiteto revizijos komitetas pirmininkas Birulis, būsimas Nepriklausomos Lietuvos Ryšių ministras, viešame universiteto profsąjungos narių susirime darydamas savo veiklos ataskaitą, pabrėžė, kad farmacijos fakulteto studentų profkomitetas tvardosi nemokėškai. Man buvo didelė gėda.

Kadangi buvau profsąjungos veikėja, kartą centrinis universiteto studentų profsąjungos komitetas pakvietė į centrinius rūmus ir leido pasirinkti paltą ir suknelę iš atsiųstos Amerikos labdaros. Po du studentus keliom minutėm įleisdavo į kambarį, kur ant suolų buvo išdėlioti panešioti drabužiai. Rūbų matuoti niekas neleido. Aš gavau vilnones medžiagos vasarinį paltą ir marga šilko suknelę. Vėliau siuvėja man iš to palto pasiuvė rudeninį paltą, o mama pati persiuvė suknelę. Tai buvo geras priedas prie skurdaus mano garderobo.

Gyvendama su Aldona Liogaitė pramogos dėlei kartais sukdavome lėkštutę, tariamai iškviestdavome kokią tai dvasią ir klausinėdavome apie mūsų ateitį. Lėkštutė po mūsų pirštais sukdavosi ir sustodavo prie ratu išrašytų raidžių. Aldona vis klausdavo kaip sekasi Šarūnui, ar jis gyvas. Neklausinėjau Aldonos kas tas Šarūnas, supratau, kad tai "miško brolis". Atvažiavusi Aldonos sesuo Janė prašė manęs, kad aš atlikdama praktiką vaistinėje jai nupirkčiau tvarsliavos, jodo

ir dar kokių tai vaistų. Supratau, kam tai skirta. Praktiškai tada atlikau Teatro vaistinėje, kurios vedėjas buvo Jonas Genys. Kažkiek tvarsčių ir jodo nupirkau.

Vasaras atostogų metu, baigus trečią kursą prasidėjo mane praktika vaistinėje. Praktikai pasirinkau Telšių vaistinę. Joje praktiškai atlikome trys draugės: aš, Onutė Venslovaite ir Elytė Stravinskaitė, baigusi Panevėžio gimnaziją. Telšių vaistinėje dirbo grįžęs iš lagerio provizorius Andrejauskis, Julija Každailevičiūtė, gimnaziją baigusi dviem metais anksčiau už mane, ji jau buvo provizoriaus padėjėja, vėliau baigusi Kauna institutą buvo Žemaičių Kalvarijos vaistinės vedėja. Vaistinės mokine dirbo 1941 m. tremtinė žydaite Valpertaitė. Jos tėvai prieš sovietinę okupaciją Telšiuose turėjo didelę audinių parduotuvę. Apsigyvenau pas savo senus šeimininkus Šliogerius, šeštadieniais pėsčia iš Telšių pareidavau į Luokę.

1948 m. rudenį prasidėjus mokslo metams Aldona Liegaitė netoliese susirado kambarį, kuriame gyveno viena. Mano šeimininkė Stasė Kasperavičiūtė vietoj jos priėmė gyventi dvi naujas studentes iš Panevėžio: Gražiną Rūčytę, įstojusią į konservatoriją, ir Reginą Varevičiūtę, chemijos fakulteto studentę. Jos buvo draugės, kartu baigusios Panevėžio gimnaziją. Dabar kambariye gyvenome tryse. Tačiau mažai bendravome, jų buvo vieni interesai, mano kiti. Po mėnesio Gražinai konservatorija paskolino rojalį. Tuomet Stasė joms užleido savo kambarėlį, kuriame pastatė rojalį, dvi lovas. Gražinos pusė lovos buvo pakišta po rojaliu. Kambariye dar stovėjo mažas staliukas ir vietos beveik visai nebeliko.

Stasė dabar gyveno kambariye kartu su manim. Ji priėmė dar ir savo seserį Bronę, kuriai teko miegoti ant grindų nakčiai padėto čiužinio.

Gražina Rūčytė beveik negaudavo pagalbos iš namų. Ji keletą rublių užsidirbdavo kartu su kitais konservatorijos studentais grodama vakarėliuose šokiams, o po poros mėnesių gavo darbą vaikų darželyje Ožėškienės gatvėje - mokyti vaikus muzikos, dainelių.

1948 m. fakultete buvo įsteigta studentų mokslinė draugija. Vėl gavau papildomas pareigas - teko būti draugijas pirmininke. Draugiją šefavo prof. B. Šiaulis. Sušaukėme susirinkimą, pasiskirstėme temas. Profesorius B. Šiaulis pasiūlė keletą laboratorinių tiriamųjų darbų. Vieną jų "Kalcio chlorido gavimas iš Jiesios upės klinčių pasiėmė Janina Tautkevičiūtė kartu su Vytautu Brasiūnu. Aš pasirinkau temą apie geležies preparatus. Surengėme Didžiojoje auditorijoje konferenciją, atsiskaitėme apie atliktus darbus, perskaitėme savo pranešimus, į kitą konferenciją pakvietėme chemijos-farmacijos fabriko "Sanitas" vyr. inžinierių Tadą Kavaliauską, kuris papasakojo apie fabriko veiklą.

Janinai Tautkevičiūtei ir V. Brasiūnui pasisekė pagaminti kalcio chloridą ir 1949 m. pavasarį jiedu buvo pakviesti padaryti apie tai pranešimą studentų mokslinėje konferencijoje Leningrado chemijos-farmacijos institute. Pranešimą perskaitė rusiškai Vytautas Brasiūnas. Galima pasakyti, kad tai buvo jo mokslinės karjeros pradžia. Vytautas baigęs Kaune universitetą mokėsi aspirantūroje Maskvoje, tapo habilituotu mokslų daktaru, profesoriumi, daugybę metų dėstė farmacinę chemiją Kauno medicinos institute studentams farmacininkams.

Būdamas studentu jis didelio pomėgio mokslui neparodė, be to, tam neturėjo ir laiko. Nuo pat pirmo kurso dirbo vaistinėje, net buvo vaistinės vedėjos Manasevičienės pavaduotoju. Tada nežinojome, kad jo tėvai buvo pasitraukę

1949 m. Baigus Kauno universitetą.

į Vakarus ir duoną jis pats turėję užsidirbti. Jo tėvas buvo vaistininkas.

1947 m. Didžiojoje auditorijoje buvo atžymėtas ir profesorius B. Šiaulio 60 metų jubiliejus. Ketvirtro kurso studentės profesoriui padovanojo medžio inkrustaciją "Pelėdą", mokslo ir išminties simbolį. To kurso seniūnė Apolonija Magelinskaitė, busima Palangos vaistinės ilgametė vedėja, buvo labai sumani ir energinga.

Ką mūsų kursas padovanojo, nebeprisimenu. Visi studentai mylėjome ir gerbėme savo dekaną - paprastą ir labai nuoširdų žmogų. Tapęs dekanu profesorius turėjo būti labiau pasitempęs ir geriau apsirengęs, turėjo vilkėti kostiumą ir ryšėti kaklaraištį. Kai eidavo į Mokslinę universiteto Tarybą, jo sekretorė pažiūrėdavo, kad jis tinkamai atrodytų, nes pats profesorius nebuvo linkęs skirti dėmesio save išvaizdai.

Ketvirtame kurse farmacinio darbo organizaciją skaitė mums taip pat prof. Petras Raudonikis. Tačiau jis buvo nutolęs nuo esamos sovietinės situacijos ir mes ne ką apie esamą farmacijos valdymo sistemą iš jo sužinojome. Su Vilniaus universiteto studentais farmacininkais jokių ryšių taip pat nepalaikėme.

Paskutinę vaistinės praktiką atlikau J. Genio vadovaujamoje vaistinėje. Jis mums skaitė medicinos prekių mokslą. Atėjęs į savo vadovaujamą vaistinę Nr. 50 šalia teatro, įeidavo į oficiną ir stovėdamas kampe stebėdavo darbuotojų darbą bei klientūrą. Apie mane jis buvo susidaręs labai gerą nuomonę ir kvietė baigus studijas dirbti jo vaistinėje, tuo tarpu kitoms, net išteklėjusioms už kauniečių vyrų, vietos tada Kaune nebuvo. J. Genys buvo malonus žmogus, daug metų dėstęs farmacinę

chemiją medicinos mokyklos moksleiviams farmacininkams. Jam buvo suteiktas docento vardas.

Klausėme ir karinius dalykus. Karo prekių mokslą dėstė Rusijos žydas kapitonas Kaganas Dėstė rusiškai. Kadangi aš buvau grupės seniūnė po paskaitos turėdavau pasiūlyti ir padėti jam pasirašyti paskaitų žurnale. Vieną dieną jis pradėjo mane kalbinti, kad aš teikčiau žinias apie studentų nuotaikas. Jam atsakiau, kad aš tas darbui netinku, nes mano tėvas yra nuteistas kaip politinis kalinys. Jis pradėjo įrodinėti, kad tai kaip tik gerai, než manim studentės dar labiau pasitiks ir atskleis savo įsitikinimus. Aš griežtai atsisakiau ir savo kolegų prašiau, kad jos po paskaitos nepalikėtų manęs vienos su šiuo dėstytoja. Aišku, paaiškinti kodėl taip prašiau, negalėjau. Laimei, kad iš to dalyko nereikėjo laikyti egzamino, o tai dar būtų manė sukirtęs.

Nuodingąsias karo medžiagas lietuviškai skaitė karininkas. Lietuvos žydas Levinsonas. Jis būva priešingybė Kaganui - kultūringas, dalykiškas ir teisingas.

Keletą dienų į paskaitas neatėjo Onutė Venslovaitė. Maniau, kad ji išvažiavo į Eigirdžius pas tėvus atsivežti maisto. Nebežinau kas man pranešė, kad Onutė susirgo ir kviečia mane ateiti. Nuėjau, ji gulėjo lovoje ir labai karščiavo, Ji su broliu gyveno mansardoje, kuri turėjo tiesioginį įėjimą iš kiemo, pirmame aukšte gyveno šeimininkai. Brolis buvo išvažiavęs namo maisto. Pasilikau pas ją nakvoti. Pamačiusi, kad jos stovis blogėja, iškviečiau greitąją pagalbą. Atvažiavusi gydytąja nustatė, kad Onutei šiltinė ir ją išvežė į infekcinę ligoninę. Onutė grįžo į paskaitas tik po gero mėnesio, Laimei, aš neužsikrėčiau...

Išlaikiusi žiemos sesiją 1949 m. sausyje parvažiavau namo į Luokę. Kaip ir visada iš Tryškių stoties parėjau pėsčia. Drebančia širdimiėjau per miestelį galvodama ar rasiu mamą, o gal jos jau nebėra... Eidama Varnių gatve pamačiau iš mūsų kamino rūgstančias dūmus, reiškia namiškiai namuose.

Parėjusi radau daug permainų. Mama buvo priėmusi gyventi net tris progimnazijos mokinius, jiems užleisdama didįjį kambarį. Ji berniukams virdavo ir valgyti. Tai buvo vis šioks toks pragyvenimo šaltinis. Sesuo mokėsi paskutinėje progimnazijos klasėje.

Jaukūrėsi kolūkiai. Mamapasakė, kad įstojo į „Raudonosios žvaigždės kolūkį“, kuris organizuotas Pašatrijoje, kur buvo mūsų žemės 3 ha. Sakė, kad ją susirinkimas išrinko į kolūkio valdybą.

1949 metų pavasarį medikams stipendijas pradėjo mokėti fakulteto rūsyje įrengtoje kasoje. Vieną dieną, atvežus pinigų stipendijoms, vagys įsilaužė į kasą ir pinigų pavogė, visi būvome nusiminę, stipendijų buvo gaila, daugelis studentų gyveno tik iš jos, o dabar nebebuvo aišku, kada stipendijas išmokės. Mūsų kurso Danutė Širmulytė iš mūsų pasijuokė: „Gerai, kad stipendijas pavogė, dabar ir jūs žinosite kaip reikia gyventi be stipendijos“. Ji turėjo įsikolinimą ir stipendijos negaudavo. kažkas apie šį įvykį pranešė partorgui Michališokui ir Danutė nedelsiant buvo iš universiteto pašalinta.

Universiteto ir mūsų kurso studentų gretos retėjo. 1948 metų trėmimų metu iš mūsų kurso buvo ištremta Stasė Juodelytė, Genovaitė Mitrikaitė, o 1949 m. kovo mėnesį - Bronislava Senkutė. Stasė po daugelio metų sutikau Joniškio vaistinėje, nuvažiavusi komandiruotėn. Ji papasakojo apie savo kelionę ir iškęstus vargus. Nei Mitrikaitės, nei gerosios Bronelės daugiau niekada nebepamačiau.

Atėję nelemtoji 1949 metų kovo 25-ji diena, Išvakarėse Kaune sugedo kepykla ir parduotuvėse nebuvo duonos. Nusipirkau keturias "barankas" (riestainius). Apie 4-ą valandą ryto į mūsų duris pasibeldė du milicininkai. Šeimininkė juos įleido. Paprašė parodyti dokumentus, tada Kaune dažnai dokumentus tikrindavo. Tačiau aš pagalvojau, kad gal atėjo manęs. Padavėme savo pasus. Kambariye miegojome tryse: aš, šeimininkė ir jos sesuo Bronė, kuri buvo neprirašyta. Milicininkai pasus pavertė ir dėl Bronės jokių pretenzijų nepareiškė. Tada paklausė kas dar bute gyvena. Šeimininkė pradėjo vardinti gyventojus, ištarėme ir Gražinos Ručytės pavardę. Milicininkai paprašė nuversti pas mergaites, buvo keista, kad jie kitais buto gyventojais Kutkais nesusidomėjo. Šeimininkė nuvedė milicininkus į mergaičių kambarį, kuris buvo koridoriaus gale. Iš paskos, greitomis užsivilkusi suknelę, nusekiau ir aš. Pasibeldė, durys nebūva užrakintos. Mergaitės po vidurnakčio buvo grįžusios iš naktinio kino seanso - po 10 val. vakaro rodydavo užsienietiškus trofėjinius filmus. Pažadintos pradėjo ieškoti dokumentų. Gražina Ručytė ištiesė savo pasą, Jį paėmęs milicininkas pasakė: "Gražina Ručyte, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos nutarimu jus esate ištremiama už Lietuvos ribų. Kelkitės ir renkitės." Mergaitės pradėjo verkti, rengtis ir rišti rūbus bei patalynę, gaidas. Maisto Gražina visai neturėjo, neturėjo jo ir jos draugė Regina. Neturėjo ir pinigų, nei stipendija, nei alga buvo dar neišmokėta. Aš atnešiau Gražinai nuo vakarienės likusias savo dvi barankas, nieko ir aš neturėjau. Laiptinėje, dėžėje tikėjaisi rasti bent bulvių, bet joje buvo vos keli burokėliai. Sudėjusi juos į maišelį atnešiau Gražinai. Kaimynė, dirbusi valgykloje indų plovėja, Izabelė atnešė puslitrinį stiklainį sutirpytų kresnų, Net milicininkai susigraudino pamatę tokį "didelį" turtą. O, Gražina pasakė: "Kad bent savo akordeoną namuose turėčiau!" Milicininkai paklausė, kur tas akordeonas, ji atsakė, kad darbovietėje - Ožėskienės gatvės veikų darželyje. Tuomet milicininkas pasiūlė kas nors iš mūsų atnešti akordeoną, nes mašinos jie dar neiškvietė, žadėjo palaukti. Vaikų darželiuose naktį būdavo budėtoja.

Pasiūliau parnešti akordeoną. Gražina greitai brūkštelėjo raštelį ir aš kartu su šeimininkės seseriai Brone nuskubėjome į Ožėskienės gatvę, Tačiau nuo Totorių gatvės, kur gyvenome, iki Ožėskienės gatvės geras kelio gabalas. Eidamos, tai šen, tai ten pamatėme prie namų stovinčius sunkvežimius ir kareivius. Žmonių nesutikome, mūsų niekas nesulaikė. Pasiskambinama prie darželio durų. Greitai atėjo jauna budėtoja, ištiesėme jai raštelį ir paaiškinome reikalą, ji atnešė akordeoną ir mes leidomės atgal. Parėjusias jau radome atvažiavusią mašiną ir į ją kraunant Gražinos daiktus. Gražinai padavėme akordeoną. Kėbule sėdėjo keletas žmonių. Tarp jų pamačiau pažįstamą mediką, penkto kurso studentą Joną Tamutį, Jonas jau buvo vyresnio amžiaus, prieš medicinos studijas jau įsigijęs pienininko specialybę. Paprašiau jo kelionėje globoti Gražiną. Liaunai atsisveikinome. Mašina nuvažiavo...

Kitą rytą Regina Varevičiūtė gavo iš tėvo pinigų perlaidą. Nupirkusi maisto produktų ji nuvažiavo į Jonavą, kur stovėję tremtinių vagonai. Sakėsi perdavusi siuntinį vagono palydovui. Po kiek laike Regina gavo iš Gražinos laiškėlį, kuriame ji rašė, kad juos atvežė į Sibirą, į Baikalo ežero salą. Rašė, kad kelionėje jai pavogė akordeoną ir ji kartu su kitais tremtiniais turėjo žvejoti Baikale žuvis, iš ledinio vandens traukti tinklus. Apie pavogtą akordeoną pranešusi salos milicijai. Ir stebuklas, per Sekmines jai akordeoną

suradę atskraidino į salą. Akordeonas buvo žymus, jame buvo inkrustuotas jos vardas ir 1940 metai, nes akordeoną tėvai jai padovanojo jos 10-to gimtadienio proga. Tai ir padėjo surasti vagį ir akordeoną.

Po keliolikos metų sugrįžusią iš tremties Gražiną sutikau Vilniaus pašte, ji jau gyveno Lietuvoje ir buvo išteklėjusi už Vytauto Landsbergio, dirbo Operos ir baletu teatre koncertmeisterė. Pasikalbėjime. Pasirodo, tada Reginos siuntinio jai niekas neperdavė. Kelionėje jai padėjo nelaimės draugai. Jos tėvus ištrėmė iš Panevėžio. Gavusi akordeoną grojo Baikalo salos kultūros namuose. Po daugybės prašymų jai leido apsigyventi pas tėvus Irkutsko srityje. Daugiau kaip 100 km, per taigą nuėjo pas juos pėsčia.

Baisūs buvo laikai...

Tą kartą nelaimė mūsų šeimą aplenkė...

Kovo mėnesį mamą buvo iškviėtį į kolūkiečių susirinkimą, kuriam vadovavo Luokės partorgas. Jis susirinkimui pranešė, kad į kolūkį prasibrovė "liaudies priešas" - Celina Stonkienė ir ją reikia iš kolūkio pašalinti. Aišku visi nubalsavo, kad pašalinti. Tuomet mama partorgo paklausė, ką dabar jai reikia daryti, kaip gyventi. Partorgas atsakė, kad lai pasiima ubago krepšį ir eina šunis lodyti. "Kai taip pavaikščiosi porą metų, gal mes į kolūkį vėl priimsime". Mama tai palaikė patarimą išvažiuoti iš namų. Nieko nelaukdama pardavė karvę ir išvažiavo į kitą rajoną pas pažįstamus.

Tą kartą iš Luokės išvežė senąją Gelgutienę. jos dukros Albinos namuose nerado, iš Pašatrijos išvežė mūsų giminaičius Butautus. Lietuvos Aukščiausioji taryba buvo priėmusi nutarimą, kas pabėgę nuo tremties bus baudžiami. Dar porą mėnesių bėgliai buvo renkami visoje Lietuvoje ir vežami į Šiaulių stovyklą, iš jos po to buvo išvežti į Sibirą.

Buvo gegužės vidurys. Artėjo valstybiniai egzaminai. Ir štai, vėl mane pakvietė į mandatinę komisiją. Žinojau, kad man tai nieko gero nežada. Ryžausi nueiti pasikalbėti su universiteto prorektoriumi, armėnu Ariskinu, lyg tokia buvo jo pavardė. Mane priėmė, nors jis garsėjo kaip labai griežtas ir aršus. Pasakiau, kad labai gerai mokausi, kad nesu kalta dėl tėvo. Neteisinau jo ir neaiškinau, kad jis nėra niekuo nusikaltęs Sovietų Sąjungai. Prašiau nepašalinti iš universiteto ir leisti jį baigti.

Kitą dieną po pietų buvo komisijos posėdis. Už durų laukėme būrelis studentų, kol pakvies. Pavakarėje atėjo ir mano eilė. Kabinete sėdėjo keliolika žmonių, jų tarpe buvo mūsų dekanas prof. B. Šiaulis, partorgas gydytojas V. Kuzminskas, prorektorius Ariskinas. Rodos posėdžiui pirmininkavo rektorius J. Kupčinskas. Paklausė manęs keletą klausimų. Iš jų vienas buvo, ar laika savo tėvą nusikaltusiu Tarybų valdžiai. Atsakiau, kad jei jį nuteisė, tikriausiai buvo kaltas. Kitas klausimas - kaip aš žiūriu į trėmimus. Atsakiau, kad jei valdžia mano, kad šie Lietuvos gyventojai čia yra pavojingi valdžiai, tai ji turi teisę perkelti juos kitur, ten jie gali gyventi ir dirbti. Paprašiau Komisijos leisti baigti universitetą ir įsigyti profesiją, o paskui skirti kur nori.

Nuosprendžio teko ilgokai palaukti. Nebeprisimenu, kas pranešė, kad esu paliekama universitete. Kitų studentų likimas buvo blogesnis. Iš džiaugsmo, kad nepašalino, net apsiverkiau. Sugrįžusi namo visus radau jau atsigulusius.

Prieš valstybinius egzaminus įvyko skirstymo komisijos posėdis. Kadangi mano draugė Aldona Liogaitė buvo man daug gero papasakojusi apie Anykščius, kur gyveno ir jos sesuo, ryžausi paprašyti paskiriamą į Anykščius, kurie

buvo siūlomų vietų sąrašė. Kaip pirmūnė buvau pakviesta į komisiją pirmoji, galėjau pasirinkti. Taip gavau paskyrimą į Anykščių vaistinę.

Buvau laiminga, kad manęs nepašalino ir paskyrė į Anykščius. Apie tai pasakiau dekanui sekretorei, maloniai, pagyvenusiai moteriai. Ji sakė, kad prof. B. Šiaulis po mandatinės komisijos jai papasakojo, kad prorektorius mane užtarė, pasakė, kad buvau pas jį atėjusi ir viską paaiškinusi, ir, kad komisijai savo atsakymais padariau gerą įspūdį, kad buvo priimta domėn, kad labai gerai mokausi ir esu veikli visuomenininkė.

Po Staline mirties sužinojau, kad prorektorius armėnas vėliau buvo suimtas ir nuteistas.

Prasidėjo valstybiniai egzaminai. Komisijos pirmininkas buvo prof. K. Grybauskas. Kartu ruošti egzaminams manęs paprašė kolegė telšietė Janina Tautkevičiūtė. Ji buvo antroje, o aš pirmoje grupėje. Mano grupės egzaminai būdavo diena anksčiau, negu jas. Neatsisakiau jai padėti. Visą dieną stropiai sakydavomės bilietu, tik jos mąstymas buvo daug lėtesnis negu mano. Mane pavaišindavo skaniais pietumis. Vakare parėjusi namo vėl sėsdavau prie knygų ir iki išnakčių kartodavau savąjį kursą. Taip beveik per naktį mokiusis, nuėjau laikyti farmakognozijos egzaminą. Atėjus į fakultetą egzaminų, kolegės pradėjo manęs klausinėti kai kurių programos dalykų, o aš nieko joms pasakyti negalėja. Galva buvo visai tuščia... Išsigandau. Išėjau į lauką ir atsisėdau ant Medicinos fakulteto rūmų laiptų. Stengiausi nieko negalvoti, tik meldžiau Dievą man padėti. Taip prasėdėjau geroką valandą! Mano pavarde buvo egzaminuojamųjų sąrašo gale. Šiaip taip atsigavau. Iš egzamino gavau penketą, bet pamačiau, kad prieš egzaminą reikia pailsėti, išsimiegoti, nes kitaip smegenys gali atsisakyti mąstyti...

Valstybiniai egzaminai man pavyko, tačiau keletas merginų jų neišlaikė.

Mums diplomai turėję būti įteikiami kartu su stomatologėmis. Vadovybė tam pasirinko netoli esančiųjų

Karininkų namų salę, buvusią „Karininkų ramovę“. Buvo sudaryta komisija aptarti podiplominio baltiaus reikalus. Joje dalyvavau ir aš. Tortus užsakėme atskirai pas vienos kolegės pažįstamą konditerę. Kitus patiekalus ruošė ir vaišes rengė Karininkų namų valgykla. Nebepreismenu kiek reikėjo mokėti už vieną asmenį. Aš pakviečiau iškilmėse dalyvauti savo buvusį klasioką - Vladą Jankauską, juk su juo kartu mokiausi net 11 metų. Iškilmėms pasiskolinau tautinius rūbus. Širdis iš džiaugsmo virpėjo, kai žengiau į sceną pasiimti diplomo. Jį įteikė prof. K. Grybauskas. Diplomas - paprasta mėlyna knygutė, tik joje raudonomis raidėmis įrašyta "su pagyrimu".

Po diplomų įteikimo prasidėjo valgykloje vaišės. Salėje orkestras grojo šokiams. Užkandę, kaip ir priprasta baliuje, išėjome į antrame aukšte buvusią salę šokti. Po poros šokių sugrįžome. Ir, o varge, ant stalų nebebuvo mūsų tortų, o jų buvo apie penkiolika. Kilo triukšmas. Padavėjas skubiai atnešė po karštą patiekalą ir kompensacijai - sau - sainių. Paskui šis atsitikimas buvo svarstomas vadovybėje. Pasirodo, valgyklos darbuotojos nusavino ne tik mūsų tortus, bet pavogė ir daug mėsos patiekalų, juos rado paslėptus po laiptais. Po mūsų, už poros dienų turėjo būti diplomų įteikimas gydytojams. Į baltiaus ruošimą įsijungė net partorgas Michališėkas. Visiems dalyviams išdavė talon - nus karšties patiekalais, nežinau, ar jie buvo užsisakę tortus, tačiau komisija prižiūrėjo valgyklos darbą.

Segančią dieną po diplomų įteikimo pasikvietė prof. K. Grybauską ir prof. P. Raudonikį, prof. B. Šiaulį ir mūsų kuratoriaus P. Gedminaitę ir A. Kaikarį ir nuėjome pas fotografą. Dekanas prof. B. Šiaulis ateiti negalėjo. Nusifotografavome. Dabar, retkarčiais pažvelgdama į šią nuotrauką, prisimenu savo studijas ir savo kurso kolegas, nors kai kurios nusifotografuoti neatėjo. Mūsų keliai išsiskyrė, gyvenimo tėkmė nešė kiekvieną atskirai.

Taip sukniai pasiektas diplomai rankoje. Kartu su Aldona Liogaite pakeleivinių sunkvežimių išvažiavau į Anykščius, autobusai tada dar nekursavo.

1949 m. provizorių laida. R. Stonkutė-Žukienė sėdi (trečia iš kairės).

„Kauno diena“
vasario 28, 2017

Vaistininkui iš Londono farmacija Lietuvoje prilygsta prekybai mėsa

Vaistininkas Anatolijus Kostiukevičius, palyginęs vaistų kainas Jungtinėje Karalystėje ir Lietuvoje, pateikia pribloškiančių faktų: mūsų šalyje net seni generiniai vaistai daug brangesni nei turtingoje Anglijoje naujai patentiniai, kur senjorai medikamentus gauna nemokamai.

Sąžinė ir garbė

Farmacijos mokslus baigęs Kaune ir jau trylika metų pagal savo profesiją dirbantis Londone Didžiosios Britanijos Karališkosios vaistininkų draugijos narys A. Kostiukevičius vaistų politiką Lietuvoje įvardija trumpai drūtai: tai farmacijos parodija.

Iš faktų, kuriuos vaistininkas pateikia, lygindamas tų pačių vaistų kainas Didžiojoje Britanijoje ir Lietuvoje, akivaizdu, kad mūsų vaistinės juos perka penkis ir net dešimt kartų brangiau. Prie šios kainos dar prideda savo atkainį.

„Aš jau 30 metų esu vaistininkas. Tai mano pašaukimas. Senelis iš mamos pusės, dzūkas, vaikystėje mane mokė: ne tavo - neliesk, niekam nedaryk blogo, nes lazda turi du galus, o melo kojos trumpos“, - į vaikystę sugrįžta A. Kostiukevičius, kurio mama - lietuvė, o tėvas - ukrainietis.

Šiandien Anatolijus turi savo vaistinę Londono centre, yra parašęs ne vieną knygą apie Lietuvos farmacijos istoriją, daugybę straipsnių. Aktyvus lietuvis sugrįžta į tėvynę kelis kartus per metus dėl socialinių bei labdaros projektų, kuriuos vykdo Lietuvoje.

- Kokios vaistų kainos Jungtinėje Karalystėje, jei sakote, kad jos ten daug mažesnės?

- Ir Lietuvos, ir Didžiosios Britanijos vaistinės vaistus perka iš didmenininkų. Šie - iš gamintojų. Pavyzdžiu galime pasitelkti didžiulę paklausą turinčius vaistus kraujospūdžiui mažinti. Pavyzdžiui, amlodipiną iš „Teva“ farmacijos bendrovės perka ir britai, ir lietuviai. Šio 10 mg 30 tablečių pakuotės vaisto didmeninė kaina Lietuvoje - 3,08 euro, Didžiojoje Britanijoje - 28 euro centai. „Actavis“ farmacijos bendrovės gaminamo amlodipino 28 tablečių pakuotė Lietuvoje didmenininkų perkama už 2,76 euro, Didžiosios Britanijos - už 0,71 euro.

Arba štai anastrazolis, skirtas krūties vėžiui gydyti: 1 mg 28 tablečių pakuotė Didžiojoje Britanijoje iš „Teva“ bendrovės perkama už 0,85 euro centus, Lietuvoje - už 12,48 euro. Terbinafinas nuo grybelio, 250 mg 28 tabletės, iš „Actavis“ bendrovės Didžiojoje Britanijoje perkamas po 2,3 6 euro už pakuotę, Lietuvoje - 20,83 euro. Dar reikia pavyzdžių?

- Pakaks. Galbūt jūs supainiojote valiutas ?

- Pateikdamas kainas aš turėjau omenyje, kad Jungtinės Karalystės valiuta svaras sterlingas yra lygus vienam eurui. Mažmenines vaistų kainas Lietuvoje galima matyti interneto puslapyje vaistai.lt, didmenines Didžiojoje Britanijoje - „Alliance Health Care“ tinklalapyje, prieigą prie kurio turi tik vaistininkai. (A. Kostiukevičius surenka slaptažodžius, atidaro šį tinklalapį ir parodo vaistų kainas Didžiojoje Britanijoje. Jos tikrai tokios, kaip nurodė pašnekovas. Jis tvirtina, kad įvardijo

tiksliai Lietuvos didmenines kainas.

Jungtinės Karalystės vaistinės iš savo mažmeninio atkainio teikia per 30 mokamų ir nemokamų paslaugų, tai nedaroma Lietuvoje. Mažmeninis atkainis receptiniams vaistams yra 50 proc., nereceptiniams - 70 proc. Taigi, viskas prasideda nuo to, kokiomis didmeninėmis kainomis vaistinės perka vaistus. Tai akivaizdu lentelėse, kurias jums pateikiu.

- Kadangi esate dirbęs Lietuvoje ir žinote mūsų šalies farmacijos sistemą, ko gero, žinote, kodėl tokie dideli vaistų kainų skirtumai?

- Yra du kalkuliatoriai vaistų kainoms skaičiuoti. Vienas naudojamas civilizuotose šalyse, kur visa farmacijos sistema tarnauja sergančiam žmogui ir du dauginant iš dviejų gaunami keturi. Lietuvos farmacijos sistema sukurta ne padėti žmogui, o jį pakankinti, ir kalkuliatoriai skaičiuoja, kad dukart du yra šeši ir dar du mintyje.

- Kodėl ta pati gamykla vaistus Lietuvai siūlo 5-10 kartų brangiau nei Jungtinei Karalystei?

- Šį klausimą reikia pateikti Lietuvos farmacijos departamentui.

- Sveikatos apsaugos ministerijos ir jos Farmacijos departamento atstovai sako, kad mūsų šalies rinka maža, todėl gamintojams mažinti vaistų kainų neapsimoka.

- Tokie teiginiai - demagogija tautai mulkinti. Pirmiausia reikia baigti politikuoti šia tema. Farmacijos srityje turi dirbti tik vaistininkai profesionalai, puikiai ją išmanantys ir atsakingi prieš valstybę bei žmones. O kaip yra Lietuvoje? Apsimetusieji farmacijos žinovais primetė savo diletantiškus svaiočiojimus, privertė juos priimti kaip taisyklės ir farmaciją pavertė vaistų prekyba. Aš net įsivaizduoti negaliu, kad farmacijai Jungtinėje Karalystėje vadovautų ne farmacininkas, o gydytojas. Kai Lietuvoje visų sričių imasi bet kas, nebėra ko stebėtis, kad kariuomenėje atsiranda auksiniai šaukštai, o vaistai į vaistines pristatomi tarsi auksinėse pakuotėse.

Negana to, farmacijos bendrovių atstovai Lietuvoje vaidina labdaringus teigdami, kad Lietuvos medikai už savo menką atlyginimą negali niekur išvykti pasitobulinti, nieko nežino apie naujus vaistus, todėl veža gydytojus į egzotiškas šalis neva apie tai sužinoti. Tokie nusišnekėjimai, kad gydytojui būtina skristi tūkstančius kilometrų sužinoti apie omeprazolio arba amlodipino veikimą, galimi tik Lietuvoje. Ar gydytojai negali pasinaudoti internetu, farmacijos žinytais, vaistininko paslaugomis?

Aš pats buvau didmenininkas, dirbau generinių vaistų gamintojų atstovu Lietuvoje. Mes rengdavome konferencijas didžiuosiuose šalies miestuose ir gydytojams bei vaistininkams pristatydavome naujai registruotus vaistus, tai darydami profesionaliai ir sąžiningai, nepažeisdami farmacinės etikos. Dabar visa veikla orientuota į tai, kaip parduoti kuo daugiau vaistų. Etikos iš viso nebėra. O kai šitaip, pamačius vaistų kainas Lietuvoje akiniai pradeda raskoti. Pensininkams, išgirdusiems, kiek reikia primokėti už gydytojo paskirtus vaistus, paskutinė šviesa dingsta iš akių. Visa tai girdžiu ir matau atvykęs į Lietuvą. Tokia politika skatina ne žmonių emigraciją, o evakuaciją.

- Jus pats emigravote iš tėvynės. Ką daryti, kad Lietuvoje vaistai būtų pigesni?

- Kiekviena gamykla suinteresuota nauja rinka, reikia tik sudaryti jai sąlygas ateiti. Generinių vaistų kainą deklaruoja patys gamintojai. Sveikatos apsaugos ministerijos Farmacijos departamentui naudojant savo kalkuliatorių ji, matyt, yra priimtina. Pasiteisinimui galima sugalvoti milijoną priežasčių, bet tai, kas dabar sakoma, yra klaidės ir demagogija. Pavyzdžiui, „Teva“, „Actavis“ yra didelės generinius vaistus

gaminančios bendrovės, savo produkciją tiekiančios ir Lietuvai, ir Jungtinei Karalystei, o jų didmeninės kainos šioms šalims skiriasi kaip žemė nuo dangaus.

Kyla klausimas, kodėl taip yra? Ieškodamas atsakymo randu Farmacijos departamento direktorės komentarą šia tema. Deja, ji lygina mažmenines kainas abiejose šalyse, bet tai yra nepalyginami dalykai. Tai būtų tas pats, jei sakytume, kad tarp Anglijos „Premier“ lygos ir Lietuvos futbolo čempionatų jokių skirtumų nėra, nes ir ten, ir čia žaidžiamas futbolas. Tų pačių generinių vaistų tabletės yra visur tos pačios ir jų kaina visur yra tapati. Tai, kad Lietuva sugeba įpakuoti į auksines pakuotes, jau kitas klausimas, reikalaujantis išsamaus Farmacijos departamento paaiškinimo.

Man žiūrint iš šalies į Lietuvos farmaciją susidaro įspūdis, kad visos vaistų bendrovės, dirbančios Lietuvoje, yra didelė uždaroji akcinė bendrovė, o jos vadovybė - Farmacijos departamentas. Kad ir ko darbuotojų klausum, atsako taip, kaip reikalinga akcininkams. Arba, darau kitą išvadą, kad departamentas yra nekompetentingas ir negali spręsti jam patikėtų šalies gyventojų sveikatos klausimų.

- Jungtinėje Karalystėje farmacijos veikla vykdoma kitaip? Kaip perkami vaistai?

- Jungtinėje Karalystėje farmacijos veiklą, taip pat ir vaistininkų priežiūrą vykdo Generalinė farmacijos taryba. Vaistinėms visas rekomendacijas teikia Nacionalinė farmacijos asociacija, kurios nariais privalo būti visos vaistinės. Kiekvieną mėnesį išleidžiamas Vaistų kainynas, kuriame nurodomos visų kompensuojamųjų vaistų kainos. Vaistininkas, dirbdamas vaistinėje, kuri turi sutartį su Valstybine ligonių kasa, privalo nuolat sekti vaistų kainas. Galima pirkti ir brangių, kurių kaina viršija nustatytą, bet tada vaistinė padengs kainų skirtumą iš savo kišenės. Privačios vaistinės, kurios neturi kontrakto su ligonių kasa, irgi suinteresuotos kuo pigiau nusipirkti ligoniui reikalingą vaistą.

Pavyzdžiui, „Amias“ 32 mg, 28 tabletės, pagamintas Japonijos „Takeda“ bendrovėje, mūsų vaistinė Londone perka už 16,12 svaro sterlingo. Tokį patį, tik generinį vaistą „Candesartan“, pagamintą „Almus“ bendrovės Anglijoje, perkame už 1,59 svaro sterlingo.

Lietuvos vaistų didmeninės įmonės įsigudrina šį generinį vaistą nusipirkti iš KRKA bendrovės už 18,28 euro. Tai yra brangiau nei patentinio vaisto kaina. Kas tai? Lietuviškas fenomenas?

- Manau, kad tai žino mūsų šalies vaistininkai, gaunantys labai menką atlyginimą. Kokia jūsų nuomonė, kodėl jie apie tai nekalba?

- Lietuvos vaistininkai nėra laisvi priimti sprendimus, jie įsprausti į rėmus, paversti atpirkimo ožiais ir pensininkų baubais. Anglijoje kiekvienas specialistas savarankiškai rūpinasi savo kvalifikacija. Buvau priblokštas išgirdęs, kad Lietuvoje į vaistines ketinama siųsti ligoniais apsimesusius kontrolierius. Prie kiekvieno specialisto, diplomuoto vaistininko rengiamasi pastatyti po prižiūrėtoją?

Iki ko nusirito Lietuvos farmacija? Argi etiška siūlyti ligoniui pigesnį vaistą? Londone aš galiu patarti, kuris vaistas ir kaip veikia, bet negaliu jo skirstyti pagal kainą. Tai tolygu turgui, prekybai mėsa, duona, sūriu. Labai primityviai, vergovinės santvarkos mąstysena suvokiama, kad vaistai yra verslas, kurio principas - pirk ir parduok.

Anglijoje vaistinė iš mažmeninės maržos teikia daugybę nemokamų paslaugų, kurios dar labiau stiprina ryšius su ligoniais, tarpusavio pasitikėjimą ir pagarbą. Prisimenu, kai

1986 m., studijuodamas tuomečio Kauno medicinos instituto ketvirtame kurse, atlikau praktiką Vilniuje, ten veikė vaistinių informacinis kabinetas. Vėliau buvau paskirtas dirbti į Antakalnio vaistinę. Ji aptarnavo Antakalnio polikliniką, joje buvo įsteigtas informacinis kabinetas, kuriame dirbantis provizorius teikė gydytojams visokeriopą informaciją apie vaistus, atsakydavo į visus klausimus. Vaistinės darbuotojai sunkiai sergantiems ligoniams pristatydavo vaistus į namus.

Anglijoje net 6 proc. visų vaistininkų dirba poliklinikose konsultantais. Įdarbinkite vaistininką poliklinikoje, ir visi medikai galės gauti visą jiems reikalingą informaciją apie vaistus. Gydytojų ekskursijos, finansuojamos vaistų bendrovių, turi labai aiškią potekstę. Atrišus rankas vaistininkams, jie patys susitvarkys, o vaistų kainos sumažės. Jungtinėje Karalystėje yra išsaugotos šimtametės farmacijos tradicijos ir nereikalauja jokių reformų. Geroji patirtis puikiai suderinama su šiuolaikinėmis technologijomis.

- Ir vaistininkas netgi gali išrašyti receptą?

- Vaistininkas suinteresuotas kuo glaudesniais ryšiais su gyventojais, ir, turėdamas kompetencijos bei prisiimdamas atsakomybę, gali paskirti vaistus ir išrašyti jų receptą. Toks bendradarbiavimas sumažina poliklinikų darbo krūvį, sutaupo ligonių laiką ir jėgas. Vaistininkai Anglijoje yra gerbiami, jais pasitikima. Tai įpareigoja būti visada atsakingam, pareigingam ir sąžiningam.

- Kodėl pas mus neperimama ši praktika?

- Kol farmacijai vadovaus ne vaistininkai, o pseudospecialistai - nieko nebus. Kiekvienas turi dirbti savo darbą. Iki 2016 m. spalio 1 d. Lietuva neteko 196 šimtamečių vaistinių. Sunaikinta senoji gerai veikusi sistema, viskas, kas buvo sukurta, o naujosios farmacijos kūrėjams trūksta ne tik žinių ir kompetencijos. Nėra galvos, kuri mąstytų valstybiškai, galvotų, kaip padėti sergančiam žmogui.

Tėvai, dirbę visą savo gyvenimą, broliai ir seserys, aukoję už Lietuvos nepriklausomybę gyvybę ir sveikatą, dabar neįstengia susimokėti už gydytojo paskirtus vaistus?! Lietuva negali pasirūpinti savo žmonių socialine geroje? Gyvendamas ir dirbdamas Jungtinėje Karalystėje matau, kiek daug valstybė investuoja į visuomenės sveikatą, kokia pagarba vyrauja dirbančiam žmogui. Lietuviai važiuoja į Lenkiją pirkti vaistų. Emigravusieji į Angliją ten deklaruoja savo gyvenamąją vietą, atsiveža tėvus, kad jie, sulaukę 60 metų, gautų visą medicininį aptarnavimą ir vaistus, kurie visiems šio amžiaus žmonėms yra nemokami.

Lietuvoje gyvena vos kelių tautų atstovai, Jungtinėje Karalystėje - per 200 tautybių, didžiulė imuniteto, ligų, papročių įvairovė, bet farmacija puikiai susitvarko, vaistų kainų nekelia. Yra tvarka, veikia sistema, kurios sutrikdyti neturi teisės jokia politinė jėga. Jei anglui, turinčiam 40 metų darbo stažą, pasakytum, kad reikia primokėti už pridėtinės vaistų medžiagas, neįsivaizduoju, kokia jo reakcija būtų. Lietuvoje už vaistus žmonės primoka daugiau, nei deklaruojama kompensacija. Kalbama apie farmacijos rūpybos įteisinimą, bet nesuprantu, kaip gali būti reikalaujama papildomų paslaugų iš vaistininko, kuris uždirba beveik tiek pat, kaip prekybos centro kasininkas? Anglijoje nepriklausomo vaistininko alga siekia 900-1000 svarų per savaitę. Lietuvoje didžiausios pinigų sumos už vaistus patenka kitur.

- Ir vis dėlto gal galėtumėte pasiūlyti racionalų receptą mūsų sveikatos politikams? Tiems, kurie tikrai nori padėti sergantiems žmonėms ir pasiekti, kad vaistai Lietuvoje būtų pigesni?

- Pirmiausia reikia panaikinti vaistų registracijos mokestį arba jį sumažinti iki simbolinio. Lietuvai reikia, kad į ją ateitų solidžios generinės vaistų bendrovės, o ne apsiriboti tomis, kurios nustačiusios savo kosmines kainas prieš 25-erius metus. Neabejoju, kad atsiras naujų bendrovių, kurios norės skaidriai dirbti, kaip dirba Anglijoje.

Sutvarkius didmenines kainas, vaistų antkainis turi būti ne mažesnis negu 50 proc. Tada vaistinė pati nuspręs,

kokios paslaugos reikalingos regionui, vaistininkas, deramai uždirbdamas, vertins savo darbą, pacientus, ryšius su jais ir gydytojais. Farmacijos sistemoje turi dirbti tik specialistai, o dabartiniai sistemos tvarkytojai ją turi palikti negrižtamai. Farmacijos departamentas turi būti nepriklausomas nuo Sveikatos apsaugos ministerijos, sprendimus priimti savarankiškai ir už juos atsakyti visu griežtumu.

Marijaną Jasaitienę

GENERINIŲ VAISTŲ KAINŲ PALYGINIMAS

KRKA didmeninės kainos

KRKA	Lietuva	Jungtinė Karalystė	Proc.
1. Caps. Acllexa (Celecoxib) 200 mg N30	8,18	0,83	986
2. Tab. Asentra (Sertralinas) 50 mg N28	4,07	0,51	798
3. Tab. Asentra (Sertralinas) 100 mg N28	8,76	0,68	1288
4. Tab. Atoris (Atorvastatinas) 20 mg N28	3,60	0,40	900
5. Tab. Coryol (Carvedilolum) 25 mg N28	3,48	0,39	892
6. Tab. Canocord (Candesartan) 32 mg N28	18,29	0,90	2032
7. Tab. Ciprinol (Ciprofloxacinas) 5000 mg N10	2,92	0,31	938
8. Tab. Diflazon (Fluconazolum) 150 mg N1	3,16	0,45	702
9. Tab. Dulsevia (Duloxetine) 60 mg N30	17,67	1,35	1308
10. Tab. Nolpaza (Pantoprazolum) 40 mg N28	8,22	0,43	1911
11. Tab. Pragiola (Pregabalin) 150 mg N56	26,80	1,99	1346
12. Tab. Zalasta (Olanzepin) 10 mg N28	5,24	0,99	529
13. Tab. Tenox (Amlodipinum) 10 mg N30	2,99	0,16	1869
14. Kaps. Ultop (Omeprazolum) 20 mg N28	3,53	0,35	1085
15. Tab. Zullbex (Rabeprazolum) 20 mg N28	10,27	1,01	1017

TEVA didmeninės kainos

TEVA	Lietuva	Jungtinė Karalystė	Proc.
1. Tab. Amlodipine 10 mg N30	3,08	0,28	1100
2. Tab. Anastrozole 1 mg N28	12,48	0,85	1468
3. Tab. Atorvastatin 40 mg N30	6,28	1,25	502
4. Tab. Biclutamide 150 mg N28	49,70	4,99	996
5. Tab. Citalopramum 20 mg N28	3,99	0,44	906
6. Tab. Doxazosin 4 mg N30	6,44	0,52	1238
7. Kaps. Duloxetine 60 mg N28	11,25	3,25	346
8. Tab. Finesteride 5mg N30	4,84	1,20	403
9. Tab. Levetiracetam 500 mg N30	15,64	1,70 - Almus	920
10. Tab. Ibandronic acid 150 mg N3	16,41	3,19	514
11. Tab. Levetiracetam 1000 mg N30	30,27	3,21 - Almus	942
12. Tab. duetipine 200 mg N60	10,88	2,87	379
13. Tab. Risonate 35 mgN4	5,07	0,47	1078
14. Tab. Sertralin 50 mg N28	2,24	0,95	235
15. Tab. Azithromicini 500 mg N3	5,40	1,15	470

ACTAVIS didmeninės kainos

ACTAVIS	Lietuva	Jungtinė Karalystė	Proc.
1. Tab. Atorvastatin 80 mg N28	12,84	2,88	445
2. Tab. Azithromycini 500 mg N3	5,36	1,32	406
3. Tab. Betahistin 16 mg N60	9,22	N84 - 1,34	688
4. Tab. Cetirizin 10 mg N30	4,03	0,34 Teva	1182
5. Tab. Citalopram 40 mg N28	9,63	1,19	809
6. Tab. Domperidon 10 mg N30	5,06	0,68 Teva	744
7. Tab. Doxazosin 4 mg SR N28	5,50	1,02	539
8. Tab. Fluconazol 150 mg N1	3,27	0,45	726
9. Tab. Lisinopril 20 mg N28	4,95	0,76	651
10. Tab. Loratadine 10 mg N10	2,90	N30 - 0,95	878
11. Tab. Mirtazepin disp. 45 mg N30	8,97	2,10	427
12. Tab. Pantoprazolum 40 mg N28	6,57	1,05	625
13. Tab. Sertralin 100 mg N28	9,00	1,54	584
14. Tab. Sumatriptan 100 mg N6	13,11	1,336	963
15. Tab. Terbinafin 250 mg N28	20,83	2,38	875

Skaičiavimas atliktas esant lygiam valiutos kursui 1 euras = 1 svarui.

AUKŠČIAUSI ONKOLOGINĖS FARMACIJOS STANDARTAI PRAKTIKOJE IR MOKSLINIUOSE TYRIMUOSE

(Europos onkologinės farmacijos sąjungos (ESOP) parengtas gaires onkologinės farmacijos veiklai)

Onkologinių ligų medikamentiniam gydymui būdinga ne tik betarpiškas ryšys tarp dozės ir efekto, bet ir didžiulė gydymo schemų įvairovė. Onkologinė liga ir/ar jos gydymas pacientams dažnai sukelia imuninės sistemos nusilpimą, lydimą įvairių komplikacijų. Intensyvi chemoterapija, skiriant tradicinius priešnavikinius vaistus, taip pat nauji gydymo metodai, su jiems būdingu nepageidaujamu poveikiu, reikalauja palaikomųjų priemonių ir gaires atitinkančios specialistų priežiūros. Ambulatoriniams pacientams būtina visapusiška kvalifikuota pagalba ir konsultacijos vaistų vartojimo klausimais bei kaip elgtis, iškilus problemoms, susijusioms su vaistų vartojimu.

Siekiant užtikrinti gydymo priešnavikiniais vaistais kokybę ir saugumą, būtina farmacinė patirtis. Todėl vaistininkas – onkologinės farmacijos specialistas yra neatsiejama klinikinės onkologijos komandos dalis. Dėka profesinių žinių, įgytų studijų bei podiplominių mokymų metu, ir nuolatinio profesinio tobulėjimo, onkologijos farmacininkas įgyja geriausią patirtį, reikalingą saugaus ir kokybiško gydymo priešnavikiniais vaistais užtikrinimui.

Vaistinių preparatų pirkimas

Vaistinių preparatų, naudojamų onkologijoje, pirkimas tai profesinių žinių reikalaujantis procesas. Vertinant ekonominę naudą, būtina atsižvelgti į vaisto kokybę ir farmakoterapinį saugumą. Bet kokia klastočių, netinkamo laikymo ar sutrikusio tiekimo rizika turi būti sumažinta iki minimumo. Nustačius vaisto kokybės neatitikimą, jis nedelsiant turi būti atšauktas iš rinkos. Visi vaistų sutrikimai turi būti sprendžiami kaip galima greičiau, pacientui priimtinu būdu, konsultuojantis su konkretų pacientą gydančiu gydytoju. Jei būtina įsigyti importinį (trečių šalių) produktą, vaistininkas atsako, kad būtų pasirinktas patikimas rinkos dalyvis. Rizikingų vaistų įsigijimas, siekiant sutaupyti pinigų, yra nepateisinamas – lėšos turi būti naudojamos optimaliai. Vaistai turi būti vartojami atsižvelgiant į gydymo procesą, tinkamumą, gydymo trukmę, vartojimo būdą ir dažnumą, taip pat daugelį kitų faktorių, kurie daro įtaką bendram farmakoekonominiam vertinimui.

Paruošimas

Netinkamai paruošti vartojimui, netinkamai parinkti, netinkamai paženklinti, netinkamose sąlygose laikyti ar mikrobiologiškai užteršti citostatiniai vaistai kelia grėsmę sėkmingam gydymui ir pavojų paciento sveikatai. Visų proceso etapų, kurie apima: receptūrų standartizavimą, paskirto vaisto dozės testavimą, vaisto įsigijimą, pagalbinių priemonių parinkimą, vaisto paruošimo aplinkos monitoravimą, vaisto paruošimą, ženklinimą, transportavimą ir saugojimą, organizavimas – onkologijos vaistininko – praktiko pareiga. Citostatinio vaisto dozė gali kisti, priklausomai nuo diagnozės. Paskirtos chemoterapinio vaisto receptūros vertinimas, atsižvelgiant į visus turimus paciento klinikinius parametrus ir diagnozę, yra svarbi grandis užtikrinant saugią farmakoterapiją. Visi iškilę klausimai turi būti aptariami su vaistų paskyrisu gydytoju. Jei konsultacijos poreikis iškyla po recepto išrašymo, siekiant užtikrinti teisingą ir saugų vaistų vartojimą, vaistininkas gydančiam gydytojui ir/ar pacientui pateikia visą reikalingą informaciją jiems suprantama ir priimtina forma. Kadangi aseptiškai paruošti infuziniai tirpalai nesterilizuojami, siekiant vaistus apsaugoti nuo mikrobiologinės taršos, jie ruošiami ypatingose sąlygose. Onkologijos vaistininko užduotis yra užtikrinti, kad tinkamas, nepriekaištingos kokybės vaistinis preparatas būtų paruoštas reikiamu laiku.

Išdavimas

Vaistininkas, išduodamas paruoštą vaistą, turi įsitikinti, kad ženklিনimas atitinka reikalavimus ir etiketėje nurodyti visi privalomi duomenys. Jei vaistą reikia transportuoti, transportavimo metu vaistas turi išlikti nepažeistas ir kokybiškas.

Informacija ir patarimai

Farmacinės paslaugos gydymo citostatikais metu suteikimas neapsiriboja tik konsultacija kaip teisingai vartoti priešnavikinius vaistus. Informacija turi apimti ir galimų sąveikų su kitais vartojamais vaistais, tarp jų ir paties paciento įsigytais, bei maisto papildais aptarimą, atkreipiant dėmesį į mitybą. Atsižvelgiant į tai, jog minėti vaistai ir su jais susiję problemos ar nepageidaujami šalutiniai reiškiniai, gali turėti didelę įtaką gydymui ir onkologinės terapijos veiksmingumui, detalios informacijos ir farmacinės paslaugos pacientui teikimas yra svarbus faktorius siekiant sėkmingo gydymo. Kompetentingi gydytojų ir vaistininkų patarimai suteikia terapinio saugumo jausmą, kuris yra svarbus onkologiniams pacientams. Vaistininko dalyvavimas daugiaprofesiniame vaistų vartojimo valdyme turi lemiamą reikšmę siekiant geresnių rezultatų.

Informacinių technologijų taikymas

Informacinių technologijų taikymas logistikoje, atliekant užsakymus, kontrolę, ruošiant dokumentaciją bei vykdant finansines operacijas, daro didelę įtaką didinant farmakoterapijos saugumą. Vienas svarbiausių veiksmų yra tinkamas programinės įrangos pasirinkimas, atsižvelgiant į vietinius poreikius procesus ir tikslus. Vaistininkai yra kompetentingi specialistai vaistų vartojimo klausimais ir jų veikla užima svarbią vietą šiame procese, todėl jie glaudžiai bendradarbiauja su klinikiniais padaliniais ir administracijos atstovais, parenkant tinkamą, saugią ir patogią naudoti programinę įrangą.

Kokybės užtikrinimo sistema ir normatyvai

Įrodymais pagrįsti algoritmai ir gairės yra esminiai kokybės užtikrinimo faktoriai vartojant priešnavikinius vaistus bei taikant palaikomąją terapiją. Vaistininkas, onkologinės farmacijos specialistas, panaudodamas savo žinias ir patirtį, dalyvauja tarpdisciplininės komandos darbe, ruošiant gaires ir normatyvines instrukcijas gydytojams. Vaistininkų veikla terapinėse komandose apima ir dalyvavimą onkologijos konferencijose, ir darbą komandose kartu su kitais specialistais, ir darbą komisijose kokybės užtikrinimo klausimais. Jie taip pat atlieka konkrečių pacientų farmakoterapijos monitoravimą bei farmacinės intervencijas, bendradarbiaujant su sveikatos priežiūros specialistais (t.y. vizitai į skyrius, paciento dokumentacijos peržiūra). Be to vaistininkai dalyvauja jų darbo vietoje įdiegiant kokybės vadybos sistemą, ją reguliariai peržiūri ir tobulina.

Mokymai

Koordinuota informacijos ir mokymo strategija yra svarbi priemonė užtikrinant teisingą ir saugų vaistų vartojimą. Pacientų ir medicinos personalo, turinčio kontaktą su potencialiai pavojingais vaistais saugumas yra toks pat svarbus elementas, kaip ir laikymasis principo „tinkamo vaisto, tinkamas vartojimas, tinkamu laiku, tinkamam pacientui“. Vaistininkas, būdamas ekspertu vaistų vartosenos klausimais, yra įpareigotas organizuoti pacientams mokymus kaip teisingai vartoti ir kaip tinkamai elgtis su citostatiniais vaistiniais preparatais, o taip pat mokymus gydytojams ir slaugytojoms.

Podiplominiai mokymai ir kvalifikacijos kėlimas

Podiplominiai mokymai, kvalifikacijos kėlimas, o taip pat specializacija konkrečioje srityje yra farmacinės paslaugos onkologijos srityje pagrindas. Profesinių žinių gilinimas būtinas ne tik onkologijos srityje dirbantiems vaistininkams, bet ir kitiems sveikatos priežiūros specialistams, tame tarpe farmakotechnikams. Turi būti numatyti profesinio tobulėjimo planai patvirtintos ir įgyvendintos tinkamos mokymo programos.

Mokslas ir tyrimai

Vaistininko darbo onkologinės farmacijos srityje metu surinkti duomenys gali būti panaudoti vaistų vartojimo stebėsenai, procesų gerinimui ir optimalaus vaistų vartojimo analizei atlikti. Tokiu būdu vaistininkas gali aktyviai prisidėti prie mokslinių tyrimų sveikatos apsaugos srityje.

SVEIKINAME JUBILIJATĄ PROFESORIŲ EDUARDAŲ TARASEVIČIŲ

Šių metų rugpjūčio 25 d. Lietuvos farmacijos sąjungos prezidentui, Nusipelnusiam Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos darbuotojui, habil, m. daktarui, profesorui Eduardui Tarasevičiui sukako gražus gyvenimo jubiliejus - 75 metai.

Prof. E. Tarasevičius per savo gyvenimą nuveikė daug Lietuvai ir farmacijai, paruošė daugelį farmacijos specialistų ne tik Lietuvai, bet ir kitoms šalims, įvairiais renginiais nuolat kėlė ir kelia farmacininkų profesinį lygį, vadovaudamas Lietuvos farmacijos sąjungai jis atvėrė duris Lietuvos farmacininkams į platųjį pasaulį padėdamas dalyvauti pasauliniuose farmacijos kongresuose įvairiuose valstybėse ir žemynuose. Tik jo dėka Lietuvos farmacininkai susipažino su kitų šalių vaistininkų profesiniais pasiekimais, pamatė įvairių šalių gamtą, kultūrą ir kitas įžomybes.

Profesorius nepaprastai veržlus ir energingas, sugeba bendrauti su įvairiais žmonėmis. Jis visame pasaulyje turi draugų ir pažįstamų, mokėdamas anglų, vokiečių, prancūzų, rusų, ukrainiečių, lenką, čekų kalbas laisvai bendrauja su įvairių šalių kolegomis.

Tik profesoriaus pastangų ir didžiulio darbo dėka Lietuvoje leidžiamas žurnalas „Lietuvos farmacijos žinios“, kuris vienija farmacininkus, nušviečia dabarties ir praeities problemas, supažindina farmacinę visuomenę su priimamais šalyje

įstatymais, farmacijos istorija, su Lietuvos ir kitų šalių farmacininkų gyvenimu.

Prof. E. Tarasevičius visada gynė ir gina Lietuvos farmacininkų reikalus Seime ir Vyroaisybėje, kovoja už farmacininkų teises, kelia vaistininų prestižą gyventojų tarpe.

Savo gražų jubiliejų jis sutiko kupinas naujų idėjų ir siekių.

Lietuvos farmacijos bendruomenė sveikiname profesorį jubiliejaus proga, linkime jam geros sveikatos, energijos, daug prasmingų, karybingų gyvenimo metų, visapusiškos sėkmės, ištvermės įgyvendinant užsibrėžtus planus, ir asmeninės laimės. Su poetu provizoriumi Silvestru Drabavičiumi norime tarti, nes Jums labai tinka jo žodžiais.

*Nelinkėki man tik šimto metų –
Man ir tūkstančio... ir tūkstančio mažai...
Prinešė liepsnos saulėtos metų gretos, –
Neužgesti atėjau asai...*

*Šimtas metų – tik akimirka trumputė,
Vien tik kelios pėdos amžių drobė,
Šimtas metų – kaip viena minutė
Nuo lopšinės iki rekviem pas duobę,
Šimtas metų!...*

*(Galina nespėt surast atsakymo
Ieškomo širdim šimtuos laiškų.)
Nelinkėk todėl tik šimto metų,
Man ir tūkstančio... ir tūkstančio mažai...*

Buvę dėstytojai, studentai ir bendradarbiai.

KOLEGŲ VAISTININKŲ BENDRAVIMAS

LIETUVOS FARMACIJOS SĄJUNGA

(Įkurta 1819, atkurta 1990)

Trakų 14, LT-01132 Vilnius, Lietuva

Tel.: (8 5) 2628758

Faks.: (8 5) 2628758

El. paštas: LFSpharm@takas.lt

SOCIETAS PHARMACIAE LITHUANIAE

(Founded 1819, refounded 1990)

Trakų str. 14, LT-01132 Vilnius, Lithuania

Phone: (+370 5) 2628758

Fax: (+370 5) 2628758

E-mail: LFSpharm@takas.lt

Lietuvos Respublikos Trišalės tarybai

Vilnius, 2017 09 14

Dėl darbo ir poilsio laiko ypatumų kai kuriose ekonominės veiklos srityse, sutrumpinto darbo laiko, pailgintų ir papildomų atostogų

Lietuvos farmacijos sąjunga (LFS) – laisvanoriška ir nepriklausoma visuomeninė organizacija, vienijanti farmacijos aukštąjį mokslą baigusius specialistus, savo veikloje vadovaujasi patvirtintais įstatais. LFS veiklos tikslas – operatyvi ir kompetentinga farmacinė pagalba Lietuvos gyventojams bei LFS narių teisių ir interesų gynimas ir atstovavimas.

Šiuo metu galioja LR Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 30 d. nutarimas Nr. 1195 ir 2003 m. liepos 18 d. LR Vyriausybės nutarimas Nr. 941 « Dėl darbuotojų, kurių darbo pobūdis susijęs su didesne protine, emocine įtampa, sutrumpinto darbo laiko » ir « Dėl kai kurių kategorijų darbuotojų kasmetinių pailgintų atostogų ». Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas 2013 m. gegužės 9 d. priėmė nutarimą, kuriuo pripažino, kad sveikatos priežiūros darbo aplinkos ypatumai sietini su pacientų sveikatos būkle, teikiamų paslaugų pobūdžiu ir intensyvumu bei naudojamomis priemonėmis.

2017 m. rugsėjo 5 d. Lietuvos Respublikos Trišalės tarybos posėdyje buvo numatytas pasiūlymų svarstymas dėl LR Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. Nutarimo Nr. 496 ir 2017 m. birželio 28 d. Nutarimo Nr. 534. Kadangi šie Nutarimai įtakoja farmacijos specialistų socialines garantijas, teikiame LFS nuomonę ir pasiūlymus dėl aptariamų LR Vyriausybės Nutarimų.

Farmacijos specialistams ilgesnės atostogos nustatytos dėl darbų pobūdžio, darbo svarbos, darbo klaidų sukeltų padarinių ir darbinės atsakomybės. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad farmacijos specialistai darbo metu turi operatyviai įvertinti platų farmakologiškai aktyvių medžiagų - vaistų asortimentą, jų tarpe kompensuojamų vaistų. Pabrėžtina, kad pagal Tarptautinės farmacijos federacijos (FIP) ir ES Farmacijos reikalų grupės (PGEU) rekomendacijas ypatingas dėmesys turi būti skiriamas pacientams. Farmacijos specialistai neretai ištisus 7 darbo valandas dirba su vaistinių lankytojais, kuriems dažnai reikalingas ir psichologinis patarimas ir kompetentinga paslauga. Darbo metu farmacijos specialistai dirba cheminių medžiagų (vaistų) aplinkoje, o gamybinėse vaistinėse turi tiesioginį kontaktą su vaistingomis medžiagomis bei vaistų tirpikliais. Įtemptas darbas su pacientais reikalauja dėmesio koncentracijos, kuriai neigiamos įtakos turi nervinė, emocinė ir stresinė įtampa. Visos Lietuvos visuomenės vaistinės yra privačios, jų dauguma priklauso vaistinių tinklams, o kolektyvinių sutarčių neturi.

Atsižvelgiant į nurodytus argumentus, siūlome palikti dabartinę Lietuvos Respublikos Vyriausybės Nutarimų Nr. 496 ir Nr. 534 redakciją.

LFS prezidentas

Prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius

FARMACIJOS SPECIALISTŲ POŽIŪRIO Į VAISTINĖJE TEIKIAMAS PAPILDOMAS PASLAUGAS KLAUSIMYNO FORMAVIMAS

Linus Stulgaitis, Jurgita Daukšienė

Lietuvos Sveikatos mokslų universitetas, Farmacijos fakultetas

Įvadas: Papildomos vaistinės paslaugos – vaistinėje teikiamos paslaugos, tiesiogiai nesusijusios su LR Farmacijos įstatyme nurodytomis vaistininio pareigomis[1]. Europos šalyse vis sparčiau vystosi papildomos paslaugos, kuriomis siekiama įvertinti gyvybinius ir biocheminius parametrus tokius kaip ūgis, svoris, gliukozės, cholesterolio kiekio kraujyje, kraujospūdžio matavimas, paciento vartojamų vaistų peržiūra ir lėtinėmis ligomis(astma, diabetas, hipertenzija ir kt.) sergančių pacientų priežiūra. Pacientų lūkesčių ir farmacijos specialistų požiūrio analizė sudaro sąlygas įvertinti sunkumų priežastis ir numatyti modelius, kaip užtikrinti glaudų tarpusavio bendradarbiavimą, siekiant kokybiškai teikti papildomas paslaugas visuomenės vaistinėje [2]. Tikslas: apibūdinti ir suklasifikuoti Europos sąjungos teikiamas papildomas paslaugas ir sudaryti klausimyną.

Metodai: Išanalizuoti mokslinę literatūrą apie Europos sąjungoje teikiamas papildomas paslaugas. Remiantis analizės duomenimis formuoti klausimyno validavimą.

Rezultatai: Tyrimo metu buvo išskirtos papildomų paslaugų grupės: išplėstinės paslaugos, papildomos paslaugos ir paslaugos tiesiogiai susijusios su vaistininio pareigomis. Išplėstinėms paslaugoms(ligų valdymas ir prevencinė priežiūra) priskiriama: hipertenzijos valdymas, astmos valdymas, osteoporozės valdymas, diabeto valdymas, vartojamų vaistų peržiūra, nutukimo valdymas, pakartoti receptinių vaistų išdavimas, rūkymo nutraukimas. Papildomos paslaugos: ūgio ir svorio matavimas, regėjimo patikrinimas, kraujospūdžio matavimas, gliukozės koncentracijos kraujyje matavimas, kūno masės indeksas, karpų šalinimo procedūra akispūdžio matavimas, kaulų tankio matavimas, erkių ištraukimas, individualios vaistų dėžutės, žaizdų tvarstymas, cholesterolio konc. nustatymas, vakcinavimas, vaistų pristatymas į namus. Paslaugos, kurios teikiamos vaistinėje: farmacinė paslauga, informacijos teikimas neperkant vaistų, farmacinių atliekų tvarkymas, darbas namais.

Išvados: analizuodami duomenis nustatėme, kad visuomenei teikiamas paslaugas galima suskirstyti į: išplėstines, papildomas paslaugas ir paslaugas, kurios yra tiesiogiai susijusios su vaistininio pareigomis.

THE EFFECT OF HEALTH CARE PROFESSIONAL-LED INTERVENTIONS TO MODIFY LIFESTYLE IN PEOPLE WITH HYPERTENSION – A SYSTEMATIC REVIEW

Indre Treciokiene¹, Maarten Postma¹, Thang Nuygen¹, Tanja Fens¹, Jurgis Petkevicius², Katja Taxis¹

¹ University of Groningen, PO Box 72, 9700 AB Groningen, Nytherlans, contact: indre@treciokas.name, +37068250549

² Lithuanian University of Health Sciences, A. Mickeviciaus g. 9, LT 44307 Kaunas

Background. About 0.9 billion people in the world have hypertension. The annual death rate due to hypertension increased by 51% from 1990 to 2015. The challenge is to provide an effective intervention, both pharmacological and nonpharmacological. Modifications of lifestyle are essential in decreasing blood pressure and lowering risk of cardiovascular disease.

AIM: To determine if health care professional-led interventions/recommendations on life style change are effective in lowering blood pressure in patients with hypertension.

Methods. A systematic literature review following PRISMA guidelines was carried out. We searched in PubMed and EMBASE. We included randomized controlled trials of life style interventions carried out by health care professionals (physician, nurse, pharmacist etc.). Papers were independently reviewed by two reviewers and were analyzed using Cochrane software Revman 5.2. Outcomes for the meta-analysis were Systolic blood pressure (SBP), Diastolic blood pressure (DBP) and number of patients under blood pressure (BP) control.

Results. A total of 27 randomized controlled trials and 5 cluster randomized trials with the recommendation on life style change like diet, smoking cessation, physical activity etc. were included. In the included studies total of 22,226 patients were randomized (age M=58,2), 49% of them were woman, 69,7% were already using

antihypertensive medications. SBP decreased by 4.42 [95% CI -5.56, -3.28] comparing intervention group vs usual care group, DBP by 1.63 [95% CI -2.44, -0.83]. Overall, 56% of patients achieved BP control in intervention group vs 44% in usual care group, OR=1.87 [95% CI 1.51, 2.31]. In subgroup analysis, there were no differences on SBP between the studies with different intervention management or lengths.

TARPTAUTINĖS FARMACIJOS FEDERACIJOS (FIP) VAIDMUO LIETUVOS FARMACIJOS MOKSLUI

Tautvydas Endriukaitis¹, Ona Ragažinskienė^{2,3}, Eduardas Tarasevičius⁴

¹Lietuvos Sveikatos mokslų universitetas, Farmacijos fakultetas

²Vytauto Didžiojo universiteto Kauno botanikos sodas

³Kauno kolegija, Medicinos fakultetas

Farmakoteknikos katedra

⁴Lietuvos farmacijos sąjunga

Sprendžiant pasaulinę visuomenės sveikatinamo problemą ir vaistininystės aktualijas, 1912 m. įkurta tarptautinė farmacijos federacija (*FIP – International Pharmaceutical Federation*). FIP yra pasaulinė nevyriausybinė institucija, kuri atstovauja daugiau kaip 3 milijonams aukštąjį universitetinį išsilavinimą įgijusių vaistininkų bei farmacijos mokslininkų ir vienija 137 nacionalines profesines organizacijas, akademinę institucijų narius bei pavienius vaistininkus visame pasaulyje. *FIP* palaiko glaudžius partnerystės ir bendradarbiavimo ryšius su *Pasaulio sveikatos organizacija (PSO)*. *Veiklos kryptys – parama ir pagalba farmacijos profesijos plėtrai per praktiką ir besiformuojančias* mokslines inovacijas, bendromis jėgomis siekiant patenkinti pasaulinius sveikatos priežiūros poreikius ir lūkesčius.

FIP 2008 metais patvirtino strateginį veiklos planą Vision 2020, kurio svarbiausias tikslas – užtikrinti, kad ši organizacija kuo aktyviau dalyvautų priimančią ir įgyvendinant tarptautinio masto sveikatos priežiūros sprendimus. *FIP* vizija – pagerinti pasaulinį sveikatos priežiūros lygį, plečiant vaistininystės praktiką, sujungiant ją su farmacijos mokslu, kartu didinant vaistų saugumą ir jų prieinamumą visuomenei. Pastaruoju metu sprendžiama opi farmacijos problema – farmacijos produktų poveikis aplinkai. Vaistų gamybos procesai turi būti organizuoti taip, kad pavyktų sumažinti vaistų poveikį aplinkai, apsaugant vandenį, dirvožemį, atmosferą. Viena iš galimybių, dirbant šia linkme: visuomenės edukacija apie racionalų vaistų vartojimą.

Tarptautinė farmacijos federacija organizuoja kasmetinius tradicinius Pasaulinius farmacijos ir farmacijos mokslo (*FIP World Congress of Pharmacy*

Conclusion. Overall, interventions were effective and achieved almost 5 mmHg decrease of SBP. This may have a huge impact on preventing morbidity and mortality in hypertensive patients. Health care professionals should use more interventions to address life style modification.

and Pharmaceutical Sciences) kongresus kartu su parodomis.

2018m. rugsėjo 2–6 d. Jungtinėje Karalystėje (UK, Glasgow) organizuojamas 78 Pasaulinio farmacijos ir farmacijos mokslo (78th FIP World Congress of Pharmacy and Pharmaceutical Sciences 2018) kongresas.

1819 m. sukurta Lietuvos Farmacijos sąjunga (LFS), o nuo 1995 m. tapo tikruoju *Tarptautinės farmacijos federacijos (FIP)* nariu. Lietuvos vaistininkai–praktikai, mokslininkai, akademinės bendruomenės nariai, studentai ir medicinos, farmacijos pramonės atstovai kasmet su pranešimais dalyvauja *FIP kongresų darbe*.

1998 m. LFS iniciatyva buvo atgaivinta prieškario Baltijos šalių tradicija: rengti kasmetinius farmacijos specialistų susitikimus farmacijos mokslo ir praktikos problemoms spęsti ir įkurtas **BaltPharm Forum** – tai tradicinis Baltijos šalių vaistininkų forumas, kuris rotacijos būdu kasmet rengiamas kitoje šalyje. *Forumo tikslas* aktyvinti Baltijos šalių bendradarbiavimą farmacijos srityje.

2016 m. Lietuvoje, organizuotas dviejų dienų Biomedicinos srities Farmacijos krypties **BaltPharm** forumas, kuriame dalyvavo su originaliu pranešimu dr. Carmen Peña - tarptautinės farmacijos federacijos (*FIP*) prezidentė. Šiame tarptautiniame renginyje dalyvavo 256 vaistininkai praktikai, mokslininkai, akademinės bendruomenės nariai ir medicinos, farmacijos pramonės atstovai, atstovaujantys 43 institucijas iš šešių šalių, o ypač gausiu dalyvių skaičiumi išsiskyrė Latvijos ir Estijos delegacijos. Forume perskaityti: 24 pranešimai plenariniuose posėdžiuose, kurie publikuoti „*Lietuvos Farmacijos žinių*“ žurnale (*Lithuanian Pharmaceutical News*) 2016 Nr. 1-2 (238-239) ir 33 stendiniai pranešimai, kurie publikuoti e-knygoje adresu <http://www.lfsajunga.lt/>

Pasauliniuose farmacijos ir farmacijos mokslo kongresuose ir *BaltPharm* forumuose skeidžamos pažangiausios, naujausios medicinos, farmacijos mokslo idėjos ir inovatyvios technologijos bei jų praktinis pritaikymas, vystant farmacijos mokslą pasaulyje ir Lietuvoje.

VEIKSNIAI, LEMIANTYS GYVENTOJŲ VAISTINIŲ PREPARATŲ PASIRINKIMĄ

Regina Motienė, Jūratė Zmitrulevičienė, Ugnė Avižonytė

Kauno kolegija

Šiuo metu vaistinių tinklai susiduria su dideliais ir nuolat kintančiais iššūkiais. Viena iš efektyviausių priemonių, kurias konkurencinėje kovoje galėtų naudoti farmacinės įmonės - tai suteikiamos farmacinės paslaugos aukšta kokybė, kadangi farmacijos specialistas vertina nereceptinių preparatų parinkimą, pateikia informaciją apie juos ir kokybiškai konsultuoja. Ypatingai didelis dėmesys kreipiamas į vartotojų lūkesčius, kuriuos įmonių atsakingi asmenys privalo atpažinti. Paciento lūkesčiai nuolat kinta dėl jau įgytos patirties vaistinėje bei gydymo įstaigoje. Be to didelę įtaką daro pažįstamų, kaimynų pasakojimai ir marketingo veiksniai: reklamos ir jose skleidžiama informacija. Gyventojų asmeninė patirtis tai - tarsi ženklas apsilankyti vienoje ar kitoje vaistinėje ir po farmacinės paslaugos suteikimo pacientas gali palyginti jos kokybę su lauktąja. To pasekoje nusprendžia, kurios vaistinės paslaugomis naudosis ateityje.

M. Bitonti ir kt. (2017) atlikę tyrimą nustatė, „jog svarbiausi marketingo veiksniai lemiantys paciento apsisprendimą pirkti vaistinius preparatus – farmacinė paslauga, vaistinė ir kaina. Minėtų veiksmų poveikis veikiantis visas gyventojų grupes yra reikšmingas, nes jų suvokimas padeda farmacijos specialistui realizuoti galimybę ne tik išduoti, bet ir individualiai padėti gyventojui įsigyti tinkamiausią vaistinį preparatą. Todėl kiekviena vaistinė turi iširti savo tikslinės rinkos lūkesčius, susijusius su teikiamomis kokybiškomis farmacijos paslaugomis. Svarbiausia, garantuoti, kad pacientas gautų paslaugas tokios kokybės, kokios jis tikisi ar net aukštesnės. M. Ardan ir kt. (2017) teigia,

kad reikalingi išsamesni moksliniai tyrimai išsiaiškinti, kokią poveikį daro pacientų elgsenai ir ekonominiams padariniams farmacijos marketingas.

Atlikus mokslinį tyrimą paaiškėjo, kad pacientų vaistinių preparatų pasirinkimui didelę įtaką daro marketingo veiksniai, kuriais gyventojai naudojami kaip efektyvia priemonė, padedančia priimti sprendimus, susijusius su vaistinių preparatų pasirinkimu vaistinėje ar užsakant elektroniniu būdu. Informacijos apie vaistinių preparatų šaltiniai priklauso nuo paties vartotojo pasirinkimo. Anot R. Aggarwal (2012) kiekvieno šaltinio nauda gali būti skirtinga. Be to vaistinių preparatų pasirinkimą įtakoja farmacijos specialistas. Jis padeda gyventojui suprasti pasirinkto vaistinio preparato būtinybę bei pritaikyti gydytojo suteiktas rekomendacijas ir įgytas žinias viešojoje erdvėje, taip nulemdamas kokybiško sprendimo priėmimą. Remiantis atliktu tyrimu, Lietuvoje gyventojų vaistinių preparatų pasirinkimui didžiausią įtaką daro kaina, kadangi pacientai renkasi tokius vaistinius preparatus, kurie atitinka jų išlaidų galimybes.

Literatūra

- 1. Aggarwal R, Consumer choise process: a quantitative research. 2012;
- 2. Bitonti, M., Patel, P. Dickinson R. etc.. The effect of counseling on willingness to use a hypothetical medication and perceptions of medication safety. 2017.
- 3. Mirzaei A, Pharm B, Carter S, Schneider S. Marketing activity in the community pharmacy sector – A scoping review. 2017.

TEPALŲ SU NATŪRALIOS KILMĖS MEDŽIAGOMIS MODELIAVIMAS IR KOKYBĖS VERTINIMAS

Birutė Pockevičiūtė¹, Kristina Ramanauskienė², Danguolė Grūnovienė¹

¹Kauno kolegija, Medicinos fakultetas
Farmakoteknikos katedra
²Lietuvos Sveikatos mokslų universitetas, Farmacijos fakultetas

Santrauka

Dermatologinėmis ligomis serga įvairaus amžiaus pacientų grupės. Odos ligų gausa bei jų pirmųjų simptomų pasireiškimas kelia susirūpinimą ne tik sergantiems pacientams, bet ir sveikatos priežiūros specialistams bei mokslininkams. Pacientai pajautę nepageidaujamus

simptomus, dažniausiai pirmiausia kreipiasi pagalbos į farmacijos specialistą. Visuomeninėse vaistinėse galima įsigyti ne tik hormoninių nereceptinių ar receptinių puskiečių vaistinių preparatų, bet ir natūralios kilmės gydomųjų kosmetinių priemonių. Ypatingai svarbu, kad farmacijos specialistas pacientui pasiūlytų kokybiškas, veiksmingas augalinės kilmės kosmetines priemones, atitinkančias paciento negalavimus. Optimaliam terapiniam poveikiui didelę įtaką daro vaistinės veikliosios medžiagos nešiklio parinkimas. Dėl šios priežasties reikalinga ieškoti naujų veikliųjų medžiagų nešiklių, modeliuoti

inovatyvius tepalų pagrindus įterpiant naujus komponentus. Aktualu sumodeliuoti puskietę formą kuri pasižymėtų odos apsauginiu, antiuždegiminiu, antioksidaciniu, antimikrobinu ir odą regeneruojančiu poveikiu ir ji būtų tinkama vartoti pakankamai ilgą laiką (2,3). Žmogaus odai yra būdingas pH nuo 4,5-5,5 (3). Silpnėjant rūgštinei odos apsaugai, didėja tikimybė uždegiminėms reakcijoms, todėl gali išsivystyti grybelinės ligos, spuogai, furunkulai ir šunvotės.

Tepalų pagrindų sudėtys modeliuojamos naudojant sviestmedį, baltąjį vazeliną, bevandenį lanoliną ir kitas pagalbines medžiagas. Be to naudojami gyvūninės kilmės pagrindai – kiaulių, žąsų taukai. Tyrimo metu sumodeliuoti tepalai, kurių sudėtyje veiklioji medžiaga skystasis propolio ekstraktas. Pagrindų modeliavimui pasirinktas,

vazeliną, lanoliną, kiškio taukai. Potenciometrinu metodu nustatyta, kad tepalams būdinga rūgštinė terpė (nuo 3,47 iki 4,45). Tepalai yra vienalytiški, priimtinių juslinių savybių. Biofarmacinio tyrimo *in vitro* rezultatai parodė, kad sumodeliuoti tepalų pagrindai yra tinkami veikliosios medžiagos nešikliai, nes 6 val. laikotarpyje atpalaiduojama apie 27 proc. veikliųjų junginių.

Rezultatai ir jų aptarimas

Į puskietės formos sudėtį įvedami atitinkami kiekiai kiškio taukų. Įterpiami į modeliuojamo tepalo pagrindus tirštasis ir skystasis propolio ekstraktai. Gaminami 50 g tepalai. Pagaminti 6 preparatai, kurių sudėtys pateikiamos 1 lentelėje.

Sudėties komponentai Tepalo nr.	Baltasis vazelinas (g)	Bevandenis lanolinas (g)	3 proc. tirštasis propolio ekstraktas (g)	Laukinio kiškio taukai (g)	Skystasis propolio ekstraktas (g)
1	47,5	0,5	1,5	0,5	-
2	48,0	-	1,5	0,5	-
3	-	-	1,5	48,5	-
4	45,0	-	5,0	-	-
5	29,5	0,5	5,0	15,0	-
6	44,5	0,5	5,0	-	-

1 lentelė. Puskiečių preparatų sudėtys

Atlikto tyrimo metu nustatytos tepalų pH reikšmės, kurios pateiktos 2 – oje lentelėje.

Tepalų grupės		I			II	
Tiriamieji tepalai	1	2	3	4	5	6
pH reikšmė	4,45± 0,09	3,58± 0,04	4,08± 0,09	4,40± 0,01	3,47± 0,06	4,34± 0,09

2 lentelė. Tepalų pH reikšmės

pH tirtuose preparatuose svyravo nuo 3,47 iki 4,45 (2 lentelė). Žemiausiomis reikšmėmis pasižymėjo N2, N5 tiriamieji tepalai, kurių pagrindo sudėtyje yra laukinio kiškio taukai. Tirtiesiems preparatams būdinga rūgštinė terpė, todėl jie yra tinkami infekcinių ligų gydymui.

Literatūra

- 1. Neiva K. G., Catalfamo D. L., Holliday S, Walle S. M., Pileggi R; Propolis decreases lipopolysaccharideinduced inflammatory mediators in pulp cells and osteoclasts; 2014.

- 2. Pasupuleti V. R., Sammugam L., Ramesh N., Gan S. H.; Honey, Propolis, and Royal Jelly: A Comprehensive Review of Their Biological Actions and Health Benefits; 2017.
- 3. Prakash C., Bhargava P., Tiwari S., Majumdar B., Bhargava R. K.; Skin Surface pH in Acne Vulgaris: Insights from an Observational Study and Review of the Literature; 2017.

„Tiesa“, tiesa.com
2017.06.22-28, Nr. 412

ĮTEISINTI SLAPTI PIRKĖJAI – PASKUTINĖ VINIS Į LIETUVOS FARMACIJOS KARSTĄ

Jau daugiau kaip 30 metų dirbu pagal vaistininko specialybę - iš jų 12 metų Londone, Anglijoje. Visą tą laiką su dideliu skausmu stebiu, kaip nyksta Lietuvos farmacija, kaip ji transformuojasi į primityviausia prekybą vaistais. 1991 metais Lietuvai atgavus nepriklausomybę, visa tuometė vaistininkų visuomenė šventai tikėjosi stipresnių mokslo, švietimo, technologijų investicijų į farmacijos sritį. Visi buvome pasiryžę toliau puoselėti mūsų ALMA MATER įskiepytas farmacijos tradicijas, jas gerbti ir tęsti. Juk anais laikais Lietuvoje veikianti farmacijos sistema buvo pavyzdys visai per 300 mln. žmonių turinčiai šaliai. Visi važiuodavo pasimokyti iš mūsų vadovų, - kaip turėtų būti tvarkomasi. Negaliu nepacituoti ilgametės vyriausiosios farmacijos valdybos viršininko pavaduotojos prekybai, garbaus amžiaus sulaukusios Reginos Žukienės žodžių: „Anais laikais Lietuvos farmacija buvo pavyzdinė ne tik Sovietų Sąjungoje, bet stebino ir užsienio turistus. Dabar siekdami pelno farmaciją į savo rankas sugriebė godūs verslininkai, nėra specialistai, kuriems svarbu tik pinigai, o sąžiningi, dori farmacininkai liko už borto - tapo tikrais baudžiauninkais“. Deja, tai tikra tiesa. Su Lietuvos Nepriklausomybe atėjo ir „naujų-vaistininkų“ laikotarpis, vyravo viską išmanančių gydytojų, gariūninių verslininkų ir įvairiomis sporto šakomis besidominčių sportininkų supratimas apie farmaciją. Vos per metus buvo sugriauta visa tai, kas buvo kurta nuo II pasaulinio karo pabaigos, paminta vaistininko profesija, tradicijos, garbė, profesionalumas. Lyg dabar atsimenu paskutinio Lietuvos farmacijos vadovo, amžina atilsį gerb. V. Sakalausko žodžius: „Galvą nukirst galima greitai, bet ar užsiauginsite taip greit naują?“

Farmacija pavirto politinių partijų kovų arena. Per 26 nepriklausomybės metus pasikeitė 25 sveikatos ministrai, 12 Farmacijos departamento direktorių! Visi jie uoliai vykdė „naujųjų vaistininkų“ pageidavimus. Įnoriūs, užsakymus. Buvo be jokių skrupulų keičiami neįtikusieji Farmacijos departamento vadovai, vėl skiriami ir vėl keičiami. Farmacijoje įsišaknijo korupcija, lojalumas „naujiesiems vaistininkams“ pakeitė profesionalumą, pseudoambicijos užgožė sveiką protą, reikalingi žmonės neatsižvelgiant į jų profesijas, išsilavinimą buvo susodinti į reikiamus postus išstumiant ilgus metus dirbančius profesionalus. Taip Lietuvos farmacija neteko savo veido, išsigimė, nusirito iki gariūninio prekybos vaistais supratimo.

Dirbdamas Londone jau ne vienerius metus matai, kaip turi būti tvarkomas visas farmacijos ūkis, kaip

atsakingai vaistininkai reaguoja į visuomenės poreikius ir kaip visuomenė atsidėkodama jiems už tai gerbia juos, jų profesiją. Tai, ką mes matome šiandien Lietuvoje, - „naujųjų vaistininkų“ sukurta vaistų prekybos sistema, pagal kurią jau 25 metus yra melžiamas Lietuvos valstybės biudžetas, apgaudinėjami, mulkinami ir stekenami Lietuvos gyventojai. Ši sistema visiškai nieko bendra neturi su farmacija. Taigi pažvelkime, kuo gi ypatinga vaistų prekyba Lietuvoje.

Pirma. Registruotų tu pačių gamintojų generinių vaistų kainos Lietuvoje 5-10 kartų didesnės nei Anglijoje! Iki šios nėra vienas iš Sveikatos apsaugos ministerijos ir Farmacijos departamento vadovų negali paaiškinti, kodėl taip yra, o spaudoje pasirodantys jų pareiškimai yra ne kas kita kaip pigi demagogija patikliai tautai.

Antra. Vaistų kompensacijos sistema Lietuvoje unikali. Žmogui kompensuojamas vaistas 100 proc. ir jam vis tiek reikia dar primokėti? Vienas pavyzdys, -

Caps. Omeprazolim 20 mg N28 - Lietuvoje deklaruota kaina - 3,99 Eur.

Caps.Omeprazolium 20 mg N28 - Jungtinėje Karalystėje - 0,56.

Mažmeninė šio vaisto kaina yra 4,32 euro. Taigi už šį kompensuojamąjį vaistą, esant 100 proc. kompensacijai, valstybė šią kainą deklaravusiam UABui sumoka 2,74 euro, o pacientas jam primoka dar 1,58 euro! Žmogus, turintis šiam vaistui 100 proc. kompensaciją, savo priemoka sumoka trigubai daugiau, nei yra gamyklinė kaina!!! Maža to, dar ir VALSTYBĖ UABui prideda 2,74 euro! Metinis šio vaisto poreikis Lietuvoje yra 50 000 pakuočių, t y. Lietuvos piliečiai, turintys 100 proc. valstybės kompensaciją, moka UABui 79 000 eurų per metus ir valstybė iš biudžeto dar atseikėja 137 000 eurų. Iš viso šis vaistas Lietuvos piliečiams atsieina 216 000 eurų per metus. Anglijoje 50 000 vnt. compensuojamojo omeprazolio pakuočių valstybei kainuoja 45 500 svarų ir be jokių paciento priemokų. Per metus susidaro nei mažas nei didelis 170 500 eurų skirtumas. Dabar padauginame šią sumą iš 25 metų, - gautume 4 262 500 eurų. Tiek yra permokėta tik už vieną vaistą!!! Toliau padauginame šią sumą, pavyzdžiui, iš 1000 vaistų, kurie Lietuvoje yra registruoti kaip generiniai, - išeitų gana apvali suma, kuri yra permokėta Lietuvos gyventojų ir Lietuvos biudžeto per paskutinius 25-erius metus.

Tai Lietuvos vaistų prekybos fenomenas, kurį pakartoti bet kurioje kitoje šalyje paprasčiausiai neįmanoma. Vargšas Lietuvos kaimo pensininkas, įdomu, ką jis darytų, jei žinotų, kad už šį vaistą, kurį valstybė jam kompensuoja 100 proc., mokėdamas 1,58 euro kaip priemoką jis apmoka ir savo gydytojo kelionę į Kanarų salas? Protėviai kapuose apsiversių sužinoję, kokios Lietuvos šiandien jų vaikai yra sulaukę. Iš tribūnų garsiai šaukiama, jog vaistų gamyklos apmoka lietuvių gydytojų keliones į „konferencijas“ - ir kas čia tokio? Grynas melas. Iš tikrųjų būtų nieko tokio, jei gamykla tikrai apmokėtų Lietuvos gydytojų keliones iš savo kišenės, bet taip nėra. Gamykla bet koku atveju

pasiima savo vaisto kainą 0,56 euro už pakuotę, o toliau valstybė ir jos pensininkai aplinkiniais keliais per UABus dar apmoka ir savo gydytojų, ir vaistų prekybos verslo pilkųjų kardinolų gerovę. Kiekviena UAB deklaruodama vaisto kainą Lietuvai iš karto į tą kainą įtraukia ir reikalingų vaistų prekybai plėtoti išlaidų sąnaudas.

Trečia. Stebina vaistinėse esanti maisto papildų reklama su savo nuolaidomis, taip pat pačių maisto papildų kainos. Ar vaistinė yra ta vieta, kur galima reklama? Užėjęs į ją tarp reklaminių skydų su nuolaidomis sunkiai atsirenki, kokia gi iš tikrųjų maisto papildų kaina? Taigi maisto papildų kaps. „Liuberin“ gamyklinė kaina yra 1,07 euro, vaistinėje jis kainuoja 12,99 euro!!! Po to šiam produktui suteikiama 40 proc. nuolaida ir gyventojas turi sumokėti 7,79 euro su priedu, kad pirkdami sutaupote 5,20 euro! Nesuprantu, kur pirkėjas čia sutaupo? Nuo pačių susigalvotos kainos? Valstybinės vaistų kontrolės vadovui, matyt, neleista maryti šios akivaizdžiai įžūlios apgaulės vidury baltos dienos. Iš kitos pusės, nieko nuostabaus, - juk vadovas yra ne vaistininkas, o „sistemoje“ dirbantis gydytojas. Įdomu pačiam darosi, koku būdu Anglijoje valstybinės vaistų kontrolės vadovo postą galėtų užimti gydytojas? Ketvirta. Negaliu patikėti tuo, kad valstybė darbu su vaistininkais įteisino slaptuosius pirkėjus! Jeigu valstybėje vyrauja nuomonė, kad visi vaistininkai pažeidėjai arba būsimi pažeidėjai, kyla klausimas, kam šitai valstybei reikalingi vaistininkai ir farmacija? Išeina taip, kad šiandien mokslo įstaigos rengia potencialius pažeidėjus. Tai spjūvis į veidą visiems dirbantiems vaistininkams ir tai yra paskutinė vinis į Lietuvos farmacijos karstą. Valstybė, užuot įjungusi visus savo svertus tvarkai farmacijoje įvesti, rado atpirkimo ožį - vaistininką, stovintį prie kasos aparato, o „naujųjų vaistininkų sistema“ trimis skatikais pakoreguota gyvuoja toliau. O gal pati valstybė yra taip išsigimusi, kad jai pačiai reikalingas šis žaidimas?

Penkta. Gydytojų tiesioginis kišimasis į formacijos sritį. Tokių pavyzdžių pilna, - ten, kur turėtų dirbti vaistininkas profesionalas, tas pareigas užima lojalus „sistamai“ gydytojas, kurio užimamomis pareigomis naudojasi visa „naujųjų vaistininkų sistema“. Prieš porą metų yra nuskambėjęs VALENTIS gamyklos vadybininkų susitarimas su per 100 Lietuvoje dirbančių gydytojų. Šios lietuviškos gamyklos vadybininkai vaistais prekiaavo su gydytojais tiekdami jiems vaistus tiesiai į kabinetus, t y. vyko prekyba vaistais apeinant vaistines. Tai grubiausias šimtmečiais nusistovėjusios farmacijos tvarkos pažeidimas. Gydytojų nesiskaitymas su farmacija, jos niekinimas ir jų nebaudžiamumas svariai prisidėjo prie dabartinio chaoso farmacijoje.

Žiūrint į šią sukurtą „naujųjų vaistininkų sistemą“ sveiko proto žmogų būtų sunku [tikinti, kad ją sukūrė vaistininkai. Šiandien mes visi matome šios sistemos rezultatus ir visi valgome jos vaisius.

Visame civilizuotame pasaulyje Farmacijos departamentas turi tarnauti valstybei ir žmogui. Lietuvoje atvirkščiai, - visokiomis priemonėmis stengiamasi

pateisinti „sistamai“ turtus kraunančių UABų savivalę ir nebaudžiamumą. Pataikūniško, lojalaus „sistamai“ Farmacijos departamento rankomis šiandien farmacija yra galutinai sužlugdyta. O jo vykdoma politika prilygsta lėtiniam tautos genocidui. Ir svarbiausia - jokios atsakomybės! Man tikrai sunkiai suvokiama, kodėl taip yra? Visi socialiniai tinklai lūžta nuo negatyvaus požiūrio į farmacijoje susiklosčiusią padėtį. Pagaliau kam gi atstovauja Sveikatos apsaugos ministerija, Farmacijos departamentas? Valstybė yra patikėjusi jiems savo žmonių sveikatą ir jie turi prisiimti atsakomybę už tai, kas dabar vyksta vaistinėse. Farmacijos departamentas ir jį kuriojanti „sistema“ šiandien yra didžiausias pūlinys visuomenėje.

Blogiausia, kad taip yra iškreipiama tikroji Lietuvos vaistininkystė su senomis savo tradicijomis. Šiandien visuomenė yra supriešinta su tikrąja vaistininkystė, vaistininku, kuris iš tikrųjų nori sąžiningai dirbti pagal savo specialybę ir už tai gauti savo kompetenciją atitinkantį atlygį. Neįsivaizduoju, kaip savo profesijos kolegoms Anglijoje reikėtų pasakyti, kad Lietuva atgavusi nepriklausomybę ne priešų, o savo pačių rankomis, Lietuvos farmacijos muziejus 2016 metų spalio 1 dienos duomenimis, sunaikino 176-ias šimtametes tradicijas turinčias vaistines! Visai neseniai teko pamatyti dokumentinę juostą apie Lietuvos farmacijos pramonę -http://www.lrt.lt/mediateka/irasas/163698/stop_juosta.

Pirmas klausimas, kuris kilo peržiūrėjus šią juostą, kas gi tie barbarai ir kaip jie atsirado farmacijoje? Jų atėjimą į farmaciją Lietuvai atgavus nepriklausomybę lyginu su barbarizmu, kuris sunaikino visa tai, ką pažangaus žmonija iki to laikotarpio buvo sukūrusi farmacijoje.

Lietuvoje kiekvienais metais lieka vis mažiau žmonių, kurie žino, kas yra pagarba specialybei, specialistui, pacientui, klientui, paprastam žmogui. Į kiekvieną farmacijos specialistą jūs žvelgiate ne kaip į kuriantį žmogų, o potencialų pažeidėją. Gerbiami „naujieji vaistininkai“, kaip jūs negalite suvokti, kad jūsų paviršutiniškas, mėgėjiškas aktualių vaistininkystės klausimų sprendimas, kompetencijos stoka sunaikino tai, kas buvo kurta dešimtmečiais, jūs sumindėte šimtametes tradicijas turinčią vaistininkystę! Praėjo dvidešimt penkeri nepriklausomybės metai, buvo pakankamai laiko įrodyti savo kompetenciją ir profesionalumą, deja, to neįvyko... Rezultatas apgailėtina liūdnas. Šiandien jūs savo nekompetentingo darbo rezultatus bandote pridengti sprendimais, kurie yra civilizuotai visuomenei nesuprantami. Dabar dar yra galimybė susigrąžinti tuos, kurie išmano šį darbą ir žino, ką reikia daryti šiandien. Bet kiekvieną dieną tos galimybės nyksta...

Pagarbiai Anatolijus Kostiukevičius

Lietuvos ir Jungtinės Karalystės vaistininkas
Jungtinės Karalystės Karališkosios vaistininkų draugijos narys

Elena Sinickaitė-Kasperavičienė

(1923 05 05 – 2017 08 18)

Elena Sinickaitė gimė 1923 m. gegužės 5 d. Gimnaziją baigė Šiauliuose. Noras įsigyti farmacijos profesiją išsipildė baigus provizoriaus padėjėjo kursus Vytauto Didžiojo universiteto medicinos fakultete. 1945 m. studijas baigė pirmoji laida ir Elena gavo provizoriaus padėjėjos diplomą. Studijų metu paskaitas skaitė farmacijos profesoriai B. Šiaulis, P. Raudonikis, K. Grybauskas. Turėdama diplomą ji pradėjo dirbti Šiauliuose Vokiečių vaistinėje, trumpą laiką stažavosi Prancūzijoje, o praūžus karo audrai, kurios metu buvo sugriautas tėvų namas, 1946 m. išvyko su mama į Turgelius. Tai bažnytikėmis, esantis į šiaurę nuo Šalčininkų, dešinajame Merkio krante. Čia ji pradėjo profesinę veiklą vaistinėje. Pirmąją vaistinę šiame miestelyje 1925 m. įkūrė provizorius B. Apenas. Šioje vaistinėje Elena Sinickaitė-Kasperavičienė dirbo apie 40 metų. Vaistinė buvo įsikūrusi erdviame mediniame name, kurio vienoje pusėje buvo vaistinės patalpos, o kitame – vaistinės vedėjos gyvenamosios patalpos. Vaistinės vedėja pati gamino vaistus, aptarnaudavo vietinius gyventojus, kurių dauguma nemokėjo lietuvių kalbos. Teko bendrauti rusiškai, lenkiškai, gudiškai. Man teko 1964 m. baigus

farmacijos studijas Kauno medicinos institute (KMI) keletą mėnesių dirbti Turgelių vaistinėje, pavaduojant vedėją, išėjusią atostogų už keletą metų. Vedėja viską paaiškino, kaip gaminti vaistus, kur yra vaistinės žaliavos ir indai, kaip bendrauti su vaistinės lankytojais. Esu dėkingas pirmajai mano praktikos mokytojai už vertingas žinias. Turėdamas laisvo laiko po darbo valandų suradau vaistinės palėpėje nenaudojamų senų vaistinės indų – štanglazų. Paklauses vedėjos, ar negalėtum tuos indus perduoti į Kaune esantį farmacijos muziejų. Vedėja pritarė šiai minčiai ir palinkėjo geros kelionės pervežant keletą dėžių būsimų eksponatų į KMI esantį farmacijos muziejų. Esame dėkingi mus palikusiai Kolegei už muziejaus fondų turtinimą. E. Kasperavičienė į pensiją išėjo 1992 m. pabaigoje.

Turgelių vaistinės lankytojai prisimena Velionę kaip kompetentingą specialistę, kuri kiekvienam pacientui įteikdavo ne tik vaistus, bet ir nuotaikingą žodį, palinkėdama greičiau pasveikti. Netekome jautrios asmenybės, kuri gydė gyventojus ne tik vaistais, bet ir rūpestingais patarimais, negailėdama kiekvienam padovanoti šypsena...

LFS Valdyba reiškia nuoširdžią užuojautą Velionės dukrai ir sūnui, giminėms ir artimiesiems.

Prof. Eduardas Tarasevičius

Farmacijos Žinios

XIV m. Kaunas, 1937 m. Birželio m. Nr. 6 (114)

Naujas Latvijos Universiteto farmacijos chemijos profesorius Dr. pharm. J. Maizits.

Š. m. gegužės mėn. 19 d. Latvijos universiteto Taryba išrinko chemijos fakulteto farmacijos chemijos profesorium vyresn. docentą Dr. pharm. J. Maizits.

Universiteto Tarybos nutarimą Ministerių kabinetas patvirtino š. m. birželio mėn. 1 d.

Profesorius Dr. pharm. J. Maizits gimė 1883 m. 10/V Liepos valsčiuje. Pradžios mokslus ėjo Valmiero privačioje gimnazijoje ir 1898 m. išlaikė eksterno egzaminus Rygoje prie buv. Nikalojaus gimnazijos. Toliau pasišventė farmacijai.

Prof. Dr. pharm. J. Maizits.

Pirmiausia įstojo į senąją Viazmos vaistinę, kur dirbo iki 1901 m., kaip mokinys. 1901 metais Dorpatio universitete išlaikė egzaminus vaistinininko padėjėjo pažymėjimui gauti. Po to praktikavo vaistinėse iki 1904 metų, kada įstojo į Dorpatio universitete medicinos fakulteto farmacijos skyrių, kurį ir baigė 1908 metais su provizoriaus diplomu.

1908 m. buvo pakviestas ir priėmė jaun. laboranto (asistento) vietą Dorpatio universitete Farmacijos Institute. Keletai metų pralinkus, buvo pakeltas į vyr. asistentus. Tas pareigas ėjo iki Dorpatio universiteto evakuacijos į Voronežą 1918 metais.

Per tą laiką J. Maizits išlaikė visus reikalaujamus egzaminus kaip teoretiškus, taip ir praktiškus farmacijos magistro laipsniui įgyti ir nuo 1909 m. iki 1914 m. ruošė mag. farmacijos disertaciją tuo laiku buv. Farmac. Instituto direktoriaus prof. Kondakovo duota tema apie pineno halogengidratų ir jų pavertimą cikleno ir santeno tipų angliavandeniliais. Prasidėjus pasauliniam karui, šią disertaciją apginti nebuvo galimybės, nes J. M., kaip rezervo farmaceutas, buvo pašauktas į aktyvią karo tarnybą. Be kitko per tą laiką buvo parašyta ir atspausdinta keletas kitų jo mokslo darbų, iš kurių du buvo apdovanoti aukso medaliais. Keleta kartų buvo siųstas į užsienį, kur dirbo ir tobulinosi specialiuose dalykuose.

Karo tarnyboje iš pradžios buvo paskirtas 307 ligoninės vaistinės vedėju, paskui 6 karo lauko vaistų sandėlio vedėju, o 1916 metais paskirtas į armijos štabo sanitarijos skyrių farmacijos reikalų

vedėju. Čia jo uždavinys buvo vesti priešdujinės apsaugos medžiagos sandėlį ir prižiūrėti karo lauko vaistinių skyrius.

1918 m. rudenį Dorpato universitetas buvo perkeltas į Voronežą ir, organizuojant jį ten iš naujo, J. Maizits buvo pakviestas docentu prie farmacijos katedros. Be to, jis dirbo dar naujai atidarytoje aukštesnėje farmacijos mokykloje, kaip farmacijos chemijos ir kiekybinio analizo docentas, skaitė paskaitas įvairiuose specialiuose kursuose ir buvo Voronežo farmaceutinio fabriko chemijos dalies vedėju.

Sugrįžus į Latviją 1921 m., jis buvo išrinktas Latvijos universiteto chemijos fakulteto docentu ir 1922 m. paskirtas vyresniuoju farmacijos chemijos docentu. Dvi vasaras J. Maizits išnaudojo dirbdamas Vienos universitete, kur tęsė anksčiau pradėtus mokslo darbus ir susipažino su vaistų biologiniais ir mikrocheminiais tyrimo metodais.

Pastarųjų 12 metų bėgyje prof. J. Maizits buvo komandiruojamas ir dalyvavo daugelyje tarptautinių kongresų, kur atstovavo Latvijos farmacijai.

Jis yra Latvijos farmaceutų draugijos atstovas tarptautinėje farmaceutų federacijoje ir tos federacijos biuletenio bendradarbis ir taip pat Latvijos atstovas Europos vaistingųjų augalų skatintojų organizacijos ir bendradarbis tarptautinio vaistingųjų augalų manualo sudarymo komisijos.

Chemijos fakultete prof. J. Maizits dirbo, kaip fakulteto bibliotekos komisijos narys ir buvo nuo 1924 — 1926 m. ir paskui nuo 1928 — 1931 m. fakulteto sekretorium. Taip pat ir sekantiems mokslo metams jis išrinktas fakulteto sekretorium.

Š. m. pavasarį jis apgynė farmacijos daktaro disertaciją tema: „Latvijos paparčių ekstraktų tyrinėjimai.“

Prof. J. Maizits energingai darbuojasi daugely mokslo draugijų, aktyviai dalyvauja profesinėje organizacijoje ir yra nenuilstamas Latvijos farmacijos žurnalo bendradarbis.

Latvijos universiteto farmacijos skyrius priskirtas ne prie medicinos, bet prie chemijos fakulteto.

Šiame fakultete, tarp kitų mokslo jėgų, be paminėto prof. Dr. pharm. J. Maizits, farmacijos šeimai priklauso dar šie profesoriai:

Mag. ir Dr. pharm. E. Zarinš, Mag. ir Dr. pharm. E. Svirlovski ir keletas asmenų jaunesn. mokslo personalo.

Latv. farm. žurnal. 1937/6. J. Ž.

Kronika.

— Naujas „V. R. M. Lietuvos medicinos, veterinarijos ir farmacijos įstaigų ir personalo sąrašas“ (Sveikatos Departamento 1937 m. oficialus leidinys) jau išėjęs ir galima gauti pirkti Centr. Valdž. Vaistų Sandėlyje, Kaune, Aleksoto g-vė Nr. 11. Kaina: Kaune 8 Lt., provincijoje 9 Lt. su atsiuntimu.

— Farm. D-ras B. Šiaulis pakeltas V. D. Univ-to Medicinos Fakulteto farmakologijos katedros docentu.

97,4%

didmenos klientų nurodė, kad
yra patenkinti bendradarbiavimu
su Tamro*

Norite sužinoti daugiau? Susisiekiite:

Eglė Pietarytė 8 (698) 433 82, egle.pietaryte@tamro.com
Jovita Migonienė 8 (662) 229 44, jovita.migoniene@tamro.com

* Phoenix klientų pasitenkinimo vertinimo apklausa, 2017.02

SAVAITGALIS PANEVĖŽYJE IR BIRŽŲ KRAŠTE

(straipsnis parašytas šiaurės aukštaičių „panevėžiškių“ tarpe)

SAVAITGALS PANVEŽE I BIRŽŲ KRAŠTI

Kiek gi susityks galem šnekėt apė darbu, vaistininkystės problems pas mum i svetur. Juk kiekvieno grupė tarp vaistiniku gal būt artistų, daininykų, muzikontų, dailinykų, kolegų, turinčiu pomėgs gamint i vaišint a tiesiog ragaut – juk visu tuo galem pasidalint i pradžiugint sava buvus bendramoksls. Tam i pakvetem grupioks šimet šiaures aukštaičių krašta pažiūrėt, pajust Šiaures Aukštaitijas dvasiu, išgirst aukštaitišku šnektu (užtat tep i rašo), paragaut krašta patiekalu.

Susitikima viet – poilsia viete Žaliojo girio, plytinčio netol Panevėžė. Toliau keles pro Vabalninku ved un Biržs, garsiųjų Radvilų miestu, kraštu įdomų sava geomorfologinės ypatumės, garsų i gausų rašytojės, poetės, Lietuvė įvairios sritys nusipelnusės žmonim. Biržuos lauke i alos kelia renginė, kas gi tam krašt nebūn pavaišints skani alum. Į susirinkus buva prabilť aukštaitišk šnekt, įpylt alos, paduot sūrė, i da palinkėt “un sveikatu”, palinksmint gražiom dainelam, pakviest paskudučiuot i pasišk.

Tėp studijuodam ta krašta istorini, kultūrini, kulinarini paveldu gerū pusdenį pralaidžiam Biržos: Biržų pilį, jas arsenali, Biržų alos daryklė, pereinam ilgiaus Lietuvo liept par ežeru, pasigrožim Astrava dvar, apžiūrem garsiuju karstini įgriuvu - Karvės olu i karstinių įgriuvų teritoriju bei pasigrožem iš apžvalgas bokšta Kirkilų karstinės ežerėlės. Besiklausydami dainu pagal biržiečių poetų eils

i patys dainuodam pasukam atgal Žaliosios link.

Vakars buva malons: be uodu, be letos, šilts i gers. I padainavam, i pašokam, i padiskutavam, ir savanorė vaidina bei gerokė vis pralinksmina viktorino “Atspėk garsųji biržietį”, kas norėja, tas nustebina draugs sava talent i pasidalija savo pomėgės. Rytu tradiciškė lauke pirtela, bendri pusryčė, vėliau gard grupiokės Aušras pietum išvirt sriub su mundru itališk pavadinim “Minestrone”.

Grupės vėliau perduot kaunietėm grupiokėm Ritė ir Daivė, kitų metų susitikima organizatorėm.

Iki kita karta.

Jolant Narbutene,
Kauna medicinas
instituta
FF XXXII-as
laidas absolvente

15min.lt
2017.08.14

Karas dėl vaistų parduotuvėse ir degalinėse: vaistininkai gąsdina nauja diagnoze – vaistalige

INGA SAUKIENĖ

Dar pavasarį Sveikatos apsaugos ministerija paskelbė apie savo ketinimą leisti prekiauti nereceptiniais vaistais parduotuvėse, degalinėse, kioskuose ar kitose mažmeninės prekybos vietose. Esą taip padidėtų jų prieinamumas provincijoje bei dėl padidėjusios konkurencijos mažėtų kaina. Vaistininkų šie argumentai neįtikina, jie vardija grėsmes, kurios, jų manymu, padarys didžiulę žalą žmonių sveikatai.

Lietuvoje - bene daugiausia vaistinių Europoje.

Lietuvos farmacijos sąjungos prezidentas Eduardas Tarasevičius teigė, kad jau du Seimai bandė kelti klausimą dėl leidimo vaistus pardavinėti prekybos centruose ir degalinėse, priimti galutinio sprendimo taip ir nepavyko. Anksčiau tokį siūlymą teikdavo opozicija, tačiau šįkart jis atsидūrė pozicijos programoje.

„Atsimenu, pirmą kartą svarstant šį klausimą buvo argumentuojama tuo, kad kai apribojo alkoholio prekybą degalinėse, o po to visai pašalino iš jų alkoholį, buvo norima pagelbėti degalinėms ir alkoholį pakeisti vaistais. Kokie dabar motyvai – mums nežinoma. Girdėjome tik vieną argumentą – esą vaistai atpigės, jeigu bus pradavinėjami prekybos centruose ir degalinėse, bet tai yra netiesa. Degalinėse parduodami maisto produktai yra netgi brangesni negu įprastose parduotuvėse. Taigi ir vaistai nebus pigesni.

Lietuva pagal vaistų prieinamumą, t. y. vaistinių skaičių, užima antrą vietą po Bulgarijos. Taigi vaistų prieinamumas pas mus bene geriausias Europoje. Lietuvoje yra apie 1400 vaistinių ir apie 700 pirminės asmens sveikatos priežiūros punktų, kurie prekiauja vaistais, taigi žmonėms tikrai nėra problemų įsigyti vaistų“, – tikino pašnekovas. Vaistininko teigimu, JAV, kur kai kurie nereceptiniai vaistai taip pat parduodami prekybos centruose, kasmet apie pusantro milijono žmonių paguldoma

į ligoninę su vaistaligės diagnoze. Iš jų 100 tūkst. nepavyksta išgelbėti, t. y. jie miršta.

Vaistininko teigimu, JAV, kur kai kurie nereceptiniai vaistai taip pat parduodami prekybos centruose, kasmet apie pusantro milijono žmonių paguldoma į ligoninę su vaistaligės diagnoze. Iš jų 100 tūkst. nepavyksta išgelbėti, t. y. jie miršta. E.Tarasevičius įsitikinęs, kad supaprastinus vaistų pardavimą ir Lietuvoje teks į diagnozių sąrašą įtraukti tokį pavadinimą, kaip vaistaligė.

Vaistinėse bent jau yra galimybė pasiklausti.

Paklaustas, kas gi pasikeis, jei ir dabar daugelis vaistinių tampa savitarnos zonomis, kuriose patys žmonės savo nuožiūra perkasi vaistus, E.Tarasevičius patikino, kad žmogus bent jau turi galimybę paklausti.

„Jei žmogus perka vaistus, kuriuos žino, jau vartojo, viskas gerai. Tačiau jeigu žmogus nusiperka naują vaistą arba geria dar kokius nors vaistus, ir šis vaistas su jais nedera arba turi tą pačią veikliąją medžiagą, pasekmės gali būti liūdnos. Kas jam tai paaiškins prekybos centre? Paprasčiausias aspirinas turi 19 kontraindikacijų, kada šio vaisto vartoti negalima. Ar degalinių pardavėjas gali tai žinoti? Kai diskutavome apie tai prieš keletą metų, buvo aiškinama, kad gal jiems bus suorganizuoti poros savaitinių kursai. Tai juokinga – vaistininkai mokosi nuo 3 iki 5 metų.

Taigi tokios diskusijos mums kelia didžiulį nerimą, nes bus padaryta žala žmonių sveikatai. Pavyzdžiui, paracetamolis turi 1750 pavadinimų, vien Lietuvoje jo pavadinimų – kelios dešimtys. Kas žmogui paaiškins, kad tai tas pats paracetamolis? O tai labai toksiškas preparatas, užfiksuotas ne vienas lėtinio apsinuodijimo paracetamoliu atvejis. Labiausiai nuo jo nukenčia kepenys. Vaistai nėra paprasta prekė. Tai cheminiai preparatai, darantys didelį poveikį mūsų organizmui, todėl pats žmogus negali nuspręsti, kokį vaistą jam pasiimti“, – teigė vaistininkas.

Lenkai svarsto atsisakyti prekybos vaistais degalinėse.

Pasak E.Tarasevičiaus, daugelyje Europos šalių tokia pati vaistų pardavimo sistema, kaip Lietuvoje. Lenkai šiuo metu degalinėse parduoda kai kuriuos vaistus, tačiau šiuo metu Lenkijoje vyksta diskusija, kad verta juos grąžinti į vaistines. Taip pat Lenkijoje

prieš keletą mėnesių buvo priimtas nutarimas, kad vaistinės savininkas gali būti tik vaistininkas.

„Verslininkas, turėdamas įmonę, siekia vienintelio dalyko – pelno. Tuo tarpu vaistininkas yra davęs Hipokrato priesaiką nepakenkti žmogaus sveikatai, taigi jis turi laviruoti tarp ekonominės ir sveikatinimo veiklos, nes vaistininkas – ne prekybos atstovas. Deja, pas mus vaistinės pradėjo kurtis pagal JAV, o ne pagal senųjų Europos šalių pavyzdį. Dažniausiai vaistinių tinklų savininkai yra ne vaistininkai ir jie iš vaistinių daro verslą“, – aiškino pašnekovas.

Vis dėlto jis pripažino, kad ir kitose Europos šalyse, ne tik Lenkijoje, prekybos centruose parduodami tam tikrų grupių vaistai, tačiau, jo manymu, europiečiai labiau išprusę šioje srityje, turi daugiau žinių apie žalingą vaistų poveikį, atsargiau vartoja vaistus nei lietuviai.

E.Tarasevičius: ar ir teatre reikės kioskelį atidaryti?

„Ypač jaunimas dažnai išsako nuomonę, kad jie neturi laiko važiuoti vaisto specialiai į vaistinę, daug paprasčiau jį nusipirkti kartu su maistu. Arba vakare pradėjo skaudėti galvą, o vaistinės jau neveikia: ką daryti? Mano patarimas paprastas.

Kiekvieniame automobilyje privaloma vaistinė. Ten visada yra vietos ir galima įsidėti papildomų vaistų. Juk visi žino savo problemas – vienam kartais pradeda skaudėti galvą, kitą užpuola kitos bėdos. O ką daryti, jei galvą pradės skaudėti teatre? Ir ten kioskelį reikia atidaryti? Juk nesudėtinga į rankinę įsimesti minimalią sau reikalingo vaisto dozę nenumatytam atvejui“, – piktnosį pašnekovas. O ką daryti, jei galvą pradės skaudėti teatre? Ir ten kioskelį reikia atidaryti? Juk nesudėtinga į rankinę įsimesti minimalią sau reikalingo vaisto dozę.

Išgirdę apie valdžios ketinimus įteisinti vaistų pardavimą prekybos centruose ir degalinėse, vaistininkų atstovai apsilankė pas sveikatos apsaugos ministrą, tačiau iš jo lūpų išgirdo, kad tai ne specialistų, o politinis sprendimas.

E.Tarasevičiaus žiniomis, jau parengtos Farmacijos įstatymo pataisos, kuriose detalai išdėstyta, kaip vyks prekyba vaistais mažmeniniame tinkle. Nurodytos penkios terapinės vaistų grupės, kuriomis ten bus galima prekiauti, pavyzdžiui, skausmą malšinantis, virškinimo sistemą veikiantys, dermatologiniai preparatai.

SAM ketinimų neatsisako

Sveikatos apsaugos ministerijos (SAM) Farmacijos departamento direktorė Gita Krukienė taip pat sutiko, kad vaistiniai preparatai yra ypatinga prekė, kurios neteisingas vartojimas gali pakenkti sveikatai. Tačiau dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus kaime užsidaro vaistinės, taip pat pirminės sveikatos priežiūros įstaigos, per kurias vaistinės aprūpindavo kaimo gyventojus vaistiniais preparatais.

Atitinkamai šiuose rajonuose blogėja vaistinių preparatų prieinamumas gyventojams. Taip pat nedaug yra naktį dirbančių vaistinių. Todėl Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama gerinti nereceptinių vaistinių preparatų prieinamumą, jau pavasarį buvo pateikusi projektą, kuriuo siekta įteisinti tam tikrų nereceptinių vaistų pardavimą mažmeninės prekybos vietose.

Derinant projektą su institucijomis ir visuomene buvo gauta įvairių pastabų. Į dalį pastabų buvo atsižvelgta ir artimiausiu metu patobulintas projektas bus pakartotinai teikiamas derinti Teisingumo, Ūkio ministerijoms, Konkurencijos tarybai bei kitoms atsakingoms institucijoms ir visuomenei.

Pagerėtų skubiai reikalingų vaistų prieinamumas.

„Projekto tikslas – pagerinti tam tikrų nereceptinių vaistinių preparatų prieinamumą gyventojams, leidžiant juos parduoti mažmeninės prekybos vietose, tokiose kaip degalinės, prekybos centrai ir pan. Tikrai nesiūloma leisti parduoti visus nereceptinius vaistus. Siūloma leisti parduoti tik tam tikrus dažniausiai vartojamus, kurie paprastai perkami gydyti nedidelius sveikatos sutrikimus.

Siūloma tvarka nesiekia skatinti gyventojų vaistų įsigyti ne vaistinėse. Tokia tvarka pagerintų skubiai reikalingų (pavyzdžiui, nakties metu) tam tikrų vaistų, skirtų lengviems simptomams gydyti, prieinamumą. Be jokios abejonės, ši veikla būtų griežtai kontroliuojama. Manome, kad gyventojai turi vaistus vartoti atsakingai, ir jei kyla abejonų dėl vaistų vartojimo ar pasirinkimo, būtina konsultotis su gydančiu gydytoju ar farmacijos specialistu. Vaistinės turėtų ir toliau likti pagrindine vieta, kur gyventojai įsigyja vaistus“, – ramino SAM atstovė.

● **Rugpjūčio 25 – rugsėjo 3 d. Lietuvoje viešėjo vaistininkas iš Čikagos Juozas Kalvaitis.** Šis Kolega yra Amerikos lietuvių vaistininkų asociacijos prezidentas. Šios asociacijos santrumpa yra LAPAS (Lithuanian American Pharmaceutical Association). Jis dirba Čikagos ligoninės vaistinėje. Atvykęs į Lietuvą, jis susitiko su LFS nariais, papasakojo apie vaistininkystės patirtį Jungtinėse Amerikos Valstijose. Farmacijos ir medicinos istorijos muziejuje Kaune LAPAS prezidentas pasveikino prof. habil. dr. Eduardą Tarasevičių 75-ojo gimtadienio proga. LFS prezidentas yra LAPAS Garbės narys. J. Kalvaitis aplankė Kretingą, Palangą, Neringą, Jurbarką. Lydimas iš Kidulių kilusio vaistininko Tauro Endriukaičio svečias aplankė Sudargo piliakalnių kompleksą. Nuo Nemuno kairiojo kranto atsiveria nuostabus grožio vaizdai, kuriuos galima lyginti su Kernavės piliakalnių įvairove. Kiduliuose svečias aplankė Kidulių dvarą, parymojo prie buvusios vaistinės pastatyto kryžiaus, skirto Lietuvos laisvės kovotojams, nesulaukusiems mūsų šalies nepriklausomybės atkūrimo. Beje, tokį kryžių 1989 m. buvo pastatęs Kidulių vaistininkas Romualdas Endriukaitis, o 2017 m. jį atkūrė sūnus Tauras. Sudervėje svečias aplankė klasicistinę rotundos stiliaus bažnyčią, pastatytą 1802 m. it originalų „Vilnios“ akmenų skulptūrų parką, kuriame kai kurios skulptūros „įbridusios“ į ežerą. J. Kalvaitis išvyko į JAV, pažadėjęs vėl atvykti į Lietuvą kitais metais ir su Lietuvos vaistininkais vykti į FIP kongresą Glazgo mieste Škotijoje.

● Rugsėjo 28 – spalio 1 dienomis Vienoje (Austrija) vyko kasmetiniai Europos ligoninių vaistininkų asociacijos (European Association of Hospital Pharmacists - EAHP) organizuojami akademiniai seminarai, skirti ligoninių vaistinėse dirbantiems bei mokslinius tyrimus vykdančioms vaistininkams.

Seminare dalyvavo 30 Europos šalių farmacijos specialistai, tarp kurių keturios ligoninių vaistininkės iš Lietuvos: Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės (LSMUL) Kauno klinikų vaistininkės Birutė Varanavičienė, Renalda Germanienė, Jolanta Jakaitė ir Ramunė Umarienė, dirbanti Respublikinės Klaipėdos ligoninės vaistinėje. Tuo pačiu metu dviem grupėms vyko atskiri skirtingų temų seminarai.

Dauguma Europos Sąjungos (ES) šalių ligoninių vaistininkų dalyvauja klinikiniuose vaistų tyrimuose (Randomised Clinical Trials, RCT). Seminaro „Ligoninės vaistinės praktikos tyrimai – mokslinė kokybė“ dalyviai supažindinti su duomenų, gaunamų kasdieninio vaistinio darbo metu, analize, susistemimu, interpretavimu ir panaudojimo galimybėmis, gerinant pacientų gydymo kokybę bei kasdieninį ligoninės vaistinio darbą.

Dr. Mary Tully, (University of Manchester, United Kingdom) pristatė vaistinės praktikos tyrimo pavyzdžius. Profesoriai **dr. Eric van Roon**, (Medisch Centrum Leeuwarden, The Netherlands) ir **dr. Patricia van den Bemt**, (Erasmus University Medical Center, Rotterdam, The Netherlands) supažindino su mokslinių tyrimų klausimų formavimu, ivairiais mokslinių tyrimų metodais, duomenų surinkimu ir tyrimo protokolo sudarymu bei biomedicinos etikos istorija ir gairėmis. **Dr. Liset van Dijk** (NIVEL, Institute for scientific research, Utrecht, The Netherlands) pasidalino patirtimi apie kokybinius tyrimus, grupių tyrimui pasirinkimą, interviu ir klausimynų kokybišką naudojimą bei surinktų duomenų šališkumo problemas.

Seminare „Antibiotikų valdymas pradedantiesiems“ buvo aptarta mikroorganizmų atsparumo antibiotikams problema ir atsakingo antibiotikų vartojimo strategija Europos šalyse. **Prof. dr. Martin Hug**, (University of Freiburg, Germany) supažindino su šiuolaikine antibiotikų stebėsenos sistema ir gairėmis. **Dr. Matthias Fellhauer**, (Schwarzwald-Baar Klinikum, Germany) ir **prof. dr. Uga Dumpis** (University of Latvia, Latvia) – pristatė antimikrobinių vaistų skyrimą, racionalaus

šių vaistų vartojimo bei kontrolės principus.

Praktinių užsiėmimų metu analizuotos konkrečios gydymo situacijos, vertintas gydymo antibiotikais pagrįstumas ir racionalumas, parengtos rekomendacijos gydančiam gydytojui.

Ne mažiau svarbus ir bendravimas su kitų šalių kolegomis, dalinantis patirtimi, kaip vienos ar kitos problemos sprendžiamos jų šalyse.

*Vaistininkė Jolanta Jakaitė
LSMUL Kauno klinikų vaistinė*

VIEKŠNIŲ VAISTINĖ

Vieksnių vaistinės muziejaus pastatas

Ją 1860 m. liepos 17 d. įsteigė provizorius Teodoras v. Goldner, kuris 1859 m. persikėlė iš Telšių ir nupirko iš Jofės šeimininę sodybą, esančią prie turgavietės su istoriniu, seniausiu Vieksniuose namu. Pagrindinė jo dalis išliko dar iš antros XVIII amžiaus pusės ir buvo pastatyta pirmojo Vieksniuose rabino Abe Jofės. 1883 m. iš T. Goldnerio kunigas Kazimeras Aleksandravičius perpirko savo sūnėnui Vincentui Aleksandravičiui, kuris ją valdė 42 metus. Iš pat pradžių vaistinės namas buvo apleistas, čerpėmis dengtas stogas kiauras, todėl lietui lyjant į namą plūsdavo vanduo. V. Aleksandravičius vaistinę pavertė pavyzdinga įstaiga, kurioje daugelis ano meto farmacininkų atliko praktiką: Simonas Gaudiešis, vėliau įsikūręs Šilalėje, Antanas Kaikaris, vėliau turėjęs vaistinę Laižuvoje, kurio sūnus, ilgametis Kauno universiteto dėstytojas, įsteigęs garsųjį Kauno farmacijos muziejų, Akmenės vaistininkas Augustinas Rušinas, vieksniškių mokytojų O. ir A. Rušinaičių tėvas ir kt.

V. Aleksandravičiaus sūnus provizorius Juozas, 1925 m. gavęs chemiko-vaistinio diplomą, nuo 1926 m. paveldėjo Vieksnių vaistinę ir tęsė savo tėvo tradicijas, nuolat padėdamas besimokančiam jaunimui. Vieksnių vaistinėje dirbo iki 1971 m.

Vaistinėje apsilankydavo Antano Biržiškos šeima, kunigas, poetas, Laižuvoje apsigyvenęs Antanas Vienažindys, vėliau - rašytojas, kunigas Juozas Tumas-Vaižgantas, poetas, kanauninkas Jonas Mačiulis-Maironis.

2010 m. liepos 17 d. iškilmingai paminėtas vaistinės 150 metų jubiliejus.

http://www.mke.lt/Vieksnių_vaistinė

VIEKŠNIŲ VAISTINĖS MUZIEJUS

Mažeikių muziejaus padalinys Vieksnių mstl., Tiltu g. 3. Tai vienintelis kaimiško tipo vaistinės muziejus Lietuvoje su išlikusiomis vaistinio gyvenamosiomis patalpomis. Muziejaus steigėjas – Mažeikių savivaldybė.

Muziejus įkurtas mediniame pastate (past. XVIII a. vid. rabino Abo Jofės), kurį 1859 m. nusipirko provizorius Teodoras fon Geldneris. Šiame pastate jis 1860 m. liepos 30 (17) d. atidarė miestelio vaistinę. 1883 m. iš jo Kazimieras Aleksandravičius perpirko savo sūnėnui Vincentui Aleksandravičiui. Čia nuolat lankydavosi daktaras J. Biržiška bei kiti Vieksnių inteligentai. Paskutinis vaistinės savininkas Juozas Aleksandravičius surinko daug senų farmacijos instrumentų, prietaisų bei įrangos. Šie eksponatai sudaro muziejaus ekspozicijos pagrindą. 1995 m. pastatas restauruotas, atidaryta nuolatinė vaistinės muziejaus ekspozicija.

Muziejuje veikia šios pagrindinės ekspozicijos: farmacijos, namų apyvokos daiktų ir XX a. pr. inteligento buto. Retesni eksponatai - žmogaus odos diržai, kurie seniau buvo naudojami žaizdoms bei votims gydyti, receptas, rašytas Simonui Daukantui nuo skaudulių ir kt.

Vieksnių vaistinė

*Vieksnių vaistinės 150 metų jubiliejaus paminėjimas
2010-07-17*

78th FIP World Congress of Pharmacy and Pharmaceutical Sciences

Glasgow, UK
2-6 September 2018

Pharmacy:
Transforming outcomes!

Second Announcement

GLASGOW 2018
FIP WORLD CONGRESS
2-6 September

Lietuvos farmacijos sąjunga (LFS) organizuoja farmacijos mokslininkų ir vaistinininkų išvyką į Tarptautinės farmacijos federacijos (FIP) **Farmacijos mokslų ir praktikos 78-ąjį kongresą, kuris vyks Glazgo mieste (Škotija) 2018 m. rugsėjo 2-6 dd.** Šio kongreso tema: „Farmacijos sektoriaus pasikeitimų išdava“. LFS kviečia kolegas iš anksto planuoti komandiruotę arba atostogas vykti kelti savo profesinę kvalifikaciją šiame tarptautiniame forume. Kongreso dalyviams bus įteikti pažymėjimai, įvertinant kiekvieną dalyvavimo kongrese dieną, po 9 val. už dieną. Dėl išsamesnės informacijos prašome kreiptis į LFS būstinę el. paštu: taredas@gmail.com, arba mob. tel. 868714474 iki balandžio 1 d.